

Nombia kpaakpaa ŋan Gyɔn be ŋmarase ne Gyɔn

Wurubuaɛ nombii keŋ keɛ fa nyeedoŋ

¹ Lee kewalaŋ keŋ pɛna Wurubuaɛ ke yɛɛ kpene kamase na, ŋon beɛ baake e nyi Wurubuaɛ nombii ŋon ne wulaa ɔ kyaa. Na ŋon na Wurubuaɛ kyaa la, te ŋon yɛna Wurubuaɛ.

² Ŋon na Wurubuaɛ kyaa la leenaŋ kewalaŋ kenan man. ³ Ɔ doo te Wurubuaɛ tɛɛwo yɛɛ kpene kamase, te Wurubuaɛ ta lee ɔ wole yɛɛ kolo na kolo ya. ⁴ Wurubuaɛ nombii kei ne faa na nyeedoŋ, te nyeedoŋ kenan yɛna keŋmaŋee keŋ ne gyuusuu balan sia na baa naa Wurubuaɛ gbɛɛ. ⁵ Keŋmaŋee kenan ne ŋmaŋee ditɪŋtɛɛ man, moŋa ditɪŋtɛɛ keŋ beɛ tale di ke doo ya.

⁶ Debaŋ daale liiwo na Wurubuaɛ kpila ɔ kpilale ŋolo ŋon beɛ baake e nyi Gyɔn. ⁷ Ŋon koŋala ɔ kaa di adanseɛ lee keŋmaŋee keŋ wose man fa balan, na balan pou kenyiŋ ta ɔ doo lɛɛ keŋmaŋee keŋ di. ⁸ Na ŋon Gyɔn gbagba yɛna keŋmaŋee keŋ ya, moŋa ɔ koŋae kaa di adanseɛ lee keŋmaŋee keŋ wose man. ⁹ Ŋon beɛ baake e keŋmaŋee gbagba keŋ ne waa koŋ tɛɛle kei doo, na ɔ kaa ŋmaŋee fa walaŋ kamase. ¹⁰ Keŋmaŋee kenan kaa kyaawo tɛɛle kei doo. Ɔ doo te Wurubuaɛ tɛɛwo yɛɛ kpene kamase tɛɛle kei doo, moŋa tɛɛle kei doo balan ta gyen

e ya. ¹¹ Ɔ kɔŋawɔ ɲon gbagba ɔ balan gyan, mɔna ɔ balan te lɛɛ e ya. ¹² Mɔna balan ban pou bɔɔ lɛɛ e te bɔɔ lɛɛ di nɛ, ɔ faa wɔ gbɛɛ te ba bese Wurubuarɛ bia. ¹³ Ba te yɛɛ Wurubuarɛ bia ɲgba mena keɲ alo na baale na lola bia ba kegyae man nɛ ya. Mɔna Wurubuarɛ gbagba kegyaebii man te ɔ lese wɔ nyi baa yɛɛ ɔ bia.

¹⁴ Ʋon bɛɛ baake e nyi Wurubuarɛ nombii nɛ, kaa bese deniwalan te ɔ kaa kyaawɔ de man weeya akalansɛɛ ɲaale. De naa ɔ gyoorobiiri keɲ nawolo nyi ɲon waagen yena ɔ kya Wurubuarɛ bu dokolon ɲon nɛ. Ɔ man te Wurubuarɛ bɛɛɛ na anokoare keɲ doo.

¹⁵ Gyɔn dii adansɛɛ lee ɔ wose man. Ɔ fae yeesa yako nyi, “Walan kei wose man nombia yaa me wulaa yako ɲon nyiaa, ‘Walan ɲon ɔ dɔɲ me wɔle ɔ ne kɔɲ nɛ ɔ kela man, nawolo nyi ɔ wulaa ɔ kyaa pete ba lola man.’ ” ¹⁶ Lee ɔ bɛɛɛ keɲ be wulu ɔ man nɛ dɔɔ, te ɔ ne hiraa daa agbaatee agbaatee. ¹⁷ Mosesi dɔɔ te Wurubuarɛ tɛɛwɔ mo mmaraase ɲan fa daa, mɔna Yesu Kristo dɔɔ te ɔ tɛɛwɔ wola daa ɔ bɛɛɛ na wa anokoare keɲ. ¹⁸ Ʋolo na ɲolo te naa ta Wurubuarɛ na ɔ sia ya, mɔna Wurubuarɛ bu dokolon koon ɲon lon bɛɛ lam ɲon na ɔ kya nsana ya nɛ, kaa lesena Wurubuarɛ dinɔɔ wola daa.

Gyɔn Wurubuarɛ lonɔɔre ɲon kekolosi Wurubuarɛ nombia

Mateo 3:1-12; Maake 1:1-8; Luka 3:1-18

¹⁹ Gyudatena kegyiise ban be kyaa Gyerusalem donɔɔ man nɛ, kpila Wurubuarɛ saese na Lewitena baale nyi be kaa bɔɔse Gyɔn nyiaa, “Nyany

yena amote?” Gyɔn ta beo wɔ ya. ²⁰ Mɔna ɔ torowɔ yako wɔ nyiaa, “Na maɲ yena nyeeleere ɲon Wurubuaɛ be yako see nyi waa kɔɲ nɛ ya.” ²¹ Kenɛte be boose e nyiaa, “Kenɛɲ na nyan yena amote? Nyan yena Elaegya?” Kenɛte ɔ tiranɔɔ fa wɔ nyi, “Koa, na maɲ yena Elaegya ya.” Ba besewɔ boose e nyiaa, “Nyan yena Wurubuaɛ dekpɛɲkpɛɲgyɔɔre ɲon dɛɛ daa nɛ?” Kenɛte Gyɔn tiranɔɔ fa wɔ nyi “Koa, na maɲ ya.”

²² Kenɛte be boose e nyi “Te kenɛɲ na nyan yena amote? Yako daa nombii dokolonɲ na dee nyiɲ gyu ke yako baɲ boɔ kpila daa nɛ. Sena te n nɛ yako lee nyan gbagba n wose man?” ²³ Botɔɔ te Gyɔn moo nɔɔwoya ɲan Wurubuaɛ dekpɛɲkpɛɲgyɔɔre Yesaya be yako see nɛ tiranɔɔ fa wɔ nyiaa, “Maɲ yena woya ɲan ne fae yeesa depampaa dinaa keɲ man nɛ nyiaa, ɛ tenee de Gbɛɲgyoo Wurubuaɛ gbɛɛ see e na ɔ kaa ta ke dɔɔ.” ²⁴ Balanɲ baɲ boɔ kpili gyu Gyɔn gyanɲ nɛ, man baale yɛɛ Farasiitenawɔ, ²⁵ kenɛte be boose Gyɔn nyiaa, “Akpa na nyan yena nyeeleere ɲon Wurubuaɛ be yako see nyi waa kɔɲ nɛ ya, yaa Elaegya yaa Wurubuaɛ dekpɛɲkpɛɲgyɔɔre ɲon ya na, wonɲ dɔɔ te n nɛ sɔ balanɲ Wurubuaɛ loɲ?” ²⁶ Botɔɔ te Gyɔn tiranɔɔ fa wɔ nyiaa, “Maɲ dɔɔ loɲ yakaa te me dana mɛɛ sɔ balanɲ Wurubuaɛ loɲ, mɔna ɲolo kyaa ɛ man keɲ ɛ ba gyeɲ e ya. ²⁷ ɲon yena walanɲ ɲon ɔ dɔɲ me wɔle ɔ ne kɔɲ, keɲ ma te kaboe gba nyi maa bunɲ booli ɔ nkyokota ɲmeesenɲ koranɲ gba ya.” ²⁸ Nombia keɲa pou kɔɲaɛ Gyɔdan boɔ diɲgyiɲ donɔɔ keɲ bɛɛ

baake ke Betani ne man, botɔɔ keŋ Gyon ne sɔ balan Wurubuare lon ne.

²⁹ Tɛɛ kena ne, Gyon naa Yesu ne koŋ ɔ gyan te ɔ yakowo lee Yesu wose man nyiaa, “E keɛ Wurubuare nambu non. Non na lesena balan lee be dukum man. ³⁰ Kei yena walaŋ non moɔ wulaa yako non ɔ wose man nombia nyiaa, ‘Walaŋ non ɔ doŋ me wole ɔ ne koŋ ne ɔ kela maŋ. Nawolo nyi ɔ wulaa ɔ kyaa pete ba lola maŋ.’ ³¹ Nafɔ na maŋ gbagba ba gyeŋ e ya, mona non doɔ te Wurubuare kpila maŋ nyi me kaa sɔ balan Wurubuare lon, na maa lese e deɔɔ wola Iseraetena na baa nyiŋ gyeŋ e.” ³² Keŋte Gyon dii adanseɛ nyiaa, “Me naa Wurubuare felin non moo duwulun dinɔɔ tisi lee adido kaa kyaa ɔ doɔ. ³³ Nafɔ maŋ gbagba ba gyeŋ e ya, mona Wurubuare non ɔ be kpila maŋ nyi me kaa mo lon sɔ balan Wurubuare lon ne yako na maŋ nyiaa, ‘Walaŋ non n naa Wurubuare felin non de tisi kaa kyaa ɔ doɔ ne, non ne gyaela waa mo Wurubuare felin non sɔ balan Wurubuare lon.’ ³⁴ Ma te naa te mee di adanseɛ nyiaa, non yena Wurubuare bu non.”

Yesu kpilala gyanɔba nyiban ban

³⁵ Tɛɛ kena ne, Gyon na ɔ kaseela bala besewo gyu boo keŋ nooman. ³⁶ Keŋte Gyon naa Yesu ne lam. ɔ kena e ne te ɔ yakowo nyiaa, “E keɛ Wurubuare nambu non!” ³⁷ Gyon kaseela bala ban kenyii Gyon noowoya keŋa ne, be tinaa Gyon yela gyu ke sila Yesu. ³⁸ Yesu geɛsewo keɛ na te ɔ naa wo keŋte ɔ boose wo nyiaa, “Won yaa e ne gyaɛ?” Botɔɔ te ban mo boose e nyiaa, “De

Gbengyoo, aley te n kyaa?" ³⁹ Kenje Yesu tiranoo fa wo nyiaa, "E kɔn na e kaa kee." Mena doo be gyuuwo kena botoo kenj o kyaa. Debanj kenanj na te gyo balinoo debanj anaara te be kyaawo o gyanj wee kenanj pou. ⁴⁰ Balanj bala banj booo nyii Gyon noowoya te booo sila Yesu ne, be man njolo yena Simon Pita o naabu Anderiase. ⁴¹ Kpene kenj Anderiase be tangbɛɛ yɛɛ yena nyi, o gyuuwo ke keo o kegyia Simon te o yako e nyiaa, "Da te naa Mesaya njon, nyeeɛere njon Wurubuare be yako see nyi waa kɔn ne." ⁴² Kenje Anderiase moo Simon kɔn Yesu gyanj. Yesu kena Simon ne o kee e yididi te o yako e nyiaa, "Me gyenj nyi nyanj yena Gyon bu Simon njon. Baa baake nenj nyi Kefase yaa Pita." Ka asɛɛ yena nyi boe.

Yesu kebaake Filipino na Natanele

⁴³ Tɛɛ kena ne, Yesu yɛɛ wa agyuenj nyi waa gyu Galelia tɛɛle man. Kenje o naa Filipino te o yako e nyiaa, "Kaa sila manj." ⁴⁴ Filipino lee donoo kenj bɛɛ baake ke Betesaida ne man. Donoo kenanj man mo te Anderiase na Pita mo leewo. ⁴⁵ Filipino mo naa Natanele te o yako e nyiaa, "Da te naa walanj njon Mosesi be njmarase o wose man nombia do mmaraa tone kenj man, te Wurubuare akpenjkenjgyooora banj mo be njmarase o wose man nombia ne. Bɛɛ baake e nyi Yesu. Njon yena Yesu, Gyosefo bu njon o ba lee Nasarete ne." ⁴⁶ Kenje Natanele boose e nyiaa, "Nasarete ya? Kolo kpaakpaa daale gyae ke tale lee botoo?" Kenje Filipino yako e nyiaa, "Nyanj kɔn na n kaa kee." ⁴⁷ Yesu kena Natanele ne kɔn o gyanj ne o kolosiwo lee o wose man nyiaa, "E kee, Iserae

baale gbagba yaa kei kenj dekara be doo o man ya." ⁴⁸ Botoo te Natanele boose e nyiaa, "Sena te n yee wo gyen man?" Kenje Yesu tiranoo fa e nyi, "Me wulaa naa nenj fiigi danj kenj tee pete Filipino baake nenj." ⁴⁹ Kenje Natanele torowo yako nyiaa, "De Gbenjgyoo, nyanj yena Wurubuaere bu non! Nyanj yena Iseraetena gyoo non!" ⁵⁰ Kenje Yesu yako e nyiaa, "Kenj mo yako nenj nyi me naa nenj fiigi danj kenj tee doo te n ne lee manj di? N kena nombia dinaana njan kela kenja." ⁵¹ Kenje Yesu besewo yako wo nyiaa, "Mee yako non e ke nyii nyiaa, e kena njgba adido ta toro na Wurubuaere kpilala banj na gyem tisi manj Deniwalanj Bu non doo."

2

Alowole keyee Kaanan donoo man

¹ Ka weeya atoorote kenj ne, ba kpeo alo njolo Kaanan donoo kenj ke kyaa Galelia teele man ne man. Na Yesu o naa mo kyaa botoo. ² Be baake Yesu na o kaseela mo kowj alowole kenj tee botoo. ³ Balanj banj solonj ke tanj ne, Yesu o naa yako e nyi "Balanj banj solonj te tanj." ⁴ Botoo te Yesu tiranoo fa e nyiaa, "Nna kei te yee daa na nenj de nombia ya. Debanj kenj Wurubuaere ba see manj ne te lii ta ya." ⁵ Kenje Yesu o naa yako dekpanalanj kenj tewulee banj nyiaa, "Kpene kamase kenj o yako non nyi yaa yee na, e yee ke." ⁶ Debanj kenanj na, osunje dinaana looro njaaale banjee botoo. Gyudatena osom man na, osunje kenja man te bee kyekii lonj do mo faafo ba wose. Dokolonj gyae ke lee lonj njgba

garawaase anonj yaa looro nɛ. ⁷ Botɔɔ te Yesu yako tewulɛɛ banj nyiaa, “Ɛ kyekii lonj do osunse njan man wulu.” Kenje tewulɛɛ banj kyekii lonj wulu njalebelebele. ⁸ Kenje ɔ yako wɔ nyiaa, “Nɛnɛɛ ɛ kyee lonj kenj njale gyina kegyia njon ɔ senɛɛ alowɔle kenj siaman nɛ.” Te be kyeewɔ gyina e. ⁹ Kegyia njon daa lonj kenj ba bese solonj nɛ kɛɛ. Ɔ naawɔ nyi solonj kenj dei, mɔna ɔ ba gyen ke dalee ya, mɔna tewulɛɛ banj bɔɔ kyee lonj kenj kɔna e nɛ banj gyen botɔɔ kenj kɔɔ lee. Kenje kegyia njon baake alowɔle baale njon lee yenanj, ¹⁰ te ɔ yako e nyiaa, “Balanj degyanje na, bɛɛ tangbɛɛ bo mo solonj kpaakpaate fa wɔ, te akpaa be dɛɛse na te bɛɛ mo solonj kenj kɔɔ dei ya nɛ kɔnj. Mɔna nyanj moo solonj kpaakpaate kenj bo weese kaa lii debanj kei pete n lese ke debɔɔ.”

¹¹ Kei yena gyakolonj nombia gyanjbate kenj Yesu be yɛɛ Kaanan donɔɔ kenj ke kyaa Galelia tɛɛle dɔɔ nɛ man. Ɔ moo ke lese ɔ gyoorobiiri wola, te ɔ kaseela banj mɔ lee e di. ¹² Kei wɔle nɛ, njon na ɔ naa na ɔ naabia na ɔ kaseela banj gyuu donɔɔ kenj bɛɛ baake ke Kapanum nɛ man ke di weeya akalansɛɛ njale botɔɔ.

Yesu kegegi balanj Wurubuarɛ ɔsom deni dinaa kenj man

Mateo 21:12-13; Maake 11:15-17; Luka 19:45-46

¹³ Debanj kenj Gyudatena nyeekeleɛwee kenj na benaa nɛ, Yesu gyuu Gyerusalem donɔɔ man. ¹⁴ Yesu ke gyu ka gyoo Wurubuarɛ ɔsom deni dinaa kenj dekpajalanj man nɛ, ɔ naawɔ nyi baale ne yɔɔ nunkyuese na namense na

awulunna, na balan baale mo kyakεε bεε yεεε koba. ¹⁵ Mena dɔɔ ɔ moo ηmeesen ηme yεε dambila te ɔ moowo gegi balan ban na be nunkyuese na be namense pou lee dekpajalan ken man. ɔ yaasee be kobasebia ηan te ɔ besena be tebuluse ηan pou bunii. ¹⁶ Ken te ɔ yako balan ban bεε yɔɔ awulunna ne nyiaa, “E mo wo lee kebo! E na mo me kya dεε besena ε kebu dedii ya!” ¹⁷ Nombia kenja yela ɔ kaseela ban tɔɔse Wurubuarε nombia anmarasen see ηan ne yako nyi, “O Wurubuarε, n deni dinaa ken man nombia ne hia man nideli, te ηe te di ma nyee mo.”

¹⁸ Botɔɔ te Gyudatena kegyiise kaa bɔɔse e nyiaa, “Won ηyakolon nombia te nyan ke tale yεε na kawola daa nyi Wurubuarε faa na nen don nyi nya yεε mena abɔɔ kenja?” ¹⁹ Ken te Yesu tiranɔɔ fa wo nyiaa, “E yεεε Wurubuarε ɔsom deni dinaa kei, weeya atoorote na maa ma ke bela.” ²⁰ Botɔɔ te Gyudatena kegyiise ban yako Yesu nyiaa, “Ba mo kulutoonen sɔɔola na looro bo ma Wurubuarε ɔsom deni dinaa kei, te nyan n ke tale mo weeya atooro ma ke?” ²¹ Mɔna Wurubuarε ɔsom deni dinaa ken Yesu ne kolosi ka wose man nombia ne, yena ηon gbagba ɔ wose. ²² Mena dɔɔ deban ken Yesu be fom lee yen man ne, ɔ kaseela ban tɔɔsewo nyi ɔ yako mena nombia kenja. Te be lεε Wurubuarε nombia anmarasen see, na Yesu nombia ηan ɔ be yako ne di nideli. ²³ Yesu ke kyaa Gyerusalem Gyudatena nyeekeleeweeya kedi ηan man ne, balan burum naa ηyakolon nombia ηan ɔ be yεε ne te be lεε e di. ²⁴ Mɔna Yesu ta mo ɔ wose

lo be dɔɔ ya, nawolo nyi ɔ gyen walaŋ kamase dinɔɔ. ²⁵ Te yeɛ ken nyi ŋolo keyako deniwalaŋ nombii fa e ya, nawolo nyi ɔ gyen walaŋ kamase nyeeman nombia.

3

Yesu kawola Nikodemose nombia

¹ Mena debaŋ kenan man ne, na Gyudatena kegyia ŋolo kyaawɔ ken ɔ yele yena Nikodemose. ɔ kpue Farasiitena dikpii ken man. ² Wee daale nelim ne ɔ korowɔ gyu Yesu gyan te ɔ yako e nyiaa, “Kegyia, da gyen nyi n yeɛ wolale e ŋon Wurubuaɛ be kpila neŋ. Nawolo nyi ŋolo be kyaa ken waa tale yeɛ gyakolon nombia na nombia dinaana ŋan n ne yeɛ ne, ken nyi Wurubuaɛ be kpue na e ya.” ³ Botɔɔ te Yesu yako e nyiaa, “Mee yako neŋ anokoare n ke nyii nyiaa, akpaa be ta bese lola walaŋ ya ne, ɔ be gyae waa naa Wurubuaɛ gyoori ken ya.”

⁴ Ken te Nikodemose boɔse Yesu nyiaa, “Walaŋ ŋon ɔ ba bee na, sena te baa bese tale lola e? Waa bese tale gyoo ɔ naa tɔɔman na baa lola e bela?” ⁵ Botɔɔ te Yesu tiranɔɔ fa e nyiaa, “Mee yako neŋ anokoare n ke nyii nyiaa, akpaa ba te so neŋ Wurubuaɛ lon na Wurubuaɛ ka mo ɔ felin do n man ya na, n be gyae n ke tale gyoo Wurubuaɛ gyoori ken man ya. ⁶ Deniwalaŋ na lola ɔ dinɔɔ bo, te Wurubuaɛ felin ŋon mo na lola walaŋ bo ŋgba Wurubuaɛ dinɔɔ ne. ⁷ Na yela keyee neŋ gyakolon nyi me kpa, kaboena nyi ba bese lola neŋ bela ya. ⁸ Felin ne gyoo bo gyu botɔɔ ken keɛ gyae. N ne nyii mena ken

keε gyoo mona n ba gyeŋ ke dalee yaa ke dee gyue ya. Mena mo te doo fa walaŋ kamase ŋon Wurubuaε felin ba lola e ne.”

⁹ Keŋte Nikodemose boose Yesu nyiaa, “Sena te keŋa gyae ke tale koŋ mena?” ¹⁰ Botoo te Yesu boose e nyiaa, “Ŋgba n yeε Gyudatena wolale kegyia e. N bee nyii mena nombia keŋa man yee? ¹¹ Meε yako neŋ anokoare n ke nyii nyiaa, nombia ŋan da gyeŋ ne te deε yako te ŋan deε naa mo ne te dee di ŋa wose man adanseε, mona ε beε leε nombia ŋan deε yako ŋon ne di ya. ¹² Meε yako ŋon teεle kei doo nombia te ε beε leε ŋa di ya na, sena te me yako ŋon Wurubuaε man nombia na ε keleε ŋa di? ¹³ Ŋolo na ŋolo te gyuu ta Wurubuaε man ya, Gyise man Deniwalaŋ Bu ŋon moo lee botoo koŋ ne maagenj.

¹⁴ ε gyeŋ nyi gyanŋba keŋ na Wurubuaε yela Mosesi yeε dom te o moowo mataa na dan adido depampaa dinaa keŋ man. Walaŋ kamase ŋon o be gyina o sia keε mena dom kei na o nyinŋa nyeedoŋ. Mena ke te baa gyro man Deniwalaŋ Bu ŋon mo mataa na opanjan adido. ¹⁵ Na walaŋ kamase ŋon o leε man di na, waa nyin nyeedoŋ kekpa a keŋ.

¹⁶ Lee mena keŋ Wurubuaε ne gyae balan doo te o moo o bu dokoloŋ kooŋ ŋon fa, nyi walaŋ kamase ŋon o leε e di na o be gyae waa yeŋ leki ya, mona waa nyin nyeedoŋ kekpa a.” ¹⁷ Nawolo nyi Wurubuaε te kpila o bu teεle kei doo nyi o kaa bu balan foo ya, mona o kpila e bo na balan ke ta o doo nyin nyeedoŋ.

¹⁸ Walaŋ kamase ŋon o leε e di na boo gyae baa

bu e fɔɔ ya, te ɲon ɔ te lɛɛ e di ya na be wulaa bu e fɔɔ, nawolo nyi ɔ te lɛɛ Wurubuarɛ bu dokolon koon ɲon di ya. ¹⁹ Nombia ɲan bɔɔ mo bu tɛɛle kei dɔɔ balan fɔɔ yɛna nyi, kenmanɛe te kɔɲ tɛɛle kei dɔɔ, mɔna balan ne gyae ditɪntɛɛ bo kela kenmanɛe ken. Nawolo nyi be nombia ɲan bɛɛ yɛɛ nɛ yɛɛ dukum ke. ²⁰ Walaɲ kamase ɲon ɔ ne yɛɛ dukum na, ɔ ne kɔla kenmanɛe ken te ɔ bɛɛ benaa ke ya. Nawolo nyi ɔ bɛɛ gyae nyi ɔ nombiakumɛɛ ɲan ka lee debɔɔ ya. ²¹ Mɔna walaɲ kamase ɲon ɔ ne yɛɛ nombia kpaakpaa nɛ, ɔ na benaa kenmanɛe ken. Nawolo nyi kenmanɛe ken gyae ka lese ɔ nombia ɲan ɔ ne yɛɛ nɛ wola nyi ɔ ne yɛɛ Wurubuarɛ kegyaebii.

Gyon Wurubuarɛ lonɔɔɔre kedi Yesu wose man adanseɛ

²² Kenɲa wole nɛ Yesu na ɔ kaseela ban gyuu Gyudia tɛɛle man. Yesu kyaawɔ botɔɔ weeya akalansɛɛ ɲaale te ɔ sɔɔ balan Wurubuarɛ lon. ²³ Deban kenan na Gyon mɔ ne sɔ balan Wurubuarɛ lon donɔɔ ken bɛɛ baake ke nyi Aenɔn ken ka benaa na Salim donɔɔ nɛ man. Nawolo nyi na lon boe botɔɔ, te balan mɔ na gye m tisi ɔ dɔɔ nyi waa sɔ wɔ Wurubuarɛ lon. ²⁴ Deban kenan na ba te kyaɲa ta Gyon tɔ deni ya.

²⁵ Gyuda baale ɲolo na Gyon kaseela ban man baale lɛɛ anmaarenj lee mena ken bɛɛ mo lon faafo ba wose lee ba amanbere gbɛɛ nɛ wose man. ²⁶ Botɔɔ te Gyon kaseela ban kɔɲawɔ Gyon gyan kaa yako e nyiaa, “De Gbenjyoo, n ne tɔɔse balee ɲon nafa ɔ kpue na daa Gyɔɔdan boo ken dingyin, te n be di ɔ wose man adanseɛ nideli

ne? Kee, o ne so balan Wurubuarɛ lon, te balan pou ne gyu o gyan.” ²⁷ Kenɛte Gyɔn tiranoo fa wo nyiaa, “Nyi Wurubuarɛ te fa walan gbɛɛ nyi waa yɛɛ kolo ya ne, otenate be gyae waa tale yɛɛ ya. ²⁸ Emɛɛ gbagba e ke tale di man adansɛɛ nyi me yakowo nyiaa, Na man yena Nyeelɛɛre non Wurubuarɛ be yako see nyi waa konɛ ne ya, mona Wurubuarɛ kpila man bo nyi maa kyan gbɛɛ ta o siaman konɛ.”

²⁹ Kenɛte Gyɔn gyoo dudu yako wo nyiaa, “Walan non o dana allowole na, non yena allowole non baale. Mɔna allowole baale non o gyoona doo bɛɛ sem bo yenanɛ tei, te akpaa be nyii allowole baale non woya na ne yɛɛ wo gyonɛ nideli. Mena mo yaa yɛɛ man gyonɛ nideli debokeiman ngba moo nyii Yesu nkanɛ ne. ³⁰ Kaboena nyi Yesu yele dɛɛ lee kela man.

³¹ Walan non o ba lee adido konɛ ne o kela walan kamase, te walan non o ba lee tɛɛle kei doo ne o yɛɛ tɛɛle kei doo walan e te o ne kolosi tɛɛle kei doo nombia bo. Walan non o ba lee adido ne, o kela kpene kamase. ³² Nombia non o be naa na non o be nyii ne wose man adansɛɛ te o ne dii, mona nono te lee wa adansɛɛ kenɛ di ya. ³³ Te walan non o be lee wa adansɛɛ kenɛ di na, na otenate te sɛɛ baa nyi Wurubuarɛ nombia non yɛɛ ampanɛ. ³⁴ Walan non Wurubuarɛ be kpila e na o ne kolosi Wurubuarɛ nombia bo, nawolo nyi Wurubuarɛ ta mo o felin non do walan nonan man nideli. ³⁵ Kya non ne gyae o bu non nombia, te o moo kpene kamase do e o nyinmaa man. ³⁶ Walan kamase non o lee o bu

non di na waa nyinj nyeedonj kekpaaw, te walaŋ kamase non ɔ beɛ ɔ bu non na ɔ be gyae waa nyinj nyeedonj kei ya, mona Wurubuare waa gyen banj do e kekpaakekpaaw.”

4

Yesu kekolosi na Samaria alo nolo

¹ Farasiitena banj nyiiwo nyi Yesu ne nyinj balanj burum so wo Wurubuare lonj kela Gyon Wurubuare lonjsoore. ² Mɔna Yesu gbagba doo ɔ te so nolo na nolo Wurubuare lonj ya, ɔ kaseela banj soo na wo. ³ Yesu ke nyii mena kenj balanj ne kolosi ɔ wose man nombia ne, ɔ korowo lee Gyudia teelee man bese gyu Galelia teelee man. ⁴ Na kaboena nyi waa mo na Samaria teelee man. ⁵ Mena doo ɔ moowo botoo kelii Samariatena donoo kenj beɛ baake ke nyi Sikya ne man. Sikya donoo kei benaa na teelee kenj Gyekopo ba mo fa ɔ bu Gyosefo ne. ⁶ Na Gyekopo ditiribunj doo botoo. Yesu kelii botoo ne, na ɔ te kaa mena doo ɔ tisiwo kyaa ditiribunj kenj gyanj. Debanj kenanj na weese ta senj deɛ.

⁷ ɔ ke kyaa botoo ne Samaria alo nolo konawoo botoo ɔ kaa kyee lonj, kenje Yesu sola e nyi “Fa manj lonj maa nyoo.” ⁸ Debanj kenanj na, ɔ kaseela banj te lam donoo kenj man be kaa lee weeneɛ. ⁹ Botoo te Samaria alo non yako Yesu nyiaa, “N yee Gyuda baale e te manj mo yee Samaria alo e. Wonj doo te n na sola manj lonj?” Kenj doo ɔ be boose mena yena nyi, Gyudatena na Samariatena beɛ gyoo ya. ¹⁰ Kenje Yesu tiranoo fa e nyiaa, “Akpaa nyenj gyenj Wurubuare kolo anefanj na

walaŋ ɲon ɔ na sola neŋ loŋ kei ne, nafa nyan ka sola e na waa fa neŋ loŋ keŋ kee fa nyeedon ne.”

¹¹ Botɔɔ te alo ɲon yako e nyiaa, “Kegyia, ditiribuŋ keŋ dana siilin te n be dana kpene keŋ n ka mo kyee loŋ keŋ ya. Aleŋ te nyan kenyin mena nyeedon loŋ kei. ¹² Yaa nyan kela na de naana Gyekopo ɲon ɔ be wula ditiribuŋ kei fa daa ne? Non gbagba na ɔ bia na ɔ wonembia pou nyɔɔ loŋ lee ditiribuŋ kei man.” ¹³ Keŋte Yesu tiranɔɔ fa alo ɲon nyiaa, “Walaŋ kamase ɲon waa nyɔɔ loŋ kei ne, loŋboaneŋ gyae ka ko e bela. ¹⁴ Mɔna walaŋ kamase ɲon waa nyɔɔ loŋ keŋ maa fa e ne, loŋboaneŋ be gyae ka ko e bela ya. Loŋ keŋ maa fa e ne gyae ke doo ɔ man ɲgba ditiribuŋ ne, na ka ke fa e nyeedon loŋ na waa nyin nyeedon kekpaakekpaa.” ¹⁵ Botɔɔ te alo ɲon yako e nyiaa, “Kegyia, akpaa mena na fa maŋ mena loŋ kei na loŋboaneŋ ba tekaa ko maŋ bela ya, na maa tina ditiribuŋ kei man kekɔŋ yela.”

¹⁶ Keŋte Yesu yako e nyiaa, “Gyu ke baake n baale na e ke kɔŋ.” ¹⁷ Te alo ɲon yako e nyiaa, “Mɔɔ dana baale ya.” Keŋte Yesu yako e nyiaa, “N te yako anokoare nyi n be dana baale ya. ¹⁸ N taŋ ke yala baala banon, te ɲon gyan n kyaa debokeiman ne ɔ te yeɛ n baale e ya. Mena doo nombia ɲan n be yako maŋ ne yeɛ ampan.” ¹⁹ Botɔɔ te alo ɲon yako e nyiaa, “Kegyia ma te naa nyi n yeɛ Wurubuare dekpɛŋkpɛŋgyɔɔre e ampan. ²⁰ De naanaɔ som Wurubuare bo bula kei doo, mɔna emɛ Gyudatena kpa Gyerusalem donɔɔ man te kaboena nyi deɛ som Wurubuare.”

²¹ Keŋte Yesu yako e nyiaa, “Alo lee maŋ di,

deban daale gyae kekɔŋ ken bɔɔ gyae baa tekaa som Wurubuarɛ bula kei dɔɔ yaa Gyerusalem donɔɔ man ya. ²² Emɛɛ Samariatena na som Wurubuarɛ ɲon ɛ ba gyeŋ e ya, te daa Gyudatena dɔɔ dɛɛ som Wurubuarɛ ɲon da gyeŋ e, nawolo nyi nyeekeleɛ gyae ke ta bo Gyudatena dɔɔ kɔŋ.

²³ Deban daale ne kɔŋ te ke taŋ kekɔŋ, ken nyi ban bɛɛ som Wurubuarɛ anokoare man nɛ, baa mo Wurubuarɛ Felin na anokoare bo som Wurubuarɛ nawolo nyi mena somra kɛwɔ dinɔɔ te Wurubuarɛ ne gyae. ²⁴ Wurubuarɛ yɛɛ felin e, mena dɔɔ ban baa som e nɛ kaboena nyi baa mo ɔ felin na anokoare som e.” ²⁵ Botɔɔ te Samaria alo ɲon yako e nyiaa, “Ma gyeŋ nyi Nyeelɛɛre ɲon bɛɛ baake e nyi Kristo nɛ waa kɔŋ. ɔ kɔŋ na waa kaa lese kpene kamase man fa daa.” ²⁶ Kenɛte Yesu torowɔ yako e nyiaa, “Maŋ ɲon mɛɛ kolosi na neŋ nɛ, maŋ yɛna nyeelɛɛre ɲon.”

²⁷ Be kee kolosi kenan nɛ, te Yesu kaseela ban leewɔ donɔɔ man kɔŋ. Ba kena ɲgba Yesu na alo ɲon seŋɛɛ bee kolosi nɛ, yɛɛ wɔ gyakolonɔŋ. Mɔna be man ɲolo te tale bɔɔse alo ɲon nyi wonɛ te ɔ ne gyae ya, te ba te tale bɔɔse Yesu mɔ nyi weera ɔ ne kolosi na alo ɲon ya. ²⁸ Botɔɔ te alo ɲon tina osun ken yela, te ɔ yeuwɔ gyu donɔɔ ken man ke yako balan nyiaa, ²⁹ “Ɛ kɔŋ kaa kɛɛ balee ɲolo ɲon ɔ be yako maŋ ma wose man nombia ɲan pou mɔɔ yɛɛ nɛ. Na ɲon yɛna Kristo, nyeelɛɛre ɲon Wurubuarɛ be yako see nyi waa kɔŋ nɛ baa yaa?” ³⁰ Mena dɔɔ balan leewɔ donɔɔ ken man kɔŋ Yesu gyanɔŋ.

³¹ Deban kenan na te ɔ kaseela ban waase

e nyiaa, “De Gbenjyoo mo kolo tina n nɔɔ”
³² Kenje Yesu yako wɔ nyiaa, “Me dana weeneɛ
 ɲaale maa di kenj ε ba gyeɲ ya.” ³³ Botɔɔ te ɔ
 kaseela banj bɔɔse dɔɲa nyiaa, “Doona ɲolo saa
 weeneɛ baa kɔna e?” ³⁴ Kenje Yesu yako wɔ
 nyiaa, “Me weeneɛ yena nyi maa yeɛ me kya ɲon
 ɔ be kpila manj ne kegyaebii, na maa yeɛ tom
 kenj ɔ ba mo fa manj ne kelii ɔto. ³⁵ Emɛɛ gbagba
 ne tale yako nyi ‘Te ka gyaalaɲna banaara na
 weeneɛ kekereɛ te lii.’ Mɛɛ yako ɲon ε ke nyii
 nyiaa, ε gyina ε sia na ε ke keɛ wɔɔse ɲan. ε
 kena nyi abɔɔ ɲan te yeɛ na kekereɛ. ³⁶ Walan
 ɲon ɔ ne kereɛ weeneɛ ɲan ne baa tɔ e kom,
 te ɔ ne yilaa abɔɔ ɲenanj bo see fa nyeedonj
 kekpaakekpaa kenj. Mena dɔɔ walanj ɲon ɔ be
 fare na walanj ɲon ɔ be kereɛ ne pou baa bom di
 gyonj. ³⁷ Dudu kenj bɔɔ gyɔɔ nyi, ‘Nolo ne duula
 te ɲolo mɔ ne karala’ ne yeɛ ampanj. ³⁸ Me kpila
 ɲon baa nyi ya gyu ke kereɛ weeneɛ wɔɔ kenj
 ε te yeɛ tom ya ne man. Baale yeɛna tom kenj,
 te emɛɛ kɔɲawɔ ε ne di ba tom kenj bɔɔ yeɛ ne
 tɔnɔɔ.”

³⁹ Balanj banj be kyaa Samaria donɔɔ kenj man
 ne, be man burum lɛɛ Yesu di nawolo nyi alo
 ɲon yakowɔ nyiaa, “ɔ te yako manj ma wose
 man nombia ɲan pou weeseɛ ne.” ⁴⁰ Mena dɔɔ
 Samariatena banj kekɔɲ ɔ gyanj ne, be waase e
 nyi waa kyaa be gyanj, te Yesu dii weeya ala be
 gyanj. ⁴¹ Yesu nombia ɲan ɔ ba wolo ne yela
 balanj burum lɛɛ e di. ⁴² Kenje be yako alo ɲon
 nyiaa, “Neneɛ dɔɔ ne na n nɔɔwoya ɲan dɔɔ te
 de lɛɛ e di ya, mɔna daa gbagba te nyii e te da
 te naa nyi ɲon yena balanj pou nyeeleɛre gbagba

non.”

Yesu kekyc tomyεere kegyia ηolo bu kawee

⁴³ Yesu kedi weeya ala botoc wole ne, oc leewoc botoc bese gyu Galelia tεele man. ⁴⁴ Nawolo nyi Yesu gbagba yakowoc nyiaa, “Boc ne lee Wurubuare dekpenkpenngyocore kamase do non gbagba oc donoc man ya.” ⁴⁵ Yesu kekoc kaa gyoo Galelia ne, botoc tena lee e nideli, nawolo nyi be naa nombia ηan pou oc be yee Gyerusalem donoc man deban ken boc gyu be kaa di ba nyeekelee wee ken ne.

⁴⁶ Kente Yesu besewoc gyu Kaanan donoc ken ke kyaa Galelia tεele man ne man. Mena donoc kenan man te oc besena lon yee solon ne. Deban kenan na tomyεere kegyia ηolo kyaa botoc ken oc bu na wee Kapanum donoc man. ⁴⁷ Tomyεere kegyia non kenyii nyi Yesu ta lee Gyudia koc Galelia botoc ne, oc gyuuwoc oc gyan ke waase e nyi oc bu na wee oc doo Kapanum donoc man oc ne gyae waa yen. Mena doc waa koc na oc kaa kyc e kawee fa e. ⁴⁸ Botoc te Yesu yako e nyiaa, “Na ε kena gyakolon nombia na nombia dinaana ya ne, naf ε man walan kamase be gyae waa lee man di ya.” ⁴⁹ Kente kegyia non yako Yesu nyiaa, “Me Gbenngyoo, waase koc dee gyu bilen na mena ya na me bu non waa yen.” ⁵⁰ Botoc te Yesu yako e nyiaa, “Ta, n bu non waa nyin nyeedon.” Balee non lee Yesu nocwoya ηan di te oc lanawoc. ⁵¹ Balee non keta oc ne gyu oc dee ne, oc gyanee na oc tewulee gbεnaa man te be yako e nyiaa, “N bu non wose te yee e don.” ⁵² Botoc te balee non bocse oc tewulee ban nyiaa, deban

won̄ti man te me bu ñon wose yee e don̄? Ken̄te be tiran̄wɔ fa nyiaa, “Dana weeseten̄ten̄ kegyɔ ñgba deban̄ dokolon̄ n̄e, te bu ñon wose yee e don̄.” ⁵³ Botwɔ te wɔ kya ñon twɔsewɔ nyiaa, deban̄ kenan̄ man p̄ep̄ep̄e te Yesu yako e nyiaa, “N bu ñon wose gyae ke yee e don̄.” Mena dwɔ ñon na wɔ dekp̄añalan̄mantena pou l̄ee Yesu di. ⁵⁴ Yesu ka lee Gyudia kon̄ Galelia t̄eele man n̄e, kei yena gyakolon̄ nombia bolate ken̄ wɔ be yee.

5

Yesu kekycɔ w̄takase ñolo kawee

¹ Ken̄a wole n̄e, Gyudatena ne di bɔ w̄som wee dinaa daale Gyerusalem donwɔ man, te Yesu mwɔ gyuu botwɔ. ² Na depaa daale kyaa Gyerusalem donwɔ man ken̄ b̄ee baake ke be d̄ee dei man nyi B̄etesaida. Mena depaa kei benaa na denanwɔ ken̄ b̄ee baake ke nyi “Namen̄se Denanwɔ” n̄e, te be ban̄ee kefeese anon̄ kilisi ke. ³ Kaweesetena kpookpoo burum ñgba siaȳel̄eesatena na w̄takasese na ban̄ ba yenaase ba yekee n̄e na lee donwɔ ken̄ man kaa doo botwɔ daa lon̄ ken̄ kewosi. ⁴ Nawolo nyi be kyaa be kyaa na, Wurubuare kpilale ne kyaa kaa wosi lon̄ kenan̄ te kawee te ñon wɔ tan̄gb̄ee ka gyoo lon̄ ken̄ man na, wɔ kawee ne tan̄.

⁵ Na balee ñolo ñon wɔ be tekerii kulutooneñ sao na kufu gyanaara n̄e doo botwɔ. ⁶ Yesu kena balee ñonan̄ te wɔ ke nyii nyi wɔ ta wee kyare n̄e wɔ b̄w̄ose e nyiaa, “N ne gyae n̄ kawee ke tan̄?” ⁷ Botwɔ te kawee te ñon tiranwɔ fa e nyiaa, “Me Gben̄gyoo, akpaa be wosi lon̄ ken̄ na, mwɔ ne nyin̄ ñon

waa gate man ka do ke man ya. Akpaa ma mo maa yee kakyen koro ka gyoo na nolo te tanɔbɛɛ man.” ⁸ Botɔɔ te Yesu yako e nyiaa, “Koro! Gate n dofonon na n ke ta.” ⁹ Debokenan man te balee non kawee tanawɔ te ɔ korowɔ gate ɔ dofonon te ɔ tɛwɔ lan. Mena wee kenan yee Gyudatena keƔefowee ke. ¹⁰ Mena doo Gyudatena kegyiise yako balee non boo kyɔ e ne nyiaa, “Gyen yee da keƔefowee ke, te da mmaraa bee fa gbɛɛ nyi nya seele n dofonon ya.” ¹¹ Kenɛte balee non tiranoo fa wɔ nyiaa, “Walan non ɔ be kyɔ man me kawee ne, yako na man nyi maa gate ma dofonon na maa ta.” ¹² Botɔɔ te be boose e nyiaa, “Walan wonɛti yako na nen nyi nya gate n dofonon na n keta?” ¹³ Mona balee non Yesu be kyɔ e ɔ kawee ne, ta gyeɛ nyi Yesu kyooɛna e ɔ kawee ken ya. Nawolo nyi na balan boe botɔɔ te Yesu mo ta nɛre gyoo be man. ¹⁴ Kenan wole ne, Yesu kena balee nonan Wurubuaɛ osom deni dinaa ken man te ɔ yako e nyiaa, “Kee, nɛnɛ n wose te yee nen don, na tekaa yee dukum bela ya. Na mena ya na kpene ken gyae kekɔn n doo ne, gyae ka kela kei.” ¹⁵ Botɔɔ te balee non gyuuwɔ keyako Gyudatena kegyiise ban nyiaa, Yesu kyoo na e ɔ kawee ken.

¹⁶ Mena doo Gyudatena kegyiise ban naase Yesu diyem, nawolo nyi ɔ te kyɔ kawee ba keƔefowee. ¹⁷ Kenɛte Yesu yako wɔ nyiaa, “Me kya Wurubuaɛ ne yee tom deban kamase kaa lii na gyen, mena doo kaboena nyi man mo maa yee tom mena.” ¹⁸ Lee mena nombia kenɛ doo ne Gyudatena kegyiise ban yase sia gyae gbɛɛ ken

baa mo ko Yesu. Nawolo nyi na ken ɔ be wɔlɛɛ ba kefeefowee ken kaagen ɔɔ ya, mɔna ɔ kpa ɔ kya yena Wurubuarɛ ken nawolo nyi ɔ dokoso yena Wurubuarɛ. ¹⁹ Kenɛte Yesu tiranɔɔ fa wɔ nyiaa, “Ampan yaa mɛɛ yako ɛn ɛ ke nyii nyiaa, kolo be kyaa ken man Wurubuarɛ bu ɛn ne yɛɛ ma wose ɔɔ ya. Kpene ken me naa me kya ne yɛɛ na ken te mɛɛ yɛɛ. Kpene ken kya ɛn ne yɛɛ na, ken te man ɔ bu ɛn mɔ ne yɛɛ. ²⁰ Nawolo nyi me kya ne gyae man te ɔ na wola man kpene kamase ken ɛn gbagba ne yɛɛ nɛ. Waa wola man abɔɔ dinaana ɛn kela ken na maa yɛɛ, na ɛ wose ka yen ɛn. ²¹ Mena ken kya ɛn ne gyuuusu woya te ɔ ne fa wɔ nyeedon nɛ, mena kee te man ɔ bu ɛn mɔ maa fa balan ban man gbagba ne gyae nɛ nyeedon. ²² Kya ɛn gbagba bee di balan nombia ya. ɔ ta mo balan nombia kedi pou do man ɔ bu ɛn nyinmaa man, ²³ na balan pou ke nyin lese man ɔ bu ɛn yele ɛgba mena ken bɛɛ lese me kya ɛn yele nɛ. Walaɛn ɛn ɔ bɛɛ lese man ɔ bu ɛn yele ya na, ɔ bɛɛ lese me kya ɛn ɔ be kpila man ɔ bu ɛn nɛ yele ya.

²⁴ Ampan yaa mɛɛ yako ɛn ɛ ke nyii nyiaa, walaɛn kamase ɛn ɔ nyii me nɔɔwoya te ɔ lɛɛ walaɛn ɛn ɔ be kpila man nɛ di na, waa nyin nyeedon kekpa te bɔɔ gyae baa bu e fɔɔ ya. Kei nawolo baa nyi ɔ ta lee yen man kɔn nyeedon man. ²⁵ Ampan yaa mɛɛ yako ɛn ɛ ke nyii nyiaa, deban daale ne kɔn te ke tan ke kɔn ken balan ban be yɛɛ ɛgba woya nɛ, nawolo nyi ba te lɛɛ Wurubuarɛ nombia ɛn di ɔɔ ya nɛ, baa nyii man Wurubuarɛ bu ɛn dei. Balan ban baa nyii

me dei te baa yεε kpene keŋ mɔɔ yako wɔ nε na baa nyiŋ nyeedoŋ. ²⁶ Mena keŋ me kya ŋon ne fa balan nyeedoŋ nε, mena mɔ te ɔ faa maŋ ɔ bu doŋ nyi maa fa balan nyeedoŋ. ²⁷ Ɔ te fa maŋ ɔ bu ŋon doŋ nyi maa di balan nombia, nawolo nyi maŋ yεna Deniwalaŋ Bu ŋon. ²⁸ Ε na yeli nombia keŋa ke yεε ŋon gyakoloŋ ya, nawolo nyi debaŋ daale gyae kekɔŋ keŋ woya pou baa nyii ma woya, ²⁹ na baa lee ba yebɔɔse man kɔŋ. Baŋ bɔɔ yεε nombia kpaakpaa nε baa koro na baa nyiŋ nyeedoŋ, te baŋ bɔɔ yεε nombiakumεε nε baa koro na baa bu wɔ fɔɔ.”

Yesu adanseεtena

³⁰ “Maŋ gbagba bεε yεε kolo me baam dɔɔ ya. Mena keŋ me kya Wurubuaε de yako maŋ nε, mena te mee di balan nombia, te me nombia kedi mɔ doo na ke gbεε. Nawolo nyi na maŋ gbagba kegyaebii te mεε yεε ya, mɔna me kya ŋon ɔ be kpila maŋ nε kegyaebii te mεε yεε. ³¹ Nyi akpaa maŋ gbagba de di ma wose man adanseε na, ε be gyae ε ke lee maŋ di ya. ³² Mɔna ŋolo kyaa keŋ ɔ ne di ma wose man adanseε, te ma gyeŋ nyi wa adanseε keŋ ɔ ne dii lee ma wose man nε yεε ampaŋ. ³³ Ε kpila balan gyu Gyon gyaŋ, te ɔ dii anokoare keŋ wose man adanseε fa ŋon. ³⁴ Na mεε gyae bo nyi denibalaŋ baa di ma wose man adanseε ya, mɔna ε nyeedoŋ kenyiŋ dɔɔ te mεε yako keŋa. ³⁵ Gyon yεε ŋgba kanea keŋ kεε naa te kεε ŋalakee nε, te ε gyaewɔ nyi ε ke di kanea kenan gyon kyomii. ³⁶ Me dana ŋolo ŋon ɔ ne di ma wose man adanseε, te wa adanseε kenan kela Gyon wui keŋ ɔ be dii lee ma wose

man ne. Nawolo nyi tom ken me kya Wurubuarɛ ba mo do maɲ me nyinmaa man nyi maa yɛɛ ke kelii ɔto te mɛɛ yɛɛ ke ne, ne diina adanseɛ lee ma wose man nyi me kya ɲonan kpila na maɲ. ³⁷ Me kya ɲon ɔ be kpila maɲ ne, ɲon gbagba mo ne di ma wose man adanseɛ. E te nyii ta ɔ noɔwoya ya, te e te naa ta ɔ dinɔɔ mo ya. ³⁸ Ɔ nombia be doo e konɔɔse maɲ ya, nawolo nyi e bɛɛ lɛɛ walaɲ ɲon ɔ be kpili ne di ya. ³⁹ E ne yase e sia kasee Wurubuarɛ nombia ɲan nawolo nyi na ya agyuen yena nyi ɲe man te e ke nyin nyeedon kekpaɛ ken. Te mena Wurubuarɛ nombia anmarasen see kenja ne di ma wose man adanseɛ. ⁴⁰ Mɔna e bɛɛ gyae e ke kɔɲ me gyaɲ na e kaa nyin nyeedon kekpaɛ ken ya.

⁴¹ Na ma kegyaebii yena nyi balan baa kelee maɲ ya. ⁴² Mɔna ma gyen e dinɔɔ te ma gyen nyi e bɛɛ gyae Wurubuarɛ lee e konɔɔse man ya. ⁴³ Me kɔɲae me kya ɲon yele man mɔna e te lɛɛ maɲ ya. Mɔna akpaɛ ɲolo de kɔɲ ɲon gbagba yele man na e ke lɛɛ e. ⁴⁴ E ne gyae nyi e ke kelee doɲa, mɔna e bɛɛ gyae nyi Wurubuarɛ dokolon ɲon ke kelee ɲon ya. Kenan na sena te e ke tale lɛɛ maɲ di? ⁴⁵ E na gyuen nyi maɲ ne gyaela me kaa yako e nombiakumɛɛ fa me kya Wurubuarɛ ya. Mosesi ɲon e ba mo e loo gyakaa ɔ doɔ ne, ɲon ne gyaela waa mo e nombiakumɛɛ gyu me kya siaman. ⁴⁶ Nyi yen lɛɛ Mosesi di na nafa e kelee maɲ mo di, nawolo nyi ma wose man nombia te Mosesi ɲmarasewo. ⁴⁷ Mɔna nyi akpaɛ e bɛɛ lɛɛ kpene ken ɔ be ɲmarase ne di ya na, sena te e kelee kpene ken mɛɛ yako ne di?"

6

*Yesu kefa balan kakponse banon (5000) weeneε
Mateo 14:13-21; Maake 6:30-44; Luka 9:10-17*

¹ Weeya akalansεε njaale wole ne, Yesu tonja Galelia depaa ken bεε baake ke bela nyi Tiberiase ne gyu ke dingyin. ² Balan burum sila o gbεε gyu botoo, nawolo nyi be naa gyakolon nombia na nombia dinaana njan o be yeε lee mena ken o be kyoo balan kawεese ne doo. ³ Kenje Yesu na o kaseela ban gyeja bula daale kekyaa botoo. ⁴ Deban kenan na Gyudatena nyeekeεεwee kedi ken ta benaa.

⁵ Yesu gεεsewo keε te o naawo nyi balan burum ne kon o gyan kenje o boose Filipo nyiaa, "Alen te dee nyin weeneε lee fa balan burum kewo dinoo kedi?" ⁶ Yesu boose Filipo mena nombia kenja na waa mo keε wa agyuen nawolo nyi non gbagba wulaa o gyen kpene ken waa yeε. ⁷ Botoo te Filipo tiranoo fa e nyiaa, "Pe walan kamase kenyin kyomii di koran na, kaboena nyi deε mo tomyεere kegyia nolo gyaalanja gyanaara koba bo lee weeneε." ⁸ Kenje o kaseela ban nolo non bεε baake e nyi Anderiase, non o kegyia yena Simon Pita ne yakowo nyiaa, ⁹ "Bu nolo kyaa kebo ken o dana bodobodose anon na kpebia bala. Mona won te kenja gyae keyεε balan burum kewo." ¹⁰ Botoo te Yesu yako o kaseela ban nyiaa, "E yela balan ban pou ke tisi kyakee." Na njalese murumuru njaale kyaa botoo, mena doo balan ban pou tisiwo kyakee botoo. Baala ban be kyaa botoo ne baa yeε ngba balan kakponse banon ne. ¹¹ Kenje Yesu moo bodobodose njan te o fanewo

fa Wurubuarɛ karan, te ɔ moo na kpeleɛ fa balan ban be kyaa botɔɔ nɛ. Mena ke te ɔ moo kpebia nan mo te ɔ fanewɔ fa Wurubuarɛ karan te ɔ kpeleɛ na fa balan ban pou. Balan ban diiwɔ baa ba kegyaebii. ¹² Balan ban pou kedi baa nɛ Yesu yako ɔ kaseela ban nyiaa, “Ɛ tɔɔsee weenɛ akan nan pou, ɛ na yeli na kewɔleɛ ya.” ¹³ Weenɛ nan balan ban be dii kaase nɛ, be tɔɔsee na buruburu akan nan na be nyina donase kufu ala. ¹⁴ Balan ban kena gyakolon nombia nan Yesu be yɛɛ nɛ be yakowɔ nyiaa, “Kei yena Wurubuarɛ dekpɛnkpɛngyɔɔre non ɔ be yako see nyi waa kɔn tɛle kei dɔɔ nɛ ampan.” ¹⁵ Na Yesu tan kena nyi balan ban ne gyae be kaa kyan e, na baa nɛre e mo e see be gyoo mena dɔɔ non waagen wɔna ɔ wose lee be man gyu ke kyaa bula ken dɔɔ bela.

Yesu keta lon dɔɔ

Mateo 14:22-33; Maake 6:45-52

¹⁶ Kelii balinɔɔ nɛ Yesu kaseela ban besewɔ gyu depaa ken nooman, ¹⁷ kente ba gyooɔ degbele daale man te ba moo ba nyee ban bee gyu Kapanum donɔɔ man. Deban kenan na tɛɛ te biri mona Yesu sɛɛ ɔ te kɔna ta be gyan ya. ¹⁸ Te felin dinaa daale korowɔ ne gyoo lon ken dɔɔ ken te yɛɛ nsendee ya. ¹⁹ ɔ kaseela ban kesaa degbele ken gyu siaman ken gyae keyɛɛ ngba gbɛɛkemmaa atooro na yale nɛ, be naa Yesu dɔnɛɛ lon ken dɔɔ ɔ ne kɔn ba degbele ken gyan, kente gyakolon gyoo wɔ. ²⁰ Kente Yesu yako wɔ nyiaa, “Ɛ na yee ya, man nonan.” ²¹ Botɔɔ te be lɛɛ Yesu gyon man do ba degbele ken man, debokenan man te be kelii botɔɔ ken bee gyu nɛ.

22 Tεε kena nε, balan burum ban boo kaa depaa ken dingyin nε naawo nyi degbele dokolon doo la botoo. Te ba gyen mo nyi Yesu ta gyoo degbele kenan man kpu na o kaseela ban ya. O kaseela ban baagen gyoola ke man lan. 23 Agbelese njaale mo lee Tiberiase donoo man kon dingyin botoo, benaa na botoo ken Yesu ba mo bodobodo fane fa Wurubuare karan te o ba mo fa balan burum ban be dii nε. 24 Balan burum ban kena nyi Yesu na o kaseela ban be kyaa botoo ya nε, ba gyoowo agbelese nenan man gyu Kapanum donoo man beε keo e.

Yesu yena nyeedon weenε

25 Balan ban ke gyu kena Yesu boo ken dingyin nε be boose e nyiaa, “De Gbengyoo, deban wonji yaa n tan kaa lii kebo?” 26 Kenje Yesu tiranoo fa wo nyiaa, “Ampan yaa mee yako non ε ke nyii nyiaa, na yakolon nombia nan ε be naa moo yee nε doo te ε silana me gbεε ya, mona weenε nan ε be nyim di baa ε kegyaebii nε doo te ε silana me gbεε. 27 ε na naase ε wose diyem gyae weenε nan gyae kewoleε nε ya, mona ε yee kakyen gyae weenε nan gyae kefa non nyeedon kekpa ken nε. Weenε kenja te man Deniwalan Bu non maa fa non, nawolo nyi me kya Wurubuare ta mo o don do me man ken nawolo nyi o te lee man do.” 28 Kenje be boose Yesu nyiaa, “Wonje te kaboena nyi dεε yee, na dεε tale yee kpene ken Wurubuare ne gyae nyi dεε yee nε?” 29 Botoo te Yesu tiranoo fa wo nyiaa, “Tom ken Wurubuare ne gyae nyi yaa yee yena nyiaa, ε lee walan non o be kpila e nε di.”

³⁰ Kenje be boose Yesu nyiaa, “Wonj gyakolon nombia te nyanj ke yeε wola daa na dεε lee neŋ di nyi Wurubuaε kpila na neŋ? Wonj te nyanj ke yeε?” ³¹ De naanao dii weeneε ŋan beε baake ŋa nyi maana ne depampaa kenj man, ŋgba mena kenj Wurubuaε nombia aŋmarasenj see ŋan ne yako daa ne nyiaa, ‘o faa wo weeneε lee adido te be diiwo.’ ” ³² Kenje Yesu yako wo nyiaa, “Ampaŋ yaa meε yako ŋon nyiaa, na Mosesi faa na ŋon weeneε lee adido ya, mona me kya yena walaŋ ŋon o ne fa weeneε gbagba ŋan ba lee adido ne. ³³ Nawolo nyi weeneε ŋan me kya Wurubuaε ne faa ne yena ŋon o ba lee adido koŋ teeε kei doo, te o ne fa balan nyeedonj kekpaε ne.” ³⁴ Kenje be yako e nyiaa, “De Gbenjyoo, akpaε mena na lee gyen ne gyu na fa daa weeneε kenj wee kamase.”

³⁵ Te Yesu yako wo nyiaa, “Maŋ yena nyeedonj weeneε ŋan. Walaŋ kamase ŋon o koŋ me gyanj ne, tanam be gyae ka ko e ya. Te walaŋ kamase ŋon o lee maŋ di na, loŋboanenj be gyae ka ko e ya. ³⁶ Ŋgba mena kenj mo tanj yako ŋon kaalanj ne, ε te naa maŋ mona ε beε lee maŋ di ya. ³⁷ Walaŋ kamase ŋon me kya ba mo e fa maŋ ne, waa koŋ me gyanj. Te walaŋ kamase ŋon o koŋ me gyanj ne, moε gyae maa gegi e ya. ³⁸ Nawolo nyi me ta lee adido koŋ teeε kei doo nyi me kaa yeε maŋ gbagba kegyaebii ya, mona me koŋae me kaa yeε ŋon o be kpila maŋ ne kegyaebii. ³⁹ Ŋon o be kpila maŋ ne kegyaebii yena nyiaa, balan banj pou o ba mo do maŋ me nyinmaa man ne, me na yela be man dokolonj ka yo ya. Mona

wee otomante kenj man ne, maa gyuusu wo pou lee yenj man konj nyeedonj man. ⁴⁰ Nawolo nyi me kya non kegyaebii yena nyi walanj kamase non o mo o loo gyakaa me doo te o lee manj di na, waa nyinj nyeedonj kekpaak kenj. Te wee otomante kenj man ne, maa gyuusu mena walanj nonanj lee yenj man konj nyeedonj man.”

⁴¹ Botoo te Gyudatena banj fiasse bee norokoso lee Yesu wose man nawolo nyi o kpa, non yena weense njan ba lee adido konj ne. ⁴² Kenje be yakowo nyiaa, “Na kei yena Gyosefo bu non bee baake e nyi Yesu ne yee? Da gyenj o kya na o naa. Wonj doo te nense o ne yako daa nyi o lee adido bo konj?” ⁴³ Botoo te Yesu tiranoo fa wo nyiaa, “E na norokoso na donja ya. ⁴⁴ Nyi akpaa me kya non o be kpila manj ne te wonj njolo benaa na manj ya ne, mena walanj nonanj be gyae waa tale konj me gyanj ya. Te wee otomante kenj ne, maa gyuusu mena walanj nonanj lee yenj man na waa nyinj nyeedonj. ⁴⁵ Wurubuaere akpenkpenjgyooora banj man njolo njomasewoo see nyiaa, ‘Wurubuaere ne gyaela waa wola walanj kamase nombia.’ Mena doo walanj kamase non o tei me kya Wurubuaere nombia te o kasee njan ne, waa konj me gyanj. ⁴⁶ Kei bee wolo nyi njolo te naa me kya non ya. Walanj non o ba lee Wurubuaere gyanj konj ne, non waagenj naa na e. ⁴⁷ Ampanj yaa mee yako non nyiaa, walanj non o lee manj di na waa nyinj nyeedonj kekpaakekpaak.

⁴⁸ Manj yena nyeedonj weense njan. ⁴⁹ E naanao dii weense njan bee baake njan nyi maana ne depampaa kenj man, mona ba yekeewoo. ⁵⁰ Mona

nyeedon weenε njan ba lee Wurubuarε man kon te mεε yako non nja wose man nombia ne doo, walaŋ kamase non o di ke na o be gyae waa yeŋ ya. ⁵¹ Maŋ yena nyeedon weenε njan ba lee adido kon tεεle kei doo ne. Walaŋ kamase non o di mena weenε keŋa na, waa nyiŋ nyeedon kekpaakekpaa. Weenε njan maa mo fa balan na baa nyiŋ nyeedon ne yena ma wosenaane.”

⁵² Botoo te Gyudatena ban gyoo anmaaren na donja nyiaa, “Sena te balee kei waa tale mo o wosenaane fa daa na dee di?” ⁵³ Kenje Yesu yako wo nyiaa, “Ampan yaa mεε yako non nyiaa, nyi akpaa ε te di maŋ Deniwalan Bu wosenaane na ε kenyo me fatabo ya ne, ε be gyae ε ke nyiŋ nyeedon ya. ⁵⁴ Walaŋ kamase non waa di ma wosenaane na waa nyoo me fatabo ne, waa nyiŋ nyeedon kekpa keŋ. Wee otomante keŋ man ne, maa gyuusu mena walaŋ nonan lee yeŋ man. ⁵⁵ Nawolo nyi ma wosenaane yena weenε anediŋ gbagba, te me fatabo mo yena kolo anenyooŋ gbagba. ⁵⁶ Walaŋ kamase non o di ma wosenaane te o nyoo me fatabo na, daa na e ta bese walaŋ dokolon. ⁵⁷ Me kya non o ne fa balan nyeedon ne kpila na maŋ, te wa adaworoma doo te me dana nyeedon. Mena ke mo te walaŋ kamase non o di ma wosenaane na, maa fa e nyeedon. ⁵⁸ Maŋ yena weenε njan ba lee adido kon tεεle kei doo ne. Ma te yeε nŋba weenε njan ε naanao be dii te boo yekee ne ya. Walaŋ kamase non wa di mena weenε keŋa ne, waa nyiŋ nyeedon kekpaakekpaa.” ⁵⁹ Deban keŋ Yesu na wolo Gyudatena osom deni man

Kapanum donoo man ne, te o yako mena nombia kenja.

⁶⁰ Yesu kaseela ban kenyii nombia kenja ne be yakowo nyiaa, "Mena kawola kenja man dana don. Amote ne gyaela waa tale lee na do?"

⁶¹ Yesu ka gyen nyi o kaseela ban na norokoso lee nombia kenja wose man ne o boose wo nyiaa, "Nombia kenja ne takaa non? ⁶² Kenan na akpaa e naa man Deniwalan Bu non na gye m mee gyu adido, botoo ken moo lee na sena te e ke yee?"

⁶³ Wurubuar e felin ne faa na balan nyeedon. Kpene ken denibalan na mo ban gbagba be don yee ne be tan tonoo ya. Nombia nan moo yako non ne lee Wurubuar e felin non man te ne fa nyeedon. ⁶⁴ Mona e man baale bee lee di ya." Yesu yako nombia kenja nawolo nyi lee kewalan ken na, o wulaa o gyen ban boo gyae baa lee e di ya, na non waa kaa lese e fa. ⁶⁵ Kente Yesu besewo yako wo nyiaa, "Kei doo te me yako non nyiaa, akpaa me kya te fa nolo gb ee nyi waa kon me gyan ya na, o be gyae waa tale kon ya ne."

⁶⁶ Kei wole ne, o silala ban man balan burum wona ba wose lee wole ken be te sila e bela ya. ⁶⁷ Kente Yesu boose o kaseela kufu bala ban mo nyiaa, "Em ee mo ne gyae e ka bese e wole yaa?" ⁶⁸ Botoo te Simon Pita tiranoo nyiaa, "De Gbengyoo, amote gyan te dee gyu? Nyan nyaagen danaana nombia nan ne fa nyeedon kekpa ken. ⁶⁹ Nene da te lee ne di, te de ta gye nyi nyan yena walan non Wurubuar e be kpili te ayimee be doo o man ya ne." ⁷⁰ Kente Yesu boose wo nyiaa, "Na em ee balan kufu bala

te me baakewo yee? Mōna ε man ηolo yεε walaŋkum e.” ⁷¹ Na Simōn Isekarote bu Gyudase wose man nombia yaa Yesu ne yako nε. Nawolo nyi Gyudase yεε o kaseela kufu bala baŋ man ηolo e, mōna ηon ne gyae la o kaa lese Yesu fa yeŋ.

7

Yesu na o naabia

¹ Nombia keŋa wole nε Yesu tεεwo kila Galelia donooose man. O te gyae nyi waa gyu Gyudia tεele man ya, nawolo nyi Gyudatena kegyiise baŋ be kyaa botoo nε ne gyae gbεε baa ko e. ² Debaŋ kenaj na Gyudatena kefεese man kekyaa wee dinaa kedi ta benaa. ³ Mena doo Yesu o naabia yako e nyiaa, “Kaboena nyi nya lee kebo na n ke gyu Gyuda tεele man na n kaseela baŋ ke nyiŋ naa gyakolon nombia ηan n ne yεε nε. ⁴ Nawolo nyi walaŋ ne gyae o yeke ka lee na, o bεε yεε kolo weese ya. Mena doo n keta n ne yεε gyakolon nombia keŋa nε, kaboena nyi nya lese n wose deboo fa balaj pou.” ⁵ O naabia baŋ kolosi nombia keŋa nawolo nyi baŋ gbagba koraj te lee e di ya. ⁶ Keŋte Yesu yako wo nyiaa, “Debaŋ keŋ Wurubuarε ba see fa maŋ nε te lii ta ya, mōna εmεε doo debaŋ kamase dei fa ηon. ⁷ Tεele kei doo balaj bεε kola ηon ya mōna maŋ doo bεε kola maŋ, nawolo nyi me gyakaa mεε yako wo nyi be nombia ηan bεε yεε nε be dei ya. ⁸ εmεε ε ta gyu kedi wee dinaa keŋ, maŋ be gyae maa gyu ya nawolo nyi ma debaŋ keŋ te lii ta ya.” ⁹ O ke yako nombia keŋa fa wo taŋ nε, te ηon doowo Galelia tεele man.

10 Yesu ɔ naabia ke lanj ba wee dinaa keŋ dedii man ne, te non mo korowo gyu botoo. Mona ɔ weese ɔ wose bo. 11 Na Gyudatena kegyiise banj doŋee beε keo e na beε boose nyiaa “ɔ kyaa alen?” 12 Kenje balan banj man balan burum gyoo kekolosi na doŋa lee Yesu wose man. “Baale kpa ɔ yeε walanj kpaakpaa e, te baale mo kpa koa, ɔ na beo balan bo na baa yo lee Wurubuaε gbεeneŋ ŋan man.” 13 Mona ŋolo te tale kolosi ɔ wose man nombia balan man ya, nawolo nyi be yee Gyudatena kegyiise banj.

14 Be kedi ba wee dinaa keŋ kelii nsana nsana ne, Yesu gyuu Wurubuaε osom deni dinaa keŋ man ɔ na wola balan Wurubuaε nombia. 15 ɔ kawola keŋ doo Gyudatena kegyiise banj noo te be boosewo nyiaa, “Sena te balee kei yeεwo gyen nombia keŋa keŋ nyi ɔ te kasee lee ŋolo gyan ya?” 16 Kenje Yesu tiranoo fa wo nyiaa, “Kpene keŋ mee wolo ne ta lee manj gbagba gyan ya, mona ka lee me kya Wurubuaε non ɔ be kpila manj ne gyan. 17 Walanj kamase non ɔ ne gyae nyi waa di Wurubuaε nombia ŋan doo ne, otenate waa gyen nyi kpene keŋ mee wolo ne, lee Wurubuaε gyan yaa lee manj gbagba gyan. 18 Walanj kamase non ɔ ne kolosi non gbagba ɔ baam doo ne, na ɔ ne gyae yele bo wa fa ɔ wose. Te walanj kamase non ɔ ne gyae bo nyi waa lese non ɔ be kpila e ne yele na, ɔ nombia doo na ke gbεε keŋ nyi dekara be doo ke man ya. 19 Na Mosesi faa na non mmaraase ŋan yee? Mona ε man ŋolo bee di ŋe doo ya. Wonj doo te ε ne gyae ε ka ko manj?” 20 Botoo te balan

dikpii kenj tiranoo fa e nyiaa, “Feliŋkumεε doo n man. Amote ne gyae la waa ko neŋ?” ²¹ Kenje Yesu yako wo nyiaa, “Gyakolonj nombii dokolonj te me yεεwo ε kefeεfowee, kenj na doo na ŋon gyakolonj ne. ²² Mosesi yako ŋon nyi ya kara ε bia baalawose. (Kei ta lee Mosesi gyanj ya, mona ka lee ε naanao gyanj), mena doo ε ne kara ε bia baalawose ε kefeεfowee. ²³ Nyi akpaa ε ne kara ε bia baalawose ε kefeεfo te kenj beε wolεε ya mmaraa ya na, weera doo te ε na gyenj banj do manj nyi ma te kyoo walanj dibiliŋ kawee kefeεfowee? ²⁴ ε na barase bu balanj foo ya, ε di nombia na ŋe gbεε.”

²⁵ Kenje Gyerusalemtena baale boosewo nyiaa, “Na balee kei te beε keo nyi baa ko ne yee? ²⁶ ε keε oo ka seŋ balanj man oo ne kolosi kenj ŋolo beε boose e daale ya. Yaa nenεε doo kegyiise banj te lee e do nyi ŋon yena nyeeleere ŋon? ²⁷ Balee kei doo de popou gyenj botoo kenj oo ba lee. Mōna akpaa nyi nyeeleere ŋon waa koŋ na, ŋolo be gyae waa gyenj botoo kenj waa lee ya.” ²⁸ Yesu keε wola aboo Wurubuarε osom deni dinaa kenj man ne, oo gyinaa oo woya boose wo nyiaa, “Mena doo ε gyenj manj nideli na botoo kenj moo lee? Na manj gbagba me baam doo te me koŋawoo ya. Walanj ŋon oo be kpila manj ne oo yεε anokoarete e, mona ŋon doo ε ba gyenj e ya. ²⁹ Mōna manj doo ma gyenj e nawolo oo gyanj te ma leewoo te ŋon kpila na manj.” ³⁰ Mena doo be yela baa kyanj Yesu, mona ŋolo te tale mo oo nyinmaa tina e ya, nawolo nyi debanj kenj Wurubuarε ba see nyi waa yenj ne te lii ta ya. ³¹ Mōna balanj burum lee e di

te be boosewo nyiaa, “Akpa nyeeleere non de kon na, waa yee gyakolon nombia kela balee kei aneyeeh kaha?”

Be kpila balan nyi baa gyu ke kyan Yesu

³² Farasiitena ke nyii mena keh balan ne kolosi nombia kaha adadawoya man lee Yesu wose man ne, ban na Wurubuaere saese kegyiise kpila kotototena ban bee deke Wurubuaere osom deni dinaa keh ne nyi baa gyu kekyan e kon. ³³ Keh te Yesu yakowo nyiaa, “Maa kyaa e gyan bo weeya akalansae haale na maa bese gyu walan non o be kpila man ne gyan. ³⁴ E ke keo man mona e be gyae e kena man ya, te botoo keh me kyaa mo ne, e be gyae e ke tale kon ya.” ³⁵ Botoo te Gyudatena kegyiise ban boose dha nyiaa, “Aleh yaa balee kei ne gyae waa yeu gyu te doo gyae dee naa e ya? Yaa o ne gyae waa yeu ba gyu Girikitena gyan botoo keh de balan be yaasee gyu ne o kaa wola wo aboo?” ³⁶ O ke yako nyi, “E ke keo man mona e be gyae e kena man ya, Te botoo keh me gyu ne e be gyae e ke tale gyu ya ne, na sena yaa o ne yako baa? Na won nombia yena kaha baa?”

Nyeedon nombia

³⁷ Gyudatena kefeese man kekyaa weekedi otomante keh ne, Yesu korowo seh te o gynaa o noo kolosi te o yako wo nyiaa, “Akpa nyan non lonboaneh dana neh na kon me gyan na n kaa nyoo lon. ³⁸ ‘Walan kamase non o lee man di na, nyeedon nombia gyae ka lee o man kon ngba mena keh lon na lee ditiribun man kon ne. Nne te Wurubuaere nombia anmarasenh see yakowo.’ ” ³⁹ Yesu kekolosi kei ne, na Wurubuaere felih non

waa kaa mo do banj baa læ e di ne man nombia yaa ɔ ne kolosi ne. Debanj kenanj na ɔ ta moo ta Wurubuarɛ felinj non do nolo man ya, nawolo nyi Yesu gyoorobiiri kenj ta lee ta debɔɔ ya.

Balanj kekpase lee Yesu dɔɔ

⁴⁰ Balanj banj ke nyii Yesu nɔɔwoya kenja ne be man baale yakowɔ nyiaa, “Ampanj, balee kei yena Wurubuarɛ dekpenkpenjyɔɔre non Wurubuarɛ be yako see nyi waa kɔnj ne.” ⁴¹ Baale mɔ yakowɔ nyiaa, “Balee kei yena nyeelɛere non Wurubuarɛ be yako see nyi waa kaa kɔnj ne ampanj. Mɔna baale mɔ yakowɔ nyiaa, na Galelia tɛle man te nyeelɛere non waa lee ya.” ⁴² Wurubuarɛ nombia anmarasenj see njan ne yako nyiaa, “Nyeelɛere non waa lee bo Betelɛhem donɔɔ man botɔɔ kenj Gyoo Defidi be kyaa ne, te waa lee bo gyoo Defidi lonjoro man.” ⁴³ Lee Yesu dɔɔ, balanj banj man kpasewɔ. ⁴⁴ Balanj banj baale gyaewɔ nyi baa kyanj Yesu, mɔna nolo te tale mo ɔ nyinmaa tina e ya.

Gyudatena kegyiise te læ Yesu di ya

⁴⁵ Wɔle wɔle kenj ne, kotɔɔɔtena banj bɛɛ deke Wurubuarɛ ɔsom deni dinaa kenj te bɔɔ kpila wɔ ne besewɔ kɔnj Wurubuarɛ saese kegyiise na Farasiitena banj gyanj. Kenjte kegyiise banj bɔɔse wɔ nyiaa, “Weera dɔɔ te ε te kyanj e kɔnj ya?” ⁴⁶ Kenjte be tiranɔɔ fa kegyiise banj nyiaa, “Nolo na nolo te kolosi ta see njgba balee kei ne ya.” ⁴⁷ Te Farasiitena banj bɔɔse wɔ nyiaa, “Doona ɔ tanj beo emɛɛ mɔ? ⁴⁸ ε te nyii nyi donɔɔ kegyiise kɛwɔ man nolo yaa Farasiitena kɛwɔ man nolo

te lɛɛ Yesu di? ⁴⁹ Mɔna mena balan burum kɛwɔ ban bɔɔ gyen Mosesi mmaraa ken ya nɛ, ban doola kefaala tɛɛ.” ⁵⁰ Nikodemose non ɔ be kyaa gyu Yesu gyan nɛ yɛɛ kegyiise ban man nolo e. Te ɔ bɔɔse wɔ nyiaa, ⁵¹ “Da mmaraa ne fa daa gbɛɛ nyi dɛɛ bu nolo fɔɔ ken de te nyii ta ɔ nɔɔman nombia yee?” ⁵² Kenɛte be tiranɔɔ fa e nyiaa, “Weera nyan mɔ ne kolosi nɔɔba n yɛɛ Galelia baale e nɛ? Nyan kɛɛ Wurubuarɛ nombia anmarasen see nan man nideli, n kena nyi Wurubuarɛ dekpenkpenɔɔre nolo ta lee ta Galelia ya.” ⁵³ Kenɛte be popou yaaseewɔ dokolon dokolon gyu be dɛɛse.

8

Alo futoolite nolo nombia

¹ Balan ban ke yaasee nɛ, Yesu gyuuwɔ oliifi bula ken dɔɔ. ² Tɛɛ kena nɛ ɔ besewɔ kɔn Wurubuarɛ ɔsom deni dinaa ken man. Balan ban pou be kyaa botɔɔ nɛ kaa wuuwɔ ɔ dɔɔ te ɔ tisiwɔ kyaa ɔ na wola wɔ Wurubuarɛ nombia. ³ Botɔɔ te Gyudatena mmaraa wolala na Farasiitena ban moo alo nolo non ɔ ba lee ɔ baale wole te bɔɔ kyan e nyinmaa nyinmaa nɛ kɔn kaa sen Yesu na balan ban pou siaman. ⁴ Kenɛte be yako Yesu nyiaa, “De Gbenɔɔ, da te kyan alo kei ɔ ne gyae baala. ⁵ Mosesi mmaraa nan na wola daa nyi dee funjii mena alo kei dinɔɔ boya ko. Te nyan mɔ n kpoo?” ⁶ Be yako nombia kenɛte nyi baa mo teese Yesu nɔɔman, na baa nyin mo nombia gyakaa ɔ dɔɔ. Mɔna Yesu gɔnasewɔ te ɔ moo ɔ nyimbii nmarase kolo tɛɛle man. ⁷ Be

kasenɔ bɛɛ daa e nyi waa tiranɔɔ fa wɔ nɛ, ɔ korowɔ sen te ɔ yako wɔ nyiaa, “Nyanɔ ɔnon n gyenɔ nyi n te yɛɛ ta dukum see ya nɛ tanɔgbɛɛ mo boe fun e” ⁸ Te ɔ besewɔ gɔnase ɔmarase kolo tɛɛle man. ⁹ Be ke nyii nombia kenɔ nɛ, be yaaseewɔ dokolonɔ dokolonɔ tina e yela. Be man kegyiise ban tanɔgbɛɛ la lee botɔɔ, te kaa Yesu na alo ɔnon na balanɔ dikpii kenɔ baagenɔ. ¹⁰ Kenɔte Yesu korowɔ sen te ɔ boɔse alo ɔnon nyiaa, “Alo nde wɔ? Nɔlo te tale bu nenɔ fɔɔ yee?” ¹¹ Te alo ɔnon tiranɔɔ fa e nyiaa, “Me Gbenɔgyoo, ɔlo te bu manɔ fɔɔ ya.” Te Yesu yako e nyiaa, “Manɔ mɔ be gyae maa bu nenɔ fɔɔ ya. Ta, na tekaa yɛɛ dukum bela ya.”

Yesu yɛna kenmanɛe fa balanɔ tɛɛle kei dɔɔ

¹² Nombia kenɔ wɔle nɛ Yesu besewɔ kolosi fa balanɔ banɔ nyiaa, “Manɔ yɛna kenmanɛe fa balanɔ tɛɛle kei dɔɔ. Walaɔ kamase ɔnon ɔ sila manɔ na ɔ sia gyae ke gyuuusu na waa naa nyeedonɔ gbɛɛ kenɔ. ɔ be gyae waa ta ditinɔtɛɛ man ya.” ¹³ Kenɔte Farasiitena banɔ yako e nyiaa, “Nyanɔ gbagba ne diina n wose man adanseɛɛ, mɔna nya adanseɛɛ kenɔ betanɔ tɔnɔɔ fa daa ya.” ¹⁴ Botɔɔ te Yesu yako wɔ nyiaa, “Nyi akpaa manɔ gbagba de di ma wose man adanseɛɛ koranɔ nɛ, ke doo na ke gbɛɛ. Nawolo nyi ma gyenɔ botɔɔ kenɔ mɔɔ lee na botɔɔ kenɔ mee gyu. ɛmɛɛ ba gyenɔ botɔɔ kenɔ mɔɔ lee ya, te ɛ ba gyenɔ botɔɔ kenɔ mee gyu ya. ¹⁵ ɛmɛɛ ne bu balanɔ fɔɔ bo lee denibalanɔ nombia kedi gbɛɛ man, mɔna manɔ dɔɔ mɔɔ ne bu ɔlo fɔɔ ya. ¹⁶ Mɔna nyi akpaa me yako nyi maa bu ɔlo fɔɔ koranɔ nɛ, ke doo na ke gbɛɛ nawolo nyi na manɔ maagenɔ ne buu na fɔɔ kenɔ ya. Daa na me

kya non o be kpila man ne ne buu na foo kenan.
 17 Ba te nmarase do ya mmaraa tone man nyiaa, akpaa adanseetena bala noo de yee dokolonj lee nombii man na, na ke yee ampan. 18 Man gbagba ne di ma wose man adanse, te me kya non o be kpila man ne mo ne di ma wose man adanse.”
 19 Kenje be boose e nyiaa, “N kya nonan kyaa alen?” Te Yesu tiranoo fa wo nyiaa, “E ba gyen man ya te e ba gyen me kya non mo ya. Nyi akpaa yen gyen man ne, nafa e ka gyen me kya non mo.” 20 Deban ken Yesu na wola nombia kenja Wurubuarɛ osom deni dinaa ken man ne, na o senɛɛ benaa na adakaase nan bee mo aboo do ne man fa Wurubuarɛ ne. Mona nolo te tale kyan e ya, nawolo nyi deban ken Wurubuarɛ ba see e ne te lii ta ya.

Yesu kekolosi lee o ka bese gyu adido wose man

21 Kenje Yesu besewo yako wo nyiaa, “Mee gyu baa. E ke keo man, mona e ka yen e nombiakumɛɛ man. E be gyae e ke tale gyu botoo ken mee gyu ne ya.” 22 Mena doo Gyudatena kegyiise ban boose donja nyiaa, “Na o ne gyae waa ko o wose baa yaa sena te o ne yako nyi, e be gyae e ke tale gyu botoo ken mee gyu ya ne?” 23 Kenje Yesu yako wo nyiaa, “Emɛɛ lee teelee kei doo kebo, mona man doo ma lee adido. E yee teelee kei doo balanwo, mona man te yee teelee kei doo walan e ya. 24 Mena doo te mee yako non nyiaa, e ka yen e nombiakumɛɛ man ne. Nyi akpaa e bee e te lee man di nyi man yena non o kyaa pete be yee kpene kamase ya ne, e ka yen e nombiakumɛɛ man.” 25 Kenje be

boose Yesu nyiaa, “Nyaŋ yena amote?” Te Yesu tiranoo fa wo nyiaa, “Maŋ yena walaŋ ñon moo taŋ wulaa yako ñon lee kewalaŋ keŋ ne. ²⁶ Me dana nombia burum ñan kaboena nyi maa yako lee ε wose man na maa bu ñon foo. Mona walaŋ ñon o be kpila maŋ ne o nombia doo na ke gbee, mena doo kpene keŋ me nyi lee o gyaŋ na, keŋte mee yako fa balaŋ teele kei doo.” ²⁷ Mona balaŋ baŋ te nyii nombia ñan man nyi Yesu ne kolosi baa lee o kya Wurubuare wose man ya. ²⁸ Mena doo Yesu yako wo nyiaa, “Nyi akpaa ε gyo maŋ Deniwalaŋ Bu ñon opanɗaŋ doo mataa adido ne, botoo te ε kena nyi maŋ yena walaŋ ñon me kpa me yee ne. Botoo te ε kena nyiaa moo ne yee kolo me baam doo ya. Mona mee kolosi kpene keŋ me kya ñon ne yako maŋ ne bo. ²⁹ Te ñon o be kpila maŋ ne kpuε na maŋ. O te tinaa ta maŋ yela maageŋ ya, nawolo nyi debaŋ kamase na mee yee o kegyaebii bo.” ³⁰ Keŋte balaŋ burum baŋ boo nyii nombia ñan Yesu ne yako ne lee e di.

Anokoare keŋ ne gyaela ke yela ε ke nyiŋ ε wose

³¹ Mena doo Yesu yako Gyudatena baŋ boo lee e di ne nyiaa “Akpaa ε di kpene keŋ mee wola ñon ne doo na, kenan na ε yee me kaseela gbagbawo. ³² Kei gyaε ke yela ε ka gyeŋ anokoare keŋ, te anokoare keŋ gyaε ke yela ε ke nyiŋ ε wose.” ³³ Keŋte be tiranoo nyiaa, “De yee Aberaham o naanasewo, te de ta bese ta ñolo gbenji ya. Sena yaa n ne yako nyi deε lee gbenjiri man na dee nyiŋ da wose?” ³⁴ Yesu tiranoo fa wo nyiaa,

“Anokoare yaa mee yako non nyi nyan non n yee dukum ne, n ta bese gbeni fa dukum ken. ³⁵ Gbeni bee bese dekpanalan duulun walan ya, mona dekpanalante bu doo o yee dekpanalan duulun walan e kekpa. ³⁶ Mena doo nyi man Wurubuae bu de yela n nyin n wose na, n ke nyin n wose kekpa. ³⁷ Ma gyen nyi e yee Aberaham o naanasewo mona e ne gyae e ka ko man, nawolo nyi me nombia be doo e konose man ya. ³⁸ Nombia nan me kya ba wola man ne nan te mee kolosi fa non, te emee doo nan e be nyii lee e kya gyan ne nan te e ne yee.” ³⁹ Botoo te be tiranoo fa e nyiaa, “Aberaham yena de kya.” Te Yesu yako wo nyiaa, “Akpa e yee Aberaham biawo ne, nafa e keyee aboo nan Aberaham be yee ne. ⁴⁰ Mona e te yase sia nyi e ka ko man nawolo nyi ma te yako non anokoare ken moo nyii lee Wurubuae gyan ne. Aberaham te yee mena nombia ken dinoo ya. ⁴¹ E ne yee kpene ken emee gbagba e kya ne yee ne bo.” Te be lee ka anmaaren nyiaa, “Wurubuae waagen yena de kya, da te yee diidore bia ya.”

⁴² Kente Yesu yako wo nyiaa, “Nyi akpa e kya yena Wurubuae ne nafa e ke gyae man, nawolo nyi Wurubuae nonan gyan te ma leewo kon kebo. Na man gbagba me baam doo te me konawo ya. Wurubuae nonan gbagba kpila na man. ⁴³ Weera doo te e be nyii me nombia nan man ya? Nawolo nyi e bee gyae e ke nyii me nombia ya. ⁴⁴ E kya yena obonsam te e kya nonan kegyaebii te e ne gyae e ke yee. O yee awudiini e leenan gyan gba gyan gba ken, te o

bɛɛ gyae anokoare ya nawolo nyi anokoare be doo ɔ man ya. Akpaa ɔ ne di dekara nɛ ke yɛɛ ɲon gbagba dinɔɔ ke, nawolo nyi akereɛ te wulu ɔ man te ɲon yɛna akereɛ pou nyee. ⁴⁵ Mɔna maɲ dɔɔ nombia ɲan ɲe doo na ɲe gbɛɛ nɛ te mɛɛ yako ɲon, mena dɔɔ te ɛ bɛɛ lɛɛ maɲ di ya. ⁴⁶ ɛ man wonɲi ne gyae la waa tale wola nyi nombiikum kei te me yɛɛwɔ? Te akpaa mɛɛ yako ɲon anokoare na, wonɲ dɔɔ te ɛ bɛɛ lɛɛ maɲ di ya? ⁴⁷ Walaɲ ɲon ɔ yɛɛ Wurubuare walaɲ e nɛ, ɔ ne nyii Wurubuare dei. Kpene keɲ dɔɔ te ɛ bee nyii Wurubuare dei yɛna nyi, ɛ te yɛɛ ɔ balanwɔ ya.”

⁴⁸ Kenɲe Gyudatena kegyiise ban boɔse Yesu nyiaa, “De yako nyi n yɛɛ Samaria baale e te felinɲkum doo n man na, de karae?” ⁴⁹ Botɔɔ te Yesu yako wɔ nyiaa, “Felinɲkum be doo me man ya. Mɛɛ lese me kya ɲon yele bo, mɔna ɛmɛɛ bee bu maɲ ya. ⁵⁰ Mɔɔ ne gyae maa lese maɲ gbagba yele ya, mɔna ɲolo kyaa keɲ waa lese ma yele. ɲon yɛna nombiadiiri ɲon. ⁵¹ Ampan yaa mɛɛ yako ɲon ɛ ke nyii nyiaa, walaɲ kamase ɲon ɔ di me nombia dɔɔ nɛ ɔ be gyae waa yenɲ ya.”

⁵² Kenɲe Gyudatena kegyiise ban yako e nyiaa, “Nɛnɛ da te naa gyeɲ nyi felinɲkum doo n man. Aberaham ta yem mena mɔ te Wurubuare akpenɲkpenɲyɔɔra ban mɔ yekeewɔ. Mɔna nyan ne yako nyi walaɲ kamase ɲon ɔ di n nombia dɔɔ na ɔ be gyae waa yenɲ ya. ⁵³ Nyan kela na de naana Aberaham ɲon? Aberaham ta yem mena mɔ te Wurubuare akpenɲkpenɲyɔɔra ban mɔ yekeewɔ. N ne yako baa nyi nyan yɛna amɔte?” ⁵⁴ Kenɲe Yesu yako wɔ nyiaa, “Akpaa

ma lese man gbagba yele ne, ma yele kalese ken yee yakaa. Me kya non emee kpa non yena e Wurubuarɛ ne na lesena ma yele. ⁵⁵ Emee ba gyeɲ e ya, mona man doo ma gyeɲ e. Nyi akpaa me yako non nyi moo gyeɲ e ya ne na me ta bese dekarate ngba emee ne, mona ma gyeɲ e te mee dii o nombia doo. ⁵⁶ Yee e kya Aberaham gyon ngba o be naa ma kekɔɲ ne. O naa ke te yee e gyon.” ⁵⁷ Kenɛ Gyudatena kegyiise ban boose Yesu nyiaa, “N te dii ta kulutooneɲ soɲola na kufu gba ya, sena te n yeeɔ naa Aberaham?” ⁵⁸ Kenɛ Yesu tiranoo fa wo nyiaa “Ampan yaa mee yako non e ke nyii nyiaa, pe baa lola Aberaham ne na man kyaa.” ⁵⁹ Botoo te be gate boya baa funji e, mona Yesu sarakeewo lee Wurubuarɛ osom deni dinaa ken man.

9

Yesu kekɔ siayelɛsate nolo kawee

¹ Yesu keta o ne lam ne o naa balee nolo non o sia be yelee leenan o biateɛ ne. ² Botoo te o kaseela ban boose e nyiaa, “De Gbengyoo, amote dukum faa la te ba lola e siayelɛsate? Yee non gbagba wui yaa o lolala wui?” ³ Yesu tiranoo fa wo nyiaa, “O sia keyele te yee o dukum yaa o lolala wui ya. Ba lola e bo mena na balan kena gyakolon nombia nan Wurubuarɛ waa yee o man. ⁴ Weese nyina o kyaa ne, kaboena nyi dee yee non o be kpila man ne tom, Tee gyae ke yuu ken nolo be gyae waa tale yee tom bela ya. ⁵ Me nyina me kyaa teele kei doo ne, man yena kenmanee fa teele kei balan.” ⁶ O keyako

nombia kenja tanj ne, Yesu tɔɔ nɔɔlonj lo tɛele man te ɔ buu tɛele te ɔ moowo taa balee ñon sia ñan dɔɔ, ⁷ kenje ɔ yako e nyiaa, “Gyu kefaafo n sia depaa kenj bɛɛ baake ke Siloam nɛ man.” (Siloam kei aɛɛ yɛna “Kekpila”.) Mena dɔɔ balee ñon gyuuwo kefaafo ɔ sia, ɔ ka bese kɔŋ dɛɛ na ɔ sia te gyuuusu.

⁸ ɔ tebia na balan banj ba gyen e nyi nafa ɔ kyaa na ɔ na solee abɔɔ nɛ bɔɔsewo nyiaa, “Na balee kei ne kyaa la kyaa solee abɔɔ nɛ yee?” ⁹ Botɔɔ te baale kpa “Ñon ñonanj” mɔna baale mɔ kpa “Koa, na ñon ñonanj ya, ɔ lee e bo.” Mena dɔɔ balee ñon gbagba yakowo nyiaa, “Manj ñonanj.” ¹⁰ Te be bɔɔse e nyiaa, “Sena yaa n yɛɛwo te n sia gyuuusuwo?” ¹¹ Kenje ɔ tiranɔɔ fa wo nyiaa, “Balee ñon bɛɛ baake e nyi Yesu nɛ, buuna tɛele te ɔ moowo mataa me sia te ɔ yako manj nyi maa gyu Siloam depaa kenj man kefaafo me sia. Mena dɔɔ me gyuuwo, te me kabetaa faafo me sia na te ñe gyuuusuwo.” ¹² Kenje be bɔɔse e nyiaa, “ɔ kyaa alenj?” Te ɔ tiranɔɔ fa wo nyi “Mɔɔ gyen ya.”

Farasiitena ne keo balee ñon kekyɔ kenj man

¹³ Te ba moo balee ñon nafa ɔ sia be yɛɛɛ nɛ kɔŋ Farasiitena gyanj. ¹⁴ Wee kenanj kenj Yesu be buu tɛele mo kyɔ siayɛɛɛsate ñon nɛ yɛɛ Gyudatena kefɛɛfowee ke. ¹⁵ Mena dɔɔ Farasiitena banj besewo bɔɔse balee ñon bela mena kenj be yɛɛ te ɔ sia ñan be gyuuusu. Kenje ɔ yako wo nyi, “ɔ buu tɛele bo taa me sia, te me gyuuwo kefaafo te ñe gyuuusuwo.” ¹⁶ Botɔɔ te Farasiitena banj baale yakowo nyi “Balee ñon

o be yee nombii kei ne ta lee Wurubuaere gyan ya, nawolo nyi o bee di da kefeefowee ken doo ya." Mona baale mo yakowo nyiaa, "Sena te walan non o yee nombiakumeyere e ne, waa tale yee gyakolon nombia ken?" Botoo na te be man kpasewo. ¹⁷ Mena doo Farasiitena ban besewo boose balee non bela nyiaa, "N sia te o gyusuwo. Mena doo sena te n ne yako lee o wose man?" Kenje balee non tiranoo nyiaa, "O yee Wurubuaere dekpenkpengyooore e."

¹⁸ Kenja pou wole ne Gyudatena kegyiise ban te see lee di nyi o sia yelawo te nene ba te kyo e kawee ya, te ba ke baake o kya na o naa kon, ¹⁹ te be boose wo nyiaa, "E bu yena kei? E ne yako baa nyi ba lola e na o sia te yele? Sena konjala te nene doo o ne naa?" ²⁰ Kenje o kya na o naa tiranoo nyiaa, "Da gyen nyi de bu nonan, te da gyen nyi da lola e na o sia te yele. ²¹ Mona doo gyen mena ken be kon te o ne naa ne ya, te doo gyen non o be kyo e ya. E boose e, o ta bee ken waa tale tiranoo fa o wose." ²² O kya na o naa yako nombia kenja nawolo nyi bee yee Gyudatena kegyiise ban. Na Gyudatena ban tan kan ntam nyi nyan non n ka koro yako nyi Yesu yena nyeelere non na baa gegi nen lee bo osom deni man. ²³ Mena doo te balee non o kya na o naa yakowo nyi, "O ta bee, e boose e ne."

²⁴ Te ba besewo baake balee non nafa o sia be yele ne kon te be yako e nyiaa, "Kan Wurubuaere nyi nyan keyako anokoare. Da gyen nyi balee non o be kyo nen ne yee dukumyere e." Yako mena na n ka mo lese Wurubuaere ye.

25 Kenje balee non tiranoo fa wo nyiaa, “O yee dukumyere o, o yee walan kpaakpaa e o man ba gyen ya. Ken man gyen yena nyi nafa na me sia te yele te nenee doo mee naa.” 26 Kenje ba besewo boose e nyiaa, “Won te o yee nen te n sia gyusuwo?” 27 Te o tiranoo nyiaa, “Me tan keyako non, te e bee gyae e ke tei ya. Won doo te e ne gyae e kenyii ke bela? Emee mo ne gyae e ka bese o kaseela?” 28 Kenje ba tee e te be yakowo nyiaa, “Nyan yena walan nonan kaseele, mona daa yee Mosesi wui kaseelawo. 29 Da gyen nyi Wurubuaru kolosiwo fa Mosesi, te balee kei doo doo gyen botoo ken o ba lee gba ya.” 30 Botoo te balee non yako wo nyiaa, “Te doo me noo ngba e ba gyen botoo ken o ba lee ya, mona non gyusu na me sia. 31 Da gyen nyi Wurubuaru bee nyii nombiakumeyera ya. O ne nyii balan ban bee nyii e te bee yee kpene ken o ne gyae ne bo. 32 Lee teele kei kewalan ne, nolo te nyii ta nyi nolo te gyusu walan non boo lola e na o sia te yele ne sia ya. 33 Akpaa balee kei ta lee Wurubuaru gyan ya ne, o be gyae waa tale yee nombii kei ya.” 34 Te be tiranoo fa e nyiaa, “Nyan non boo lola nen dukum man te boo keele nen dukum man na, nyan ne gyae n kawola daa nombia?” Kenje be gegi e lee te be too e nyi o na kon bo osom deni ken man bela ya.

35 Yesu kenyii nyi ba te gegi e lee bo osom deni ken man ne, o ke keo e te o naa e te boose e nyiaa, “N ne lee Deniwalan Bu non di?” 36 Te balee non tiranoo fa e nyi, “Me Gbengyoo, amote nonan? Yako man na maa lee e di.” 37 Botoo te

Yesu yako e nyiaa, “N taŋ kena e. Nɔn yena ɔn ɔ ne kolosi fa neŋ debokeiman ne.” ³⁸ Te balee ɔn yakowɔ nyiaa, “Mee lee e di me Gbenjyoo.” Te ɔ buɔawɔ Yesu siaman som e. ³⁹ Botɔɔ te Yesu yakowɔ nyiaa, “Me kɔŋae tɛele kei dɔɔ na balan nombiakumee ka lee debɔɔ. Na ban bɔɔ ne naa ya ne kena, na ban bɛe naa ne sia keyelee.” ⁴⁰ Farasiitena ban be kyaa ɔ gyan botɔɔ ne, baale nyii kpene keŋ ɔ be yako mena dɔɔ be bɔɔse e nyiaa, “Mena dɔɔ n ne yako baa nyi daa mɔ sia te yelee?” ⁴¹ Keŋte Yesu tiranɔɔ fa wɔ nyiaa, “E sia den te yelee ne nafa ɔlo be gyae waa bu ɔn fɔɔ ya. Te keŋ e kpa e ne naa dɔɔ te e see e doo e dukum keyee man.”

10

Yesu yena namensekelere kpaakpaate ɔn

¹ Keŋte Yesu yakowɔ nyiaa, “Mee yako ɔn e ke nyii nyiaa, walaŋ ɔn ɔ ta mo denanɔɔ keŋ man gyoo namense debɔɔɔɔ keŋ man ya, te ɔ gye m mo yenaŋ kale gyoo na ɔ ye e ɔmeelate e, te ɔ na mo don bo leo balan. ² Walaŋ ɔn ɔ na mo denanɔɔ keŋ man gyoo na, ɔn yena namensekelere ɔn. ³ Denanɔɔ dekere ɔn na toro fa e te namense ban ne nyii ɔ woya. ɔ ne baake ɔn gbagba namense ban ye le na ɔ ta mo wɔ lee. ⁴ Te ɔ mo wɔ pou lee na ɔ ne tee be siaman, te namense ban ne sila e nawolo nyi ba gyeŋ ɔ woya. ⁵ Bɔɔ gyae baa sila walaŋ yakaate ya. Baa yeu lee ɔ gyan nawolo nyi bɔɔ gyeŋ ɔ woya ya.” ⁶ Yesu gyɔɔ dudu kei fa wɔ, mona be te nyii kpene keŋ ɔ ne yako ne asee ya.

⁷ Mena dɔɔ Yesu besewɔ yako wɔ nyiaa “Ampan yaa mɛɛ yako ɲon nyiaa, man yena namense debɔɔlɔɔ kenj denanɔɔ. ⁸ Ban pou bɔɔ tangbɛɛ man kɔɲ kaa beo nyi Wurubuare kpila na wɔ nɛ, be yɛɛ ɲmɛɛlatenawɔ na ban bɛɛ mo don ɛo balan abɔɔ nɛ, mɔna namense ban te nyii wɔ ya. ⁹ Man yena denanɔɔ kenj, akpaa ɲolo de tɛɛ me man gyoo na, maa ɛɛ ɔ nyee. Waa gyoo na waa lee na waa nyiɲ weenɛɛ kpaakpaa di. ¹⁰ ɲmɛɛlate dɔɔ ɔ ne kɔɲ bo kaa ɲmɛɛle na ɔ ta koo na ɔ te wɔɛɛ abɔɔ. Man kɔɲae na ɛ kenyiɲ nyeedon, na ɛ kenyiɲ ke kekpaa.

¹¹ Man yena namensekɛɛlere kpaakpaate ɲon. Namensekɛɛlere kpaakpaate ɲon na mo ɔ wose fa yey ɔ namense ban dɔɔ. ¹² Mɔna paate ɲon bɔɔ moo nyi waa kɛɛ namense ban dɔɔ na baa tɔ e kom nɛ, na ɲon yena namensekɛɛlere ɲon ɔ tee namense ban ya. Mena dɔɔ ɔ naa nyi gbougbose ne kɔɲ na, ɔ ne yeu tina namense ban yela, na gbougbose ban te kyan baale na akan ban te yaasee. ¹³ ɔ ne yeu nawolo nyi ba mo e bo na bɛɛ tɔ e kom, mena dɔɔ ɔ be famenɛ na namense ban ya.

¹⁴⁻¹⁵ Man yena namensekɛɛlere kpaakpaate ɲon. Mena kenj me kya gyey man te man mɔ gyey e nɛ mena ke te ma gyey me namense te ban mɔ gyey man, te ma te sɛɛ nyi maa mo ma wose fa yey me namense ban dɔɔ. ¹⁶ Me dana namense baale ban bɔɔ kpuɛ kɛwɔ man ya. Kaboena nyi maa mo ban mɔ kaa kpu na kɛwɔ na be popou keyɛɛ walan dokolon namense, debɔɔlɔɔ dokolon man, na be kɛɛlere ke yɛɛ dokolon na baa nyii ma dei. ¹⁷ Kpene kenj dɔɔ

me kya ne gyae me nombia yena nyi, ma te desina ma wose nyi maa mo ma wose fa yen ma kegyaebii man na maa bese fon lee yen man. ¹⁸ Nolo be gyae waa tale leo ma nyeedon lee me gyan ya. Mɔna man gbagba ma kegyaebii man te maa mo ma wose fa yen. Me dana don maa mo ma wose fa yen, te me dana don maa bese nyin nyeedon bela. 'Kei yena kpene ken me kya non be yako man nyi maa yee.' "

¹⁹ Lee noowoya kenɔ doo Gyudatena ban besewo kpase ba wose man. ²⁰ Be man balan burum yakowo nyiaa, "O dana felinkum mena doo o nyee ne wolee. Won doo te e ne nyii e?" ²¹ Baale mo kpa, "Walan non felinkum doo o man be gyae waa tale kolosi nne ya! Sena te felinkum gyae ke tale gyuuu siayeeesate sia?"

Balan ban kebee Yesu

²² Kenɔ Gyudatena wee dinaa daale kaa liiwo. Mena wee kei te bee dii mo toose deban ken boo mo bo osom deni dinaa ken do Wurubuare nyinmaa man ne. Mena deban kenan yee waare tee Gyerusalem donoo man. ²³ Na Yesu don ee o ne kila poto ken bee baake ke Solomon poto Wurubuare osom deni dinaa ken dekanalan man ne. ²⁴ Kenɔ Gyudatena baale kaa yilaawo o gyan boose e nyiaa, "Sena yaa n tinaa daa yela te de bee gyen da nyee na de nawoo ya ne? Yako daa anokoare ken. Nyan yena nyeeleere non Wurubuare be yako see nyi waa kon ne?" ²⁵ Kenɔ Yesu tiranoo fa wo nyiaa, "Me tan keyako non mɔna e bee lee man di ya. Gyakolon nombia nan moo yee me kya yele man ne, ne

diina ma wose man adanseε, ²⁶ mōna ε beε lee maṅ di ya, nawolo nyi ε te yeε me namensewō ya. ²⁷ Me namense ne nyii me dei, te ma gyeṅ wō te bee sila maṅ. ²⁸ Mεε fa wō nyeedoṅ kekpaakeṅ, te bōo gyae baa yo lee Wurubuarε siaman ya. Nolo be gyae waa tale leo wō lee me gyaṅ ya. ²⁹ Me kya ṅon ɔ ba mo wō do me nyiṅmaa man ne, dana doṅ kela kolo kamase te ṅolo be gyae waa tale leo wō lee me kya nyiṅmaa man ya. ³⁰ Daa na me kya yeε walaṅ dokoloṅ.”

³¹ Botōo te Gyudatena baṅ gate boya baa fuṅ e bela. ³² Keṅte Yesu yako wō nyiaa, “Me kya te yeli ma te yeε nombia kpaakpaaburum ε siaman, ṅe man wōṅti dōo te ε ne gyae ε ke fuṅii maṅ boya?” ³³ Te Gyudatena baṅ tiranōo fa e nyiaa, “Na abōo nya ayεεṅ keṅa dōo te dεε gyae dee fuṅii neṅ boya ya, mōna mena keṅ n ne yako mmusuo nombia dōo. Nawolo nyi n yeε deniwalaṅ e, mōna n na mo n wose maa na Wurubuarε.” ³⁴ Botōo te Yesu bōose wō nyiaa, “Ba te ṅmarase εmεε gbagbammaraa tōne keṅ man nyi, Wurubuarε kpa, ε yeε Wurubuarε kemaasasewō yee? ³⁵ Da gyeṅ nyi kpene keṅ Wurubuarε nombia ṅan ne yako ne yeε anokoare kekpaakeṅ. Te Wurubuarε de baake balaṅ baṅ ɔ ba mo ɔ nombia ṅan fa ne nyi be yeε Wurubuarε kemaasasewō na, ³⁶ weera dōo te ε ne yako maṅ ṅon Wurubuarε ba lese maṅ te ɔ be kpila maṅ kōṅ tεele kei dōo ne nyi mεε mo ma wose maa na Wurubuarε keṅ mεε yako nyi me yeε Wurubuarε bu e dōo? ³⁷ Akpaame beε yeε kpene keṅ me kya ṅon kpa ma yeε ya na, ε na lee maṅ di ya, ³⁸ te akpaame yeε ṅa na, nyi

ε be lee man di koran ya na ε lee aboo nan mee yee ne di, na ε ka gyeη na ε kenyii aseε nyiaa daa na me kya non yee dokolon” ³⁹ Mena doo be gyaewo baa kyan e bela, te o sarakeewo lee be man.

⁴⁰ Kenje Yesu besewo ton Gyoodan boo ken gyu botoo ken Gyon be kyaa so balan Wurubuarε lon kaalan ne, te o ke kyaawo botoo. ⁴¹ Balan burum konawo o gyan te be yako donna nyiaa, “Gyon te yee gyakolon nombia ya, mona kpene kamase ken o be yako lee balee kei wose man ne yee ampan.” ⁴² Kenje balan burum ban ba senεε botoo ne lee Yesu di.

11

Lasarose yen

¹ Balee ηolo kyaawo Betani donoo man ken bee baake e nyi Lasarose. Betani donoo kenan man te Mεere na o koo Maata leewo. ² Mεere kei yena walan non o be toosi nun ofonofon woli Yesu nawoo, te o ba mo o nyeenyoose feefo ηa ne. O ηmεεtee yena Lasarose non o na wee ne. ³ Mena doo Mεere na Maata doo Yesu tiila nyiaa, “De Gbenyyoo, n gyoo non lon bee lam emεε na e nsana ya ne na wee.”

⁴ Yesu kenyii tiila ken ne o yakowo nyiaa, “Kawee kei te yee kawee ken gyae ka ko Lasarose ya. Mona ke gyae ke yela balan kena Wurubuarε gyoorobiiri na ka ke yela baa lese man Wurubuarε bu non mo yele.” ⁵ Na Yesu ne gyae Maata na o naabu Mεere na Lasarose nombia. ⁶ Mona o kenyii nyi Lasarose na wee ne, o besewo di weeya ala botoo ken o kyaa ne.

⁷ Kenan wole ne o yako o kaseela ban nyiaa, “E fa deese bese gyu Gyudia teele man bela.” ⁸ Botoo te o kaseela ban yako e nyiaa, “De Gbenjyoo, weeya akalansese naale yaa ngba Gyudatena be ye le baa funjii neŋ boya ne. Won doo te n ne gyae n ka bese gyu botoo bela?” ⁹ Kenje Yesu tiranoo fa wo nyiaa, “Wee kamase dana ke nelim na ka weese. Akpaa nolo donese weesetenjen ne, o bese gyoo o nae ya nawolo nyi weese kyaa. ¹⁰ Mona nyi akpaa o donese ditinse man na o ne gyoo o nae, nawolo nyi kenmanee be kyaa na waa naa ya.” ¹¹ Kei wole na Yesu besewo yako wo nyiaa, “De gyoo Lasarose te doo dosoron mona maa gyu na me kaa gyuuusu e.” ¹² Botoo te o kaseela ban tiranoo nyiaa, “De Gbenjyoo, akpaa o doe na o kawee ken gyae ke tan.” ¹³ Na Lasarose yen nombia yaa Yesu ne yako, mona o kaseela ban na gyuen bo nyi dosoron gbagba yaa Lasarose doowo. ¹⁴ Botoo te Yesu torowo yako wo nyiaa, “Lasarose ta yem, ¹⁵ mona lee emese doo dana man gyon nyi moo kyaa botoo pete o yenawo ya, na e kenjin lee man di. E fa dee gyu o gyan.” ¹⁶ Mena doo o kaseela ban man nolo non bese baake e Tomase yaa Ata ne yako o tebia kaseela akan ban nyiaa, “E fa de popou ke sila da wolale non gyu. Nyi yee yen ke na, de popou ka yen kpu na e.”

¹⁷ Yesu ke gyu ka gyoo Betani donoo man ne, be yako e nyiaa be kewuu Lasarose weeya anaarate kenan. ¹⁸ Betani yee donoo ken ka benaa na Gyerusalem donoo. Ke lem gyae ke yee ngba gbekemaase atoro ne. ¹⁹ Na Gyudatena burum te kon Maata na Meere gyan be kaa gyam wo

lee be ημεεtee ηon yen man. ²⁰ Maata ke nyii nyi Yesu ne kɔη nε, ɔ leewɔ gyu ke gyanee na e. Na Mεere dɔɔ ηon kyaa dekpajalan man. ²¹ Maata ke gyu ke tun Yesu nε ɔ yako e nyiaa, “Me Gbenjyoo, nyi akpaa nyen kyaa kebo na nafa me ημεεtee den ta yem ya! ²² Mona ma gyen nyi debokeiman koran nε, kpene kamase ken n boose Wurubuaε na waa yeε fa nen.” ²³ Kente Yesu yako e nyiaa, “N ημεεtee ηon waa bese fon na waa nyin nyeedon bela.” ²⁴ Te Maata yako e nyiaa, “Ayi ma gyen nyi wee ɔtomante ken woya pou baa fon lee yen man nε, ηon mɔ waa fon.” ²⁵ Kente Yesu yako e bela nyiaa, “Man yena walan ɔ ne gyuuusu balan lee yen man te be nyin nyeedon. Walan kamase ηon waa lee man di na, nyi ɔ yem koran na waa bese nyin nyeedon, ²⁶ te walan kamase ηon ɔ kyaa te ɔ lee man di na, ɔ be gyae wa yen leki ya.” Kente Yesu boose Maata nyiaa, “N ne lee nombia kena di?” ²⁷ Te Maata see e nyiaa, “Ayi me Gbenjyoo, mee lee di nyi nyan yena nyeeleere, Wurubuaε bu ηon deε daa nyi waa kɔη teele kei dɔɔ nε.”

Yesu kewii

²⁸ Maata kekolosi nombia kena tan nε, ɔ besewɔ gyu dekpajalan man ke baake ɔ naabu Mεere lee yenan te ɔ yako e nyiaa, “De Gbenjyoo ηon te kɔη te ɔ kpa nya kɔη.” ²⁹ Mεere kenyii mena nε, ɔ korowɔ bilen gyu ke gyanee na e. ³⁰ Deban kenan na Yesu ta gyoo ta donɔɔ ken man ya. Na ɔ see ɔ kyaa botɔɔ ken Maata be gyu ke tun e nε. ³¹ Deban kenan mɔ na, Gyudatena te kɔη dekpajalan ken man bee kolosi do Mεere.

Ba kena ηgba Mεere ba koro karatetee dokolon lee ɔ ne gyu nε, na ban gyeη nyi ɔ ne gyu baa ɔ ηmεεtee Lasarose yebɔ ken tεε ɔ kaa wii. Mena dɔɔ ban mɔ korowɔ sila e.

³² Mεere ke gyu kelii botɔ ken Yesu kyaa nε te ɔ tisiwɔ bun Yesu nawɔɔ tεε te ɔ yako e nyiaa, “Me Gbenjyoo, nyen kyaa kebo na nafa me ηmεεtee den ta yem ya.” ³³ Yesu kena mena ken Mεere na Gyudatena ban be silana e ne wii nε, takaa e te dekokɔrɔkɔɔ kyaηa e. ³⁴ Ken te ɔ boose wɔ nyiaa, “Alen te ε wuu e?” Te be yako e nyiaa, “De Gbenjyoo, kɔη na n kaa kεε.” ³⁵ Ken te Yesu wiiwɔ. ³⁶ Ken te Gyudatena ban yakowɔ nyiaa, “ε kεε mena ken ɔ ne gyae Lasarose nombia.” ³⁷ Mɔna balan baale yakowɔ nyiaa, “Na Yesu kei gyuusuna siayεεsate ηon sia yee? Nafa ηgba ηon talewɔ lεε Lasarose na ɔ ba yem ya?”

³⁸ Dekɔkɔrɔkɔɔ kyaηa Yesu bela te ɔ gyuu botɔ ken bɔɔ wuu Lasarose nε. Na be wuu e bo boe bɔɔ daale maη, te be biliηi boe dinaa daale tɔ ke nɔɔ. ³⁹ Ken te Yesu yako wɔ nyiaa, “ε biliηi boe ken lee yebɔ ken nɔɔman.” Te yere ηon ɔ deesi Maata yako Yesu nyiaa, “De Gbenjyoo, deban kei dɔɔ ɔ ne wɔlεε. Nawolo nyi gyeη yena weeya anaara yaa ηgba bɔɔ wuu e nε.” ⁴⁰ Te Yesu yako e nyiaa, “Ma te yako nen nyi akpaa n lεε maη di na nyan kena Wurubuarε gyoorobiiri ken yee?” ⁴¹ Mena dɔɔ be biliηi boe ken lee yebɔ ken nɔɔman. Botɔ te Yesu gyinaa ɔ nyee kεε adido te ɔ fanewɔ fa Wurubuarε nyiaa, “Taata, mεε fa nen karan ηgba n ne nyii maη nε. ⁴² Maη dɔɔ ma gyeη nyi n ne nyii maη deban kamase, mɔna

balan ban ba seɲɛ kebo doo te mee yako mena na baa nyin gyen nyi nyan kpila na man.” ⁴³ Yesu ke yako mena tan ne, te o fae yeesa kenken baake Lasarose nyiaa, “Lasarose, lee kon!” ⁴⁴ Kenɛte Lasarose non o ba yem ne leewo kon, na kewuu aboo nan boo mo bake o nyinmaase na o nawoo, na kanyan ken boo mo bake o sia gbɛɛ ne doo mena. Te Yesu yako wo nyiaa “E booli e, na waa ta.”

Ba kebake Yesu nyeeman

Mateo 26:1-5; Maake 14:1-2; Luka 22:12

⁴⁵ Gyudatena burum ban boo kon Meere gyan te boo naa kpene ken Yesu be yee ne lee e di. ⁴⁶ Mɔna be man baale besewo gyu Farasiitena ban gyan gyu ke yako wo kpene ken Yesu be yee ne. ⁴⁷ Kenɛte Wurubuarɛ saese kegyiise na Farasiitena baake donoo kegyiise gyanɛe. Te be boose donɔ nyiaa “Sena yaa dɛɛ yee? Nawolo nyi balee kei ne yee gyakolon nombia burum. ⁴⁸ Akpaa de tina e yela te o gyakaa o ne yee mena tom kei na, balan ban pou baa lee e di na ke yela Romantena kaa yelee de Wurubuarɛ osom deni dinaa ken na baa leo de teelee pou.” ⁴⁹ Te balan ban man nolo non bee baake e nyi Kaifase non o be yee saese kegyia kulutoo kenan man ne yakowo nyiaa, “Emee doo e ba gyen daale ya. ⁵⁰ E ba gyen nyi dei nyi walan dokolon waa yen fa balan ban pou kela ken nyi teelee pou balan kewolee yee?” ⁵¹ Te yee Kaifase gbagba agyuen yaa o moowo yako nombia kenɔ ya, mɔna ken o be yee Wurubuarɛ sae kegyia kulutoo kenan man doo te Wurubuarɛ yela o yako mena nombia

ɲenanɲ see nyi, kaboena nyi Yesu waa yenɲ fa Gyudatena pou. ⁵² Te yɛɛ nyi Gyudatena baagenɲ te Yesu waa yenɲ fa ya, mɔna waa yenɲ bo fa Wurubuare bia banɲ pou bɔɔ yaasee nɛ na waa nyinɲ mo wɔ kaa yilaa. ⁵³ Leenanɲ wee kenanɲ kenɲ kegyiise banɲ be gyanɲee nɛ, te be fiasɛɛ bɛɛ gyae gbɛɛ kenɲ baa mo ko Yesu. ⁵⁴ Lee mena dɔɔ na Yesu bɛɛ tekaa lese ɔ wose debɔɔ Gyudia tɛele man bela ya. Mɔna ɔ leewɔ botɔɔ gyu donɔɔ kenɲ bɛɛ baake ke nyi Eferam te ka benaa na depampaa dinaa daale nɛ. Botɔɔ te ɲon na ɔ kaseela banɲ gyuuwɔ ke kyaa.

⁵⁵ Na Gyudatena nyeekeleɛwee kedi kenɲ ta benaa, mena dɔɔ balanɲ burum lee donɔɔse ɲan man gyu Gyerusalem be kaa gyoraa ba wose pɛna nyeekeleɛwee kedi kenɲ kelii. ⁵⁶ Debanɲ kenanɲ man pou na bɛɛ keo Yesu. Be ka senɲ Wurubuare ɔsom deni dinaa kenɲ man nɛ be bɔɔse dɔɲa nyiaa, “Sena yɛna ya gyuenɲ? Doona ɔ be gyae waa kɔɲ nyeekeleɛwee kedi kei man ya?” ⁵⁷ Na Wurubuare saese kegyiise na Farasiitena banɲ te yako wɔ nyiaa, walanɲ kamase ɲon ɔ gyenɲ Yesu dekyae na ɔ kaa yako wɔ na be kaa kyanɲ e.

12

Alo ɲolo ka mo nuɲ woli Yesu Betani donɔɔ man

Mateo 26:6-13; Maake 14:3-9; Luka 7:37-39

¹ Keka weeya looro na Gyudatena kedi ba nyeekeleɛwee dinaa kenɲ nɛ, Yesu gyuu Betani donɔɔ man. Mena donɔɔ kenanɲ man te Lasarose ɲon Yesu be gyuuusu e lee yenɲ man nɛ leewɔ. ² Be loɔ yele saa weenɛɛ fa Yesu. Maata mɔ kpue banɲ

bɛɛ kpɛlɛɛ weenɛɛ ɲan nɛ man. Na Lasarose mɔ kpue na ban be kyaa beɛ dii nɛ. ³ Kenɛte Mɛere moo nuɲ ofonofonɛ keɲ ke dana koyadon nɛ porontia tɔɔ, te ɔ kaa toosi ke woli Yesu nawɔɔ te ɔ moo ɔ nyeenyɔɔse feefo ɔ nawɔɔ ɲan. Te nuɲ keɲ ofon lɛɛ dekpɔɲalan keɲ pou. Dan keɲ bɛɛ baake ke nyi Naade nɛ te ba moowɔ yɛɛ nuɲ kenan ⁴ Te Yesu kaseela ban man ɲolo ɲon bɛɛ baake e nyi Gyudase Isekarɔte, ɲon waa kaa lese Yesu fa na baa ko nɛ yakowɔ nyiaa, ⁵ “Wonɲ dɔɔ te ba te yɔɔ mena nuɲ ofonofon kei na baa mo ke kɔba keɲ fa ayematena ya.” Nyi beɲ yɔɔ ke na nafɔ baa nyin tomyɛere kulutoo dokolon kɔba lee ke man. ⁶ Gyudase keyako nombia keɲa nɛ, na ayematena wose man yaa ɔ na gyuen ya, mɔna ɔ yɛɛ ɲmɛɛlate e. ɲon na see na be kɔba, te ɔ ne kyaa mo ɲaale desina ɔ wose. ⁷ Kenɛte Yesu yako e nyiaa, “ɛ tina alo ɲon yela! ɔ yɛɛ kei baa mo daa me kewuu. ⁸ Ayematena dɔɔ be kyaa ɛ gyanɲ debanɲ kamase, mɔna manɲ dɔɔ mɔɔ gyae maa kyaa ɛ gyanɲ kekpaɲ ya.”

Gyudatena kegyiise kegyae gbɛɛ baa ko Lasarose

⁹ Gyudatena burum kenyii nyi Yesu kyaa Bɛtani donɔɔ man nɛ, be gyuuwɔ botɔɔ. Na Yesu waagenɲ dɔɔ te be gyuuwɔ botɔɔ ya, mɔna bɛɛ gyae baa naa Lasarose ɲon Yesu be gyuusuu e lee yenɲ man nɛ mɔ. ¹⁰ Mena dɔɔ saese kegyiise ban mɔ gyae gbɛɛ baa ko Lasarose mɔ, ¹¹ nawolo nyi Yesu ke gyuusuu e lee yenɲ man dɔɔ Gyudatena burum te bɛɛ wɔ te ba ke lɛɛ Yesu di.

Yesu kegyu Gyerusalem gyoorobiiri man

Mateo 21:1-11; Maake 11:1-11; Luka 19:28-40

¹² TEE kena ne, balan burum ban boo kon nyeekelεεwee kedi ken man nyiiwo nyi Yesu don gbεε o ne kon Gyerusalem donoo man. ¹³ Mena doo be gyae bakεena faarense gyu be kaa gyanee na e na bεε fae yeesa nyiaa,

“LEE daa.

De Gbengyoo Wurubuarε waa hiraa walan non
o ne kon o yele man ne,

na waa hiraa Iseraetena gyoo non mo.”

¹⁴ Yesu gyae afurum te o kyaawo o doo, ngba mena ken Wurubuarε nombia anmarasen see be yako ne. Nombia nenan yena nyiaa,

¹⁵ “Emεε Gyerusalemtena,

ε na yela ε woε ke lo non ya.

ε keε, ε gyoo ne kon,

o kyaa afurum bu doo o ne kon.”

¹⁶ Kewalan ken ne, o kaseela ban te nyii nombia ken man ya. Mona kenan woε Wurubuarε ka lese Yesu gyoorobiiri wola ne te be toosewo nyiaa, nombia nan Wurubuarε nombia anmarasen see be yako lee o wose man ne konjala mena ne.

¹⁷ Ken te balan burum ban be kpue na Yesu, deban ken o be baake Lasarose lee yeboo man te o be gyuusuu e lee yen man ne, yaasee nombia ken man. ¹⁸ Ken doo te balan burum leewo donoo man kon kaa gyanee na e ne, nawolo nyi be nyiiwo nyi o yεε mena yakolon nombii kei.

¹⁹ Botoo te Farasiitena ban yako don man nyiaa, “Ngba ε ne naa nyi da te tale yεε kolo ya na? ε keε! Balan pou silana e.”

Girikitena kekεo Yesu

²⁰ Na Girikitena baale mɔ kpue na balan ban bɔɔ gyu Gyerusalem be kaa som Wurubuare Gyudatena nyeekelεεwee kedi ken man nε. ²¹ Be gyuuwɔ Filipino ηon ɔ ba lee Betesaida ken ke kyaa Galelia tεele man nε gyan ke yako e nyiaa, “Kegyia, dεε gyae dεε naa Yesu.” ²² Kenεte Filipino mɔ gyuuwɔ ke yako Anderiase. Te be balan bala gyuuwɔ keyako Yesu. ²³ Botɔɔ te Yesu tira nombia kenηa nɔɔ fa wɔ nyiaa, “Deban ken te lii nyi baa lese man Deniwalan Bu ηon gyoorobiiri ken wola. ²⁴ Ampan yaa mεε yako ηon ε ke nyii nyiaa, nyi akpaa be ta mo wambelebii do bɔɔ man na ke ka yen ya nε, na ke sεε ke yεε bii dokolon. Mɔna nyi akpaa ba mo ke do bɔɔ man te ke da yem te ke de tuu na te kεε see bia burum. ²⁵ Walaη kamase ηon ɔ ne gyae ηon gbagba nyeedonη kela Wurubuare nε, waa yen leki. Mɔna walaη kamase ηon lee Wurubuare nombia dɔɔ ɔ be famenε na ηon gbagba nyeedonη ya nε, Wurubuare waa fa e nyeedonη kekpa.” ²⁶ Kenεte Yesu besewɔ yako nyiaa, “Walaη kamase ηon ɔ ne gyae nyi waa som man nε, kaboena nyi waa sila man. Na botɔɔ ken me kyaa na, ηon mɔ ke nyinη kpu na man. Walaη kamase ηon ɔ na som man na, me kya mɔ waa lese ɔ yele.”

Yesu kekolosi lee ɔ yen wose man

²⁷ Te Yesu besewɔ yako nyiaa, “Nεnεε dekokorokɔɔ te kyanη man nideli, te sena yaa maa yako? ‘Maa yako nyi me kya, lese man lee mena kaale dinaa kei man?’ Mɔna mena kaale kei dɔɔ te me kɔnawɔ tεele kei dɔɔ.” ²⁸ Kenεte Yesu

fanewo nyiaa, “Me kya, lese n gyoorobiiri wola.” Te be nyii woya nyaale kolosiwo lee adido nyiaa, “Me te wulaa lese me gyoorobiiri wola, te maa bese lese ke wola.” ²⁹ Balan burum ban ba senεε botoo te boo nyii woya nan ne, be man baale yakowo nyiaa, “Oga faela” te baale mo yakowo nyi, “Wurubuare kpilale nolo kolosi la na e lee adido.” ³⁰ Kenεe Yesu yako wo nyiaa, “Emεε doo te mena noowoya kenεa konawo, na man doo ya. ³¹ Nenεε yena deban kenε Wurubuare waa di balan nombia tεele kei doo. Nenεε te Wurubuare waa gegi obonsam non o ne di gyoori tεele kei doo ne lee o gbeli kenε doo. ³² Mona man doo nyi akpaa be gyina man adido lee tεele kei doo ne, maa wonε walanε kamase benaa ma wose.” ³³ O kekolosi kei na wola yenε kenε waa kaa yenε ne baa. ³⁴ Botoo te balan burum banε tiranoo fa e nyiaa, “De kalawo lee da mmaraa tone man nyiaa, Nyeelεere non waa kyaa kenε o be gyae waa yenε ya. Te sena yaa n ne yako nyi kaboena nyi baa gyina Deniwalanε Bu non adido? Amote yena Deniwalanε Bu kei?” ³⁵ Te Yesu tiranoo fa wo nyiaa, “Kenεmanεe kenε nyina ke kyaa ε gyanε ne ε ta ke man na ditinεε be nyinε futaa non ya. Nawolo nyi walanε non o donεε ditinεε man ne, o ba gyanε botoo kenε o ne gyu ya. ³⁶ Walanε non o ne fa kenεmanεe nyina o kyaa ε gyanε ne, ε lεe e di na ε kenyinε bese balanε banε be doo kenεmanεe man.” Yesu kekolosi nombia kenεa tanε ne, o wonεa o wose kekyaa yenanε daale kenε boo ne naa e ya.

Gyudatena burum te lεε Yesu di ya

³⁷ Yesu yεε gyakolonj nombia burum be siaman, mona kenja pou wole na be bεε ba te lεε e di ya. ³⁸ Kei yela nombia njan Wurubuarε dekpεnjkpεngyooε Yesaya be yako nε kɔnjawɔ ampanj. Yesaya yakowɔ nyiaa,

“De Gbεngyoo, amote lεε na nombia njan dɔɔ yako nε di?

Amote te de Gbεngyoo lese ɔ wɔole wola?”

³⁹ Lee mena dɔɔ bɔɔ ne tale baa lεε Wurubuarε nombia di ya njgba mena kenj Yesaya be yako nε.

⁴⁰ ɔ besewɔ yako nyiaa,

“Wurubuarε te yεlεε be sia na bɔɔ nyinj naa ya, te ɔ tɔɔ ba agyuεnjε na bɔɔ tale nyii kolo man ya.

Na mena ya na nafɔ baa kyεεkee lee be gbεenenj kumεε man

na baa kɔnj me gyanj na maa kyɔ wɔ.”

⁴¹ Yesaya te kolosi nombia kenja yakaa ya, mona ɔ wulaa naa Yesu gyoorobiiri kenj dinɔɔ kenj dɔɔ te ɔ kolosiwɔ lee ɔ wose man. ⁴² Nombia kenja wole nε Gyudatena kegyiise burum lεε Yesu di, mona Farasiitena banj dɔɔ ba te tale lese ba kelεedi kenj debɔɔ ya, nawolo nyi be yeewɔ nyi Farasiitena banj baa tɔɔ wɔ gbεε nyi be na kɔnj bɔ ɔsom deni man bela ya. ⁴³ Be ta lese ba kelεedi kenj debɔɔ ya nawolo nyi bεε gyae bo nyi balanj ka lese ba yele kela Wurubuarε ka lese ba yele.

⁴⁴ Kenjte Yesu gyinaa ɔ nɔɔ kolosi nyiaa, “Nyanj njon n lεε manj di nε, na maagenj te n lεεwɔ di ya mona njon ɔ be kpila manj nε mɔ yaa n lεεwɔ di. ⁴⁵ Nyanj walanj njon n naa manj na, n te naa walanj njon ɔ be kpila manj nε. ⁴⁶ Me kɔnjεε tεele kei dɔɔ njgba kenjmanjεε nε na maa njmanjεε fa

balan. Nyan̄ ḡon n lɛɛ man̄ di na n be gyae n ke dɔɔ ditiŋtɛɛ man ya. ⁴⁷ Walaŋ ḡon ɔ nyii me nombia te ɔ te lɛɛ ḡa do ya na, mɔɔ gyae maa di ɔ nombia ya. Nawolo nyi ma te kɔŋ me kaa di balan nombia tɛɛle kei dɔɔ na maa bu wɔ fɔɔ ya, mɔna me kɔŋae me kaa lɛɛ ba nyee.

⁴⁸ Nyan̄ ḡon n bɛɛ man̄ te n te lɛɛ me nombia ya na, nombiadiiri ḡolo kyaa keŋ waa di n nombia. Nɔɔwoya ḡan mɔɔ kolosi nɛ, ḡan te baa mo di n nombia wee ɔtomante keŋ man na baa bu neŋ fɔɔ. ⁴⁹ Nawolo nyi ma te kolosi man̄ gbagba me doŋ man ya, mɔna me kya ḡon ɔ be kpila man̄ nɛ, ḡon yako na man̄ kpene keŋ maa yako na mena keŋ maa yako ke. ⁵⁰ Te man̄ gyeŋ mɔ nyi kpene keŋ ɔ be yako daa nyi dɛɛ yeɛ nɛ, keŋ ne faa na nyeedoŋ kekpa a keŋ. Mena dɔɔ kpene keŋ mɛɛ yako nɛ, yeɛ keŋ me kya be yako man̄ nyi maa yako.”

13

Yesu kefaafo ɔ kaseela ban̄ nawɔɔ

¹ Pɛ tɛɛ kena na Gyudatena kedi ba nyeekeleɛwee keŋ nɛ, na Yesu wulaa gyeŋ nyi ɔ deban̄ te lii keŋ waa lee tɛɛle kei dɔɔ gyu ɔ kya gyan̄. Mɔna mena keŋ ɔ ne gyae ɔ balan̄ ban̄ be kyaa tɛɛle kei dɔɔ nɛ, mena te waa gyae be nombia kelii ɔto.

² Yesu na ɔ kaseela ban̄ ke kyaa baa di be balinɔɔ weenɛɛ nɛ, na ɔbɔnsam tan̄ ka mo nombiakumɛɛ do Simɔn bu Gyudase Isekarɔte nyee man nyi waa lese Yesu fa na baa ko.

³ Yesu mo gyen nyi o kya ta mo kpene kamase do o nyinmaa man, te o gyen mo nyi o lee Wurubuaere gyan bo kon te o gyan te waa bese gyu. ⁴ Mena doo Yesu korowo lee weenere nan tere te o kpee o kegba wurikyim ken o doona ne, te o moo boroboa kpan o tena man. ⁵ Ken te o toosi lon do tasa man te o fiasere o ne faafo o kaseela ban nawoo, te o moo boroboa ken kpanere o tena man ne feefo wo.

⁶ O kelii Simon Pita gyan ne Pita boose e nyiaa, “Me Gbenjyoo, nyan ne gyaela n kefaafo me nawoo?”

⁷ Te Yesu tiranoo fa e nyiaa, “Kpene ken mere yere ne n be gyae n ke nyii ke man debokeiman ya, mona nyan kaa nyii ke man wole wole.”

⁸ Ken te Pita yako e nyiaa, “Koa, moo sere na n ke faafo me nawoo korakora ya.” Botoo te Yesu tiranoo fa e nyiaa, “Akpaa ma te faafo n nawoo ya na, daa na nen be doo daale man ya.”

⁹ Te Simon Pita yako e nyiaa, “Me Gbenjyoo, akpaa mena na na faafo me nawoo kaagen ya, mona faafo me nyinmaase na ma nyee mo.”

¹⁰ Te Yesu yako e nyiaa, “Walan non o be soo ne o wose pou ta lee. O be kaboena nyi waa so bela ya. Kaboena bo nyi waa faafo o nawoo kaagen. E popou wose ta lee, mona walan dokolon wose danaana ayimere.” ¹¹ Nawolo nyi na Yesu gyen walan non waa lese e fa, mena doo te o yakowo nyi “Walan dokolon wose danaana ayimere.”

¹² Yesu kefaafo be nawoo tan ne, o moo o kegba wurikyim ken do bela te o gyuuwo kekyaa o dekyae man. Te o boose wo nyiaa, “E ne nyii kpene ken moo yere fa non ne man? ¹³ E ne baake

manj nyi ε wolale na ε Gbenjyoo. Dei ηgba ε ne baake manj mena ne, nawolo nyi ηe kaboena manj. ¹⁴ Te akpaa manj ε Gbenjyoo na ε wolale te faafo ε nawoo ne, mena te kaboena nyi emee mo yaa faafo doηa nawoo. ¹⁵ Me yeε kei baa wola ηon na emee mo kenjin yeε fa doηa ηgba mena keη manj be yeε ne. ¹⁶ Anokoare yaa mee yako ηon nyiaa, gbenji beε kela o gbenjyoo ya, te kpilale mo beε kela walan ηon o be kpila e ne ya. ¹⁷ Nenεε keη ε ba gyen nombia keηa ne, akpaa ε di ηe doo na gyon gyae ke doo ε man.

¹⁸ Na ε popou yaa me dana ya, nawolo nyi ma gyen balan banj moo lese. Mona kaboena nyi Wurubuare nombia ηan boo ηmarase see ne deε koη mena. Be ηmarasewo see nyiaa, walan ηon daa na e na do nyinmaa di ne, ta koro seη me doo. ¹⁹ Mena doo me wulaa mee yako ηon nombii kei baa pena ka ke koη, na ka de koη na ε ke lee di nyiaa, manj yena ηon o kyaa pete be yeε kpene kamase. ²⁰ Anokoare yaa mee yako ηon nyiaa, walan ηon o lee walan kamase ηon maa kpila ne na manj yaa o leewo, te walan ηon o lee manj na o te lee walan ηon o be kpila manj ne.”

Yesu yakowo nyi o kaseela banj man ηolo waa lese e fa

Mateo 26:20-25; Maake 14:17-21; Luka 22:21-23

²¹ Yesu keyako nombia keηa tanj ne, nombia takaa e o konoo man nideli te o kolosiwo balan man keη o ta mo kolo weese ya nyi, “ε man ηolo waa lese manj fa na baa ko.” ²² Botoo te o kaseela banj wose yenawo te be keε doηa dokolonj

dokolon, nawolo nyi be ta gyen non o dana ya. ²³ O kaseela ban man nolo non Yesu ne gyae nideli ne kyaa la benaa e, ²⁴ mena doo Simon Pita fatee e te o yakowo nyi, "Boose e walan non o dana." ²⁵ Mena doo kaseele non tuowo benaa na Yesu te o boose e nyiaa, "Me Gbengyoo, amote yaa n dana?" ²⁶ Te Yesu tiranoo nyiaa, "Walan non maa kara bodobodo mo nyoko tasa kei man fa e ne, na non yaa me dana." Kenje o kara bodobodo kenje te o moowo nyoko tasa kenje man te o moowo fa Simon bu Gyudase Isekarote non. ²⁷ Gyudase kedi bodobodo kenje pe te obonsam gyoo o man. Te Yesu yako e nyi, "Kpene kenje n ne gyae n keyee ne, yee ke bilen." ²⁸ Mona ban be kyaa weenee nan tee ne, be ta gyen kpene kenje doo te Yesu be yako e mena ya. ²⁹ Na Gyudase ne kee na be koba doo, mena doo kaseela ban baale gyuenwo nyi Yesu yako e baa nyi waa gyu ke lee weenee nan baa mo gyu kedi ba nyeekeleewe kedi kenje man ne, yaa waa lese koba fa ayematena. ³⁰ Mena doo Gyudase ka betaa lee bodobodo kenje di pe, te o leewo bilen. Na tee te yuu.

³¹ Gyudase kalee lan ne Yesu yakowo nyiaa, "Nenee te Wurubuare waa lese man Deniwalan Bu non gyoorobiiri deboo. Waa ta me doo yela balan kena o gyoorobiiri kenje." ³² Kenje Yesu besewo yako nyi, "Akpaa Wurubuare waa ta me doo lese o gyoorobiiri wola na, mena mo te waa ta non gbagba doo lese me gyoorobiiri wola. Be gyae ke kyare pete waa yee nombii kei ya. ³³ Me bia moo gyae maa kyaa e gyan kyare ya. E ke keo

man, mona ngba mena kenj moɔ yako Gyudatena banj ne, mena yaa mee yako non debokeiman nyiaa 'Botoo kenj mee gyuu ne e be gyae e ke tale konj botoo ya.' ³⁴ Mee fa non mmaraa wole nyiaa, e gyae donja. Ngba mena kenj manj be gyae non ne, emee mo e gyae donja mena. ³⁵ Akpaa e ne gyae donja na, walanj kamase waa naa nyi e yee me kaseelawo."

Yesu keyako nyi Pita waa bee e

Mateo 26:31-35; Maake 14:27-31; Luka 22:31-34

³⁶ Botoo te Simon Pita boose e nyiaa, "Me Gbengyoo, alenj yaa n ne gyuu?" Te Yesu tiranoo fa e nyiaa, "Botoo kenj mee gyuu ne, n be gyae n ke tale sila manj debokeiman ya, mona nyanj kaa sila manj wole wole." ³⁷ Te Pita boose e nyiaa, "Me Gbengyoo, weera doo te moɔ tale sila nenj debanj kei ya? Ma te see nyi maa yenj fa nenj." ³⁸ Te Yesu tiranoo nyiaa, "N ne laedi nyi nyanj ke tale yenj fa manj? Ampanj yaa mee yako nenj nyi pe kegyim kelɔ woya ne, nyanj ke bee betabotooro nyi n ba gyenj manj korakora ya."

14

Yesu yena gbese kenj ne gyuu Wurubuarɛ gyanj

¹ Kenj te Yesu yako o kaseela banj nyiaa, "E na yeli e woe ke lo non ya. E lee Wurubuarɛ di na e ke lee manj mo di. ² Denee burum doo me kya non dekanjalan man. Akpaa te yee mena ya na nafa moɔ yako nyi mee gyuu me kaa desina akyaese see non ya. ³ Akpaa me gyuu ke desina botoo tanj na maa bese konj kaa mo non gyuu me

gyaŋ, na botɔɔ kenj me kyaa na emɛɛ mɔ ke kyaa botɔɔ. ⁴ Botɔɔ kenj mee gyu ne ε gyeŋ ke gbɛɛ.” ⁵ Botɔɔ te Tomase bɔɔse e nyiaa, “Me Gbenjyoo, dɔɔ gyeŋ botɔɔ kenj ne gyu ya, sena te dɛɛ yɛɛ na dɛɛ gyeŋ ke gbɛɛ?” ⁶ Kenjte Yesu tiranɔɔ fa e nyiaa, “Maŋ yɛna gbɛɛ kenj na anokoare kenj na nyeedonj kenj. Njolo be kyaa nyi waa tale gyu me kya ŋon gyaŋ kenj ɔ te tɛɛ me dɔɔ ya. ⁷ Nyi akpaa yeŋ gyeŋ maŋ na nafa ε ka gyeŋ me kya ŋon mɔ. Lee gyeŋ ne gyu ne, ε ta gyeŋ e te ε ne naa e mɔ.”

⁸ Kenjte Filipino mɔ yakowɔ nyiaa, “De Gbenjyoo, wola daa n kya ŋon. Akpaa n wola daa n kya ŋon na, kenj kaagenj koranj dei fa daa.” ⁹ Te Yesu mɔ bɔɔse e nyiaa, “Filipo, mena dɔɔ leenanj ma ke kyaa ε gyaŋ kei ne, na ε ba gyeŋ maŋ yee? Walaŋ ŋon ɔ naa maŋ na, ɔ te naa me kya ŋon mɔ. Sena yaa n ke tale yako maŋ nyi, ‘Maa wola ŋon me kya ŋon bela?’ ¹⁰ Filipo n bɛɛ lɛɛ di nyi daa na me kya ŋon yɛɛ dokolonj yee? Na maŋ gbagba me baam dɔɔ te mee kolosi nombia kenja ya. Mɔna me kya ŋon ɔ doo me man ne, ŋon ne tɛɛ la me dɔɔ yɛɛ ɔ tom. ¹¹ Me yako nyi daa na me kya ŋon yɛɛ dokolonj na, ε lɛɛ maŋ di. Akpaa nyi ε be lɛɛ maŋ di koranj ya ne, ε kɛɛ gyakolonj nombia ŋan mɛɛ yɛɛ ne na ε ke lɛɛ maŋ di. ¹² Mɛɛ yako ŋon ε ke nyii nyiaa, walaŋ kamase ŋon waa lɛɛ maŋ di ne, waa yɛɛ abɔɔ ŋan mɛɛ yɛɛ ne, te waa yɛɛ gyakolonj nombia kela ŋan mɛɛ yɛɛ ne. Nawolo nyi mee gyu me kya ŋon gyaŋ. ¹³ Te kpene kamase kenj ε ke bɔɔse lee ma yele man na, me kya waa yɛɛ fa ŋon na maŋ ɔ bu ŋon ke yela baa lese ɔ yele.

14 Akpaa ε bɔɔse kpene kamase ma yele man na, maa yεε fa ηon.”

Yesu yakowɔ see nyi Wurubuarε felin ηon waa kɔη

15 “Akpaa ε ne gyae maη na, nafb ε ke di maη mmaraase ηan dɔɔ. 16 Te maa waase me kya ηon na waa fa ηon walaη ηon waa yako do ηon, na ɔ kaa kyaa me nawɔɔ man kekpaakekpaa. Non yena ɔ felin ηon waa lese Wurubuarε dinɔɔ wola nε. 17 Balan ban be loo gyakaa tεele kei abɔɔ dɔɔ nε, bɔɔ gyae baa tale lεε Wurubuarε felin ηon ya. Nawolo nyi bɔɔ ne naa e ya te bɔɔ gyeη e mɔ ya. Mɔna εmεε dɔɔ ε gyeη e, nawolo nyi ɔ kyaa na ηon te ɔ doo ε man. 18 Deban keη me lam nε, mɔɔ gyae maa tina ηon yela ηgba yoyolobiise nε ya, mɔna maa bese kɔη ε gyaη. 19 Teka kyomii balan be gyae baa tekaa naa maη bela ya, mɔna εmεε dɔɔ ε kena maη. Keη me dana nyeedon dɔɔ εmεε mɔ ε ke nyin nyeedon. 20 Deban kenan de lii na ε kena nyi daa na me kya ηon kyaa la, te εmεε mɔ ε kyaa na maη te maη mɔ me kyaa na ηon. 21 Walaη kamase ηon ɔ lεε maη mmaraase ηan do te ɔ di ηe dɔɔ na, ηon ne gyae na me nombia ta me kya ηon mɔ waa gyae ηon ɔ ne gyae me nombia nε nombia. Maη mɔ maa gyae ɔ nombia na maa lese ma wose wola e.”

22 Botɔɔ te Gyudase (na Gyudase Isekarɔte ηon ɔ ba lese Yesu fa nε ya) bɔɔse e nyiaa, “Me Gbengyoo, sena te gyae ke tale kɔη nyi nyan ka lese n wose wola daa daagen, te n be gyae n ka lese wola balan pou ya?” 23 Kenεte Yesu tiranɔɔ fa e nyiaa, “Akpaa ηolo ne gyae maη na, waa lεε

me nombia ñan mee wolo ne do, na daa na me kya ke gyae o nombia na de kaa kyaa o gyan. ²⁴ Walañ kamase ñon o bee gyae me nombia ya na, o bee di me nombia ñan mee wolo ne doo ya. Nombia ñan mee yako ñon ne ta lee me gyan ya mona ña lee me kya ñon o be kpila mañ ne gyan.

²⁵ Debañ keñ me see me kyaa e gyan ne yaa mee yako ñon nombia keña. ²⁶ Walañ ñon waa yako do ñon ne, ñon yena felij ñon me kya waa kpila ma yele man ne. Waa kaa wola ñon aboo pou, na waa toose ñon aboo ñan pou moo yako ñon ne. ²⁷ Ma wosefereñ de kyaa na ñon, mee fa ñon wosefereñ. Na wosefereñ keñ balañ ne nyim teelee kei doo ne yaa mee fa ñon ya, mona ma wosefereñ gbagba yaa mee fa ñon. E na yele e woe ke lo ñon ya, te e na yele gyakolonj mo ke kyan ñon ya. ²⁸ Me yako ñon nyi, mee gyu mona maa bese kñ e gyan. Akpaa nyi yen ne gyae me nombia na nafa gyae ke yee ñon gyonj nyi mee gyu me kya ñon gyan, nawolo nyi o kela mañ. ²⁹ Me wulaa mee yako nombia keña pou pena ña ke kñ, na akpaa nyi ña de kñ na, e ke nyinj lee mañ di. ³⁰ Moo gyae maa tekaa kolosi na ñon burum bela ya, nawolo nyi obonsam ñon o ne di donj teelee kei doo ne ne kñ. O be tañ donj me doo bere ya, ³¹ mona mee gyae balañ pou ka gyanj nyi mee gyae me kya ñon nombia, te kpene kamase keñ o yako mañ nyi maa yee na keñ te mee yee. E koro dee lee kebo.”

15

Yesu yena dan keñ gbagba

¹ Kenje Yesu besewo yako o kaseela ban nyiaa, “Man yena dan ken gbagba, te me kya yena woofarale non. ² Tombii kamase ken doo me man te ke bee see bia ya ne waa kara ke leki. Mona tombii kamase ken doo me man te kee se bia na, waa kpaase ke na ke kenyin se bia burum. ³ Lee nombia ma ayakon non kenja doo ne, ne tan ke yela e wose ta lee ken ayimee be doo e man ya. ⁴ E doo me man, na man mo ke doo e man. Tombii kamase be kyaa nyi ke gyae ke tale se bia ka wose doo, ken koo towaa na ke dan ya. Mena mo yaa emee mo be gyae e ke tale yee kolo e wose doo ken nyi e be doo me man ya. ⁵ Man yena dan ken te emee yena ke tombia nan. Wala ken kamase non o doo me man, te man mo doo o man ne, waa se bia burum. Nawolo nyi e be gyae e ke tale yee kolo e wose doo ken moo kpu e na non ya. ⁶ Wala ken kamase non o be doo me man ya ne, o yee ngba tombii ken boo kare leki te koo wolo ne. Baa yilaa mena tombia nenan bo na baa mo na do boalan man na na ke kpa. ⁷ Nyi akpaa e see doo me man te me nombia nan mo de doo e man ne, kpene kamase ken e ke boose na maa yee fa non. ⁸ Akpaa e se bia burum ne, ke gyae ke yela baa lese me kya non yele. Kei gyae ke yela balan ka gyen nyi e yee me kaseelawo.

⁹ Ngba mena ken me kya non ne gyae me nombia ne, mena ke yaa man mo ne gyae e nombia. Mena doo e yela maa gyae non kelii oto. ¹⁰ Nyi akpaa e di ma mmaraase nan doo ne, maa gyae e nombia kelii oto ngba mena ken mo di me kya non mmaraase doo te o ne gyae

me nombia nε. ¹¹ Mεε yako mena nombia kenja baa na ke yela ma gyon ken ke doo ε man, na ε ke nyin di gyon nideli. ¹² Mmaraa ken mεε fa ηon yena nyiaa, ε gyae dɔna ηgba mena ken mɔɔ gyae ηon nε. ¹³ Walaη kegyae daale be kyaa ken ka kela kegyae ken ηolo waa gyae ɔ gyoona na waa yen fa wɔ nε ya. ¹⁴ Nyi akpaa ε yεε kpene ken mɔɔ yako ηon nyi yaa yεε nε, mena na ε yεε me gyoona gbagbawɔ. ¹⁵ Mɔɔ tekaa baake ηon me tewulεε bela ya, nawolo nyi tobaale ba gyen ɔ gbengyoo nyeeman nombia ya. Mɔna mεε baake ηon me gyoona, nawolo nyi ma te yako ηon kpene kamase ken me kya be yako maη. ¹⁶ Na εmεε lese na maη ya, mɔna maη lese na ηon. Ma lese ηon bo nyi yaa yεε nombia kpaakpaa ηan ηe dana tɔnɔɔ debaη kamase. Ε yεε mena na me kya waa fa ηon kpene kamase ken ε ka sola e lee ma yele man. ¹⁷ Mmaraa ken mεε fa ηon yena nyi, 'ε gyae dɔna.' "

Ba kekɔla Yesu na ɔ kaseela

¹⁸ Akpaa tεεle kei dɔɔ balan ne kɔla ηon nε, ε tɔɔse nyi mena te be tanɔgbεεwɔ kɔla maη. ¹⁹ Nyi yen yεε ηgba balan ban be kyaa tεεle kei dɔɔ nε, nafa baa gyae ηon ηgba ban gbagba be balan nε. Mɔna kpene ken dɔɔ te bεε kɔla ηon yena nyi me ta lese ηon lee be man, te ε ba tekaa kpue na wɔ ya. ²⁰ Ε tɔɔse nɔɔwoya ηan mɔɔ yako ηon nε nyi, "Tobaale kamase ba kela ɔ gbengyoo ya. Nyi be naase maη diyem nε, mena ke te baa naase εmεε mɔ diyem. Nyi akpaa be lee me kawola ken di na, mena mɔ te baa lee εmεε mɔ wui di. ²¹ Mɔna lee maη dɔɔ baa mo mena nombia kenja pou yεε

ηον, nawolo nyi bɔɔ gyeη walaη ηον ɔ be kpila man ne ya. ²² Akpaa meη te kɔη kaa kolosi fa wɔ ya ne, nafa bɔɔ gyae baa di fɔɔ be dukum keyee man ya. Mɔna nenee nyi be yee dukum na, bɔɔ gyae baa tale yako nyi be ta gyem bo te be yee wɔ ya. ²³ Nyarη ηον n ne kola man na, n ne kola me kya ηον mɔ. ²⁴ Akpaa meη te yee tomse ηan ηolo te yee ta see be man ya ne, nafa beη te di fɔɔ be dukum keyee man ya. Mɔna nenee ba te naa gyakolonη nombia keηa pou mɔna bee kola daa na me kya ηον. ²⁵ Kei yela kpene keη bɔɔ ηmarase see ba mmaraa tɔne man ne kɔηawɔ mena. Be ηmarase wɔ nyiaa, ‘Be kola man bo yaka.’

²⁶ Mɔna maa yela Wurubuaee felin ηον ka lee me kya ηον gyaη kɔη na ɔ kaa kyaa na ηον. Non ne gyae la waa yako do ηον na waa lese anokoare keη doo Wurubuaee man ne wola ηον, na waa di adanseee lee ma wose man. ²⁷ Te emee mɔ ε di adanseee lee ma wose man, nawolo nyi lee kewalaη keη pou na ε kyaa me gyaη.”

16

¹ “Mee yako mena nombia keηa pou baa na ε be nyin tina ε kelēedi keη yela ya. ² Gyudatena kegyiise baa tɔ ηον nyi ε na kɔη bɔ ɔsom denee man donɔɔ kamase man ya. Debaη daale gyae kelii ne, akpaa walaη da ko ε man ηolo na waa yako nyi Wurubuaee ɔsom nombia dɔɔ te ɔ koo ηον. Na waa yako nyi ɔ yee deeli baa fa Wurubuaee. ³ Baa mo mena nombia keηa yee ηον nawolo nyi be ta gyeηa ta daa na me kya ηον ya. ⁴ Mee wulaa yako ηον nombia keηa baa na akpaa debaη kenarη de lii na, ε ke tɔɔse nyi

me wulaa yako ñon nombia keña na ε ke nyin do ogo.”

Wurubuarε felin ñon tom

⁵ “Ma te yako ñon nombia keña lee kewalan keñ ya, nawolo nyi na mañ gbagba kyaa ε gyañ doo. Mɔna nεnεε yaa mεε yako ñon nawolo nyi mee gyu ñon ɔ be kpila mañ nε gyañ, mɔna ε man ñolo te tale boose mañ nyi ‘Aleñ yaa n ne gyu ya.’ ⁶ Te nεnεε keñ mɔo yako ñon na, te ε gyoo kayeyεε? ⁷ Mɔna mεε yako ñon nombii anokoare baa nyiaa, ε deeli doo te mee gyu nε. Nawolo nyi akpaa me te gyu ya na, Wurubuarε felin ñon waa yako do ñon nε be gyae waa kɔñ ε gyañ ya. Mɔna akpaa me gyu na, maa kpila e na waa kɔñ ε gyañ. ⁸ Tεεle kei balan kpa ba gyeñ kpene keñ yεε dukum ke, te ba gyeñ kpene keñ doo na ke gbεε, te ba gyeñ Wurubuarε nombia kedi keñ wose man nombia mɔ. Mɔna akpaa ɔ kɔñ na waa yela baa gyeñ nyi be nombia be dei ya. ⁹ Bɔo gyeñ kpene keñ yεε dukum ke ya, nawolo nyi ba te lεε mañ di ya. ¹⁰ Te bɔo gyeñ kpene keñ mɔ doo na ke gbεε ya, nawolo nyi mεε bese mee gyu me kya ñon gyañ te ε be gyae ε ka tekaa naa mañ bela ya. ¹¹ Bɔo gyeñ Wurubuarε nombia kedi keñ wose man daale ya, nawolo nyi ɔbɔnsam ñon ɔ ne di tεεle kei doo gyoori nε, Wurubuarε te wulaa di ɔ nombia bu e fɔo.

¹² Me dana nombia burum maa yako ñon, mɔna debokeiman man nε ñe dana yuñ kela ñon. ¹³ Mɔna akpaa Wurubuarε felin ñon ɔ bee di dekara ya nε de kɔñ na, waa lese nombia ñan ñe doo na ñe gbεε pou nε wola ñon. Nawolo

nyi na ñon gbagba ɔ baam dɔɔ te ɔ ne kolosi ya, mɔna nombia ñan pou ɔ be nyii ne yaa ɔ ne kolosi na waa lese nombia ñan pou gyae ke kɔŋ wee daale ne wola ñon. ¹⁴ Wurubuarɛ felin ñon waa yela balan kena me gyoorobiiri, nawolo nyi waa lese kpene kamase ken me dana maa yako ñon ne wola ñon. ¹⁵ Kpene kamase ken me kya dana na ke yee me wui, mena dɔɔ te mee yako ñon nyi Wurubuarɛ felin ñon waa lese kpene kamase ken me dana maa yako ñon ne wola ñon.”

Ɛ waranase gyae kabese gyon

¹⁶ Kenɛte Yesu besewɔ yako nyiaa, “Teka kyomii ɛ be gyae ɛ kena man bela ya, mɔna kenan wole ne be gyae ke kyare ya, ɛ ka bese naa man.”

¹⁷ Botɔɔ te ɔ kaseela ban baale boose donja nyiaa, “Sena yaa balee kei ne yako baa, ɔ kpa ‘Teka kyomii ɛ be gyae ɛ kena man bela ya, te kenan wole na be gyae ke kyare ya na, ɛ ka bese naa man.’ Nawolo nyi mee gyu me kya gyan dɔɔ?”

¹⁸ Kenɛte ba besewɔ boose donja nyiaa, “ ‘Teka kyomii’ kei mɔ na wolo baa sena? Dɔɔ ne nyii nombia kenja man ya.”

¹⁹ Na Yesu gyen nyi beɛ gyae baa boose e nombia kenja man, mena dɔɔ ɔ boose wɔ nyiaa, “Ken mɔɔ yako ñon nyi, ‘Teka kyomii ɛ be gyae ɛ kena man bela ya, mɔna kenan wole na be gyae ke kyare ya ɛ ka bese naa man’ ne yaa ɛ ne boose donja ne? ²⁰ Ampan yaa mee yako ñon ɛ ke nyii nyiaa, ɛ ke wii na ɛ ka yeyee mɔna balan ban be loo gyakaa tɛele kei abɔɔ dɔɔ ne baa di gyon. Emee ɛ ka yeyee, mɔna ɛ kayeyee ken gyae kaa

bese gyon kedi. ²¹ Akpaa alo na donjee na ɔ na yeyee, nawolo nyi ɔ debaŋ te lii. Mɔna akpaa ɔ lola bu ŋon na, ne yee e gyon nyi ɔ ta lola bu kɔŋ teelee kei dɔɔ. Mena gyon kei ne yele ɔ ne wolee ɔ kaale keŋ ɔ be naa ne. ²² Mena ke mɔ yaa doo fa ŋon. Debaŋ kei na e na yeyee, mɔna maa bese kɔŋ e gyan na e wose ke fee ŋon, na e ke di gyon. Te ŋolo be gyae waa tale lese gyon kenan lee e man ya. ²³ Mena wee kenan dɔɔ ne, e be gyae e ke boose man daale ya. Mee yako ŋon e ke nyii nyiaa, kpene kamase keŋ e ka sola me kya ŋon ma yele man na, waa mo fa ŋon. ²⁴ Kaalii na gyen kei ne, e ta sola ta kolo ma yele man ya. E sola na e ke nyin, na ke yee ŋon gyon nideli.

²⁵ Mee yako ŋon e ke nyii nyiaa, debaŋ daale gyae kelii na mɔɔ gyae maa tekaa kolosi na ŋon aduya man bela ya. Mɔna maa toro me kya ŋon nombia yako ŋon. ²⁶ Debaŋ kenan de lii ne, e ka sola e ma yele man. Mɔna te yee nyi maa sen e nawɔɔ man na maa sola me kya ŋon fa ŋon ya. ²⁷ Nawolo nyi me kya ŋon gbagba ne gyae ŋon, keŋ e ne gyae man te e be lee di nyi ma lee Wurubuare gyan ne dɔɔ. ²⁸ Daa na me kya kyaa la pete ma lee ɔ gyan kɔŋ teelee kei dɔɔ, te nenee mee bese mee lee teelee kei dɔɔ mee gyu me kya ŋonan gyan.”

²⁹ Botɔɔ te ɔ kaseela ban yako e nyiaa, “Nenee dɔɔ n bee kolosi aduya man fa daa bela ya. N ta lese nombia ŋan man wola daa. ³⁰ Nenee da te naa nyi n gyen kpene kamase, te tekaboena nyi ŋolo dee boose nen nombia daale bela ya. Kei te yeli da te naa nyi n lee Wurubuare gyan.”

³¹ Kenje Yesu boose wo nyiaa, “Neneε ε ne lee man di? ³² Deban ken ne kon te ke tan kekon, ken ε popou ε ke yaasee. Walañ kamasee waa gyu o deε tina man yela na ke ka maagen. Mona na maagen kyaa la ya, nawolo nyi me kya non kpuε na man. ³³ Mee yako nombia kenja baa, na ε ke ta me doo nyin wosefereñ. Balan baa yela ε kena diyem nideli teele kei doo, mona ε nyin konoo na ε ka sen kenken nawolo nyi me te di teele kei doo!”

17

Yesu kefane

¹ Yesu ke yako nombia kenja tan ne, o gyinaa o sia keε adido te o fanewo nyiaa, “Taata, deban ken te lii. Lese man n bu non yele na man mo ka lese n yele. ² Nawolo nyi n te fa man don balan pou doo, nyi maa fa ban pou n ba mo do man me nyinmaa man ne nyeedon kekpaakekpa. ³ Nyeedon kekpa kenan yena nyiaa, balan pou baa gyeñ neñ na baa gyeñ nyi nyan nyaagen yena Wurubuare non n ne di anokoare. Na baa bese gyeñ man Yesu Kristo non n be kpili ne. ⁴ Me ta lese n yele teele kei doo, nawolo nyi ma te yee tom ken n ba fa man ne kelii ko oto. ⁵ Taata, neneε lese me gyoorobiiri ken me dana n siaman pte n be yee kpene kamasee teele kei doo ne wola.

⁶ Me ta lese n dinoo wola balan ban n ba lese wo lee teele kei doo fa man ne. Be yee n balanwo te n moo wo fa man. Be te di n nombia nan doo, ⁷ te neneε ba te naa nyi kpene kamasee ken me dana ne lee n gyan. ⁸ Nawolo nyi ma te yako wo

nombii kamase ken n be yako man ne, te be lee na do. Ba te naa nyi ke yee ampan nyi ma lee n gyan, te ba te lee di nyi nyan kpila na man. ⁹ Mee fane baa fa wo. Na teele kei doo balan pou yaa mee fane maa fa ya. Mee fane maa fa balan ban n ba mo wo fa man ne, nawolo nyi be yee n wui. ¹⁰ Kpene kamase ken n dana ne yee me wui, te ken man mo dana ne yee n wui. Te n te tee be doo lese me gyoorobiiri wola. ¹¹ Nenee mee kon baa n gyan. Moo gyae maa tekaa kyaa teele kei doo bela ya, mona ban see be kyaa teele kei doo. Me kya non ayimee be doo n man ya, don ken n ba mo gyee man ne, mo mena don kenan gyee wo nideli, na baa yee noodokolon ngba mena ken daa na nen yee dokolon ne. ¹² Deban ken me kyaa be gyan ne, me gyee wo nideli lee n don ken n ba do me man ne doo. Me gyee wo nideli ken be man nolo ta yoo ya. Non kaboena nyi waa yo ne waagen yoo la, na ke yela Wurubuare nombia anmarasen see nan ke nyin kon mena.

¹³ Nenee mee kon n gyan. Te deban kei ken me see me kyaa teele kei doo ne, mee yako nombia ken ba na ke yela gyon ken doo me man ne ke nyin doo be man nideli. ¹⁴ Ma te kolosi n nombia fa wo mona teele kei doo balan kola wo, nawolo nyi ban na wo ta tekaa yee dokolon ya, ngba mena ken daa na teele kei doo balan ta tekaa yee dokolon ya ne. ¹⁵ Moo ne fane nyi nya lese wo lee teele kei doo ya, mona mee fane bo nyi nya gyee wo nideli na boo yale walan kum non kota man ya. ¹⁶ Ngba mena ken daa na teele kei balan te yee dokolon ya ne, mena kee yaa ban mo na

tæele kei dɔɔ balan te yɛɛ dokolon ya. ¹⁷ Mo nya anokoare nombia njan desina wɔ see. Nawolo nyi n nombia njan doo na nje gbɛɛ. ¹⁸ Mena keɲ n be kpila maɲ tæele kei dɔɔ nɛ, mena ke yaa maɲ mɔ ne kpila wɔ tæele kei dɔɔ. ¹⁹ Baɲ dɔɔ te ma moo ma wose fa neɲ, na baɲ mɔ ke nyiɲ mo ba wose fa neɲ kekpaakekpaa.

²⁰ Na me kaseela kɛwɔ baagen yaa mɛɛ fane fa ya. Mɔna mɛɛ fane mɛɛ fa balan baɲ pou baa nyii me kaseela kɛwɔ nombia te baa lɛɛ maɲ di nɛ. ²¹ Mɛɛ fane bela nyiaa, be popou baa yɛɛ nɔɔdokolon nɲba mena keɲ me dɔɔ nyaɲ me kya man te nyaɲ mɔ n doo me man nɛ. Mena ke yaa yela baa doo de man na tæele kei balan pou ke nyiɲ lɛɛ di nyi nyaɲ kpila na maɲ. ²² Ma te fa wɔ gyoorobiiri keɲ n ba mo fa maɲ nɛ, na baa yɛɛ nɔɔdokolon nɲba mena keɲ daa na neɲ yɛɛ dokolon te lon bɛɛ lam da nsana ya nɛ. ²³ Me doo be man nɲba mena keɲ nyaɲ mɔ n doo me man nɛ, na baa nyiɲ yɛɛ dokolon keɲ nyi lon gba be lam ba nsana ya. Na tæele kei dɔɔ balan ke nyiɲ gyen nyi nyaɲ kpila na maɲ, te n ne gyae be nombia nɲba mena keɲ n ne gyae me nombia nɛ.

²⁴ Taata! Mɛɛ gyae nyi me kaseela baɲ n ba mo wɔ fa maɲ nɛ, baa kyaa me gyaɲ botɔɔ keɲ me kyaa nɛ, na baa nyiɲ naa me gyoorobiiri keɲ n ba mo fa maɲ nɛ. N moo gyoorobiiri kei fa maɲ nawolo nyi, n wulaa n ne gyae maɲ pete n yɛɛ tæele kei. ²⁵ Me kya, nyaɲ yɛna walaɲ njon n gbɛɛneɲ tenɛɛ. Balan baɲ be loo gyakaa tæele kei dɔɔ nɛ, be ta gyenɲa ta neɲ ya mɔna maɲ dɔɔ ma gyen neɲ. Te me kaseela baɲ mɔ gyen nyi nyaɲ

kpila na manj. ²⁶ Me ta lese n dinoo wola wo te maa bese lese ke wola wo bela, na kegyae kenj n ne gyae manj ne ke nyinj doo be man na manj mo ke doo be man.”

18

Ba kekyan Yesu

Mateo 26:47-56; Maake 14:43-50; Luka 22:47-53

¹ Yesu ke fane tanj ne, non na o kaseela banj korowo gyu ka tonj bonjobii kenj beε baake ke Kidron ne, te be ka gyoowo oliifi woobii daale man. ² Na Gyudase non o ba lese Yesu fa ne mo gyenj botoo, nawolo nyi Yesu na o kaseela banj ne kyaa gyu ke gyanee botoo. ³ Mena doo Gyudase moo balan burum banj be dana kanease na kefuluse te ba doona yoo aboo ne gyu botoo. Mena balan kewo baale yeε yoonootenawo, te baale mo yeε kototootena banj beε deke Wurubuare osom deni dinaa kenj ne. Gyudatena saese kegyiise na Farasiitena kpila na wo. ⁴ Kenj Yesu gyenj kpene kenj ne konj o doo doo ne, o leewo o kaseela banj man konj siaman te o boose balan banj nyiaa, “Amote yaa ε ne gyae?” ⁵ Kenje be tiranoo fa e nyiaa, “Yesu Nasarete baale non yaa deε gyae.” Te Yesu yako wo nyi, “Manj yaa.” Debanj kenan na Gyudase non waa lese Yesu fa ne mo kpuε balan banj man. ⁶ Yesu ke yako wo nyi “Manj yaa” ne, be tuuwoo lee wole wole te ba ke yalawoo taele man. ⁷ Botoo te Yesu besewoo boose wo nyiaa, “Amote yaa ε ne gyae?” Te be yakowo nyi, “Yesu Nasarete baale non yaa deε gyae.” ⁸ Kenje Yesu yakowo nyiaa “Me wulaa yako non nyi manj yaa.

Akpaa man te ε ne gyae berε na, ε yela me balan kεwɔ ke ta.”⁹ Kei yela nombia njan ɔ be wulaa yako ne kɔnawɔ mena. Ɔ yakowɔ nyiaa, “Balan ban nyan me kya ba mo fa man ne, ma te yeli be man dokolon ka yo ya.”¹⁰ Botɔɔ na Simɔn Pita dana yoosila, te ɔ wɔnɔ ke lese kara saese kegyia njon tobaale nolo dunolon dejele lese ke lo. Tobaale njonan yele yena Maakuse.¹¹ Botɔɔ te Yesu fae Pita nyiaa, “Besena n sila ken do ke boolee man. N beε gyae nyi maa naa diyem ken me kya be yako nyi me kaa naa ne yee?”

Be kamo Yesu gyu saese kegyia Anase gyan

¹² Kenɛte yoonɔtɔna siamante njon na ɔ yoonɔtɔna dikpii ken, na Gyudatena kotɔtɔtɔna ban kyanɔ Yesu te be bake e,¹³ te be tanɔgbεεwɔ mo e gyu Anase gyan. Kaifase njon ɔ yεε saese kegyia e kulutoo kenan man ne, ɔ nenɔgya yena Anase njonan.¹⁴ Kaifase kei faa na Gyudatena agyuen nyi, dei nyi walan dokolon waa yen fa balan ban pou.

Pita kebεε Yesu

Mateo 26:69-70; Maake 14:66-68; Luka 22:55-57

¹⁵ Deban ken boɔ mo Yesu bee gyu saese kegyia njon dεε ne, na Simɔn Pita na ɔ dɔɔ kaseela ban man nolo silana e wole wole. Ken kaseele ɔ dɔɔ njon gyen saese kegyia njon dɔɔ ne, njon sila Yesu ka gyoo dekanalan ken man.¹⁶ Mɔna Pita njon dɔe denanɔɔ man. Botɔɔ te kaseele njon saese kegyia njon gyen ne, besewɔ kɔn kaa kolosi na alebu njon ɔ na deke denanɔɔ ken ne nyi waa yela Pita mɔ ka gyoo. Kenɛte ɔ moo e gyu dekanalan

keŋ man. ¹⁷ Keŋte alebu ñon boose Pita nyiaa, “Ngba nyanŋ mɔ n yɛɛ Yesu kaseela baŋ man ñolo e?” Te Pita tiranɔɔ nyi, “Koa, ma te yɛɛ be man ñolo e ya” ¹⁸ Debaŋ kenanŋ na waare kyaa, mena doo kotɔtɔotena baŋ na dekpaŋalanŋ keŋ man tomyɛɛra baale doo boalanŋ bee woli. Te Pita mɔ gyuuwɔ ka seŋ be gyanŋ ɔ ne woli boalanŋ keŋ.

Saese kegyia Anase kebɔɔse Yesu nombia

Mateo 26:59-66; Maake 14:55-64; Luka 22:66-71

¹⁹ Be ka mo Yesu gyu saese kegyia ñon dekpaŋalanŋ man nɛ, ɔ boose Yesu nombia lee ɔ kaseela na ɔ kawola keŋ wose man. ²⁰ Keŋte Yesu tiranɔɔ nyiaa, “Ma seŋawɔ balanŋ man kolosi. Debaŋ kamase mɔ na mɛɛ wola Wurubuare nombia Gyudatena ɔsom denɛɛ man, na Wurubuare ɔsom deni dinaa keŋ Gyudatena pou ne kyaa gyanŋee ke man nɛ man. Mɔna ma te yako kolo weese ya. ²¹ Wonŋ doo te n ne boose maŋ mena nombia keŋa? Boose balanŋ baŋ boɔ nyii me kawola keŋ nɛ. Baŋ gyeŋa na kpene keŋ mɔɔ yako nɛ. ²² Yesu kekolosi nombia keŋa nɛ te kegyiise baŋ man ñolo gyɔɔ e ɔ lakaa man te ɔ boose e nyiaa, ‘Mena te kaboena nyi nya tiranɔɔ fa saese kegyia ñon?’ ” ²³ Keŋte Yesu yako e nyiaa, “Akpaa me yako nombiikum daale na wola maŋ ke. Te akpaa me nombia doo na ke gbɛɛ na weera te ne gyɔ maŋ?” ²⁴ Keŋte Anase yela ba moo Yesu gyu saese kegyia Kaifase gyanŋ, na ɔ sɛɛ ɔ doo ñmeesenŋ ñan boɔ mo bake e nɛ man.

Pita kabese bεε nyi ɔ ba gyen Yesu ya

Mateo 26:71-75; Maake 14:69-72; Luka 22:57-62

²⁵ Simɔn Pita ka sen botɔɔ ɔ ne woli boalan ken ne te be boose e nyiaa, “Ngba nyan mɔ n yεε Yesu kaseela ban man nolo e?” Kenje Pita tiranɔɔ nyi “Koa, ma te yεε be man nolo e ya.” ²⁶ Botɔɔ te saese kegyia non tobaale nolo non ɔ lonjo yena tobaale non Pita be kara ɔ denjele ne boose Pita nyiaa, “Ngba me naa nyan mɔ n kpue na wɔ oliifi wɔɔbii ken man?” ²⁷ Kenje Pita besewɔ bεε nyi koa. Debokenan man te kegyim lɔɔ woya.

Be kamo Yesu gyu Romantena kegyia Pilato gyan

Mateo 27:1-2, 11-14; Maake 15:1-5; Luka 23:1-5

²⁸ Tεε kena nebo nebo fuu ne, ba moo Yesu lee Kaifase dεε gyu Pilato non ɔ senεε Romantena gyoo dinaa nawɔɔ man ɔ ne kεε Gyuda tεele dɔɔ ne dεε. Deban kenan na Gyudatena nyeekeleεwee kedi ken ta benaa. Gyudatena kegyiise ban ta gyoo Pilato dekpanalan ken man ya. Nawolo nyi ba te gyae baa walaa ba wose pe baa di ba nyeekeleεwee dinaa ken ya. ²⁹ Mena dɔɔ kegyia Pilato leewɔ kɔn be gyan debɔɔ man kaa boose wɔ nyiaa, “Won dukum te balee kei yεεwɔ te ε ne gyae ε ke bu e fɔɔ?” ³⁰ Kenje be tiranɔɔ fa e nyiaa, “Nyi non te yεε bu kum e ya ne, nafa dɔɔ mo e kɔn kebo ya.” ³¹ Botɔɔ te Pilato yako wɔ nyiaa, “ε mo e ta na εmεε gbagba kaa di ɔ nombia ngba mena ken ya mmaraa na wola non ne.” Kenje Gyudatena kegyiise ban tiranɔɔ fa e nyiaa, “εmεε Romantena mmaraa bεε fa daa gbεε nyi dεε ko walan ya.” ³² Kei yela

Yesu nombia njan ɔ be wulaa yako see lee ɔ yen keŋ waa yen wose man ne kɔŋawɔ ampan.

³³ Keŋte kegyia Pilato besewɔ gyoo ɔ dekanalan man te ɔ baake Yesu boose e nyiaa, “Nyan yena Gyudatena gyoo non?” ³⁴ Te Yesu mo besenawɔ boose e nyiaa, “Nyan gbagba nyeeman nombii yaa n ne boose man ne yaa nolo yako na ma wose man nombia fa nen?” ³⁵ Botɔɔ te Pilato boose e nyiaa, “Me yee Gyuda baale e? Nyan gbagba n balan na ε saese kegyiise moona nen kɔna man. Won dukum te n yewɔ?” ³⁶ Keŋte Yesu tiranɔɔ fa e nyiaa, “Me gyoori ta lee teele kei doo ya, nyi ke den lee teele kei doo ne, nafa me tewuleε baa yoo lee man na boɔ nyin mo man ka do Gyudatena nyinmaa man ya. Mona me gyoori ta lee teele kei doo ya.” ³⁷ Keŋte Pilato yako e nyiaa, “Kenan na ngba n yee gyoo e baa?” Te Yesu tiranɔɔ nyiaa, “Keŋ yaa n yakowɔ ne. Mena nombia kenja doo te ba lola man, te njan mo doo te me kɔŋawɔ teele kei doo na me kaa yako anokoare keŋ. Walaŋ kamase non ɔ ne gyae anokoare keŋ ne ɔ ne tei man.”

³⁸ Botɔɔ te Pilato boose e nyiaa, “Won yena anokoare kei?” ɔ ke boose e nombia kenja tan ne te ɔ besewɔ lee kɔŋ Gyudatena ban gyan kaa yako wɔ nyiaa, “Ma ta naa nombiikum daale lee ɔ wose man ya. ³⁹ Mona ke yee ya mmaraa ke nyi ε nyeekelεewee kedi kamase man na, maa tina balan ban boɔ kyam to deni ne man dokolon yela fa non. Mena doo ε ne gyae nyi maa tina Gyudatena gyoo non yela yaa sena?” ⁴⁰ Keŋte be fae yeesa yako nyiaa, “Koa, na Yesu te deε gyae

nyi nya tina e yela ya. Barabase te dɛɛ gyae nyi nya tina e yela.” Barabase kei yena walaŋ ŋon ɔ be kyaa koro seŋ tia gyoonenŋ te ɔ ba ko walaŋ nɛ.

19

*Be kebu Yesu fɔɔ nyi baa ko e
Mateo 27:27-31; Maake 15:16-20*

¹ Kenŋte Kegyia Pilato yela ba ŋmeree Yesu mpiree. ² Kei wole nɛ, Romantena yoonɔotena banŋ moo sɔɔse loo gyooro kotɔtɔɔ te ba moowo wuu Yesu. Te ba doo e kegba yayam wurikyim daale ŋgba gyoo nɛ. ³ Na bee gyu bɛɛ kɔŋ kaa ŋminŋ e kulu e nyiaa, “Gyudatena gyoo! N nyee dɛɛ wolose!” Na bɛɛ felee e ɔ lakaase man. ⁴ Botɔɔ te kegyia Pilato besewɔ kɔŋ debɔɔ man te ɔ yako Gyudatena banŋ nyiaa, “ɛ nyii, mɛɛ mo e maa lee kɔna ŋon debɔɔ man kebo na ɛ kena nyi ma te naa ɔ dukum kenŋ ɔ be yɛɛ ya.”

⁵ Mena dɔɔ te kyare ya te Yesu leewɔ debɔɔ man, na ɔ wuuna gyooro kotɔtɔɔ kenŋ te ɔ doona ɔ kegba yayam kenŋ mo! Kenŋte kegyia Pilato yako wɔ nyiaa, ɛ walaŋ ŋon yaa. ⁶ Saese kegyiise na Wurubuare dɛɛ kotɔtɔotena banŋ ke gyɔ ba sibii na Yesu nɛ, ba fae yeesa nedonŋ nyiaa, “Gyɔ e sakaa ɔpanɗanŋ dɔɔ, gyɔ e sakaa ɔpanɗanŋ dɔɔ.” Botɔɔ te kegyia Pilato yako wɔ nyiaa, “Ma te naa dukum kenŋ ɔ be yɛɛ ya. ɛmɛɛ gbagba ɛ mo e kegyɔ sakaa ɔpanɗanŋ dɔɔ.” ⁷ Botɔɔ te Gyudatena banŋ tiranɔɔ nyiaa, “Daa dana mmaraa daale te kɛɛ wolo nyi kaboena nyi waa yenŋ, nawolo nyi ɔ ta mo ɔ wose nyi ɔ yɛɛ Wurubuare bu e.”

⁸ Kegyia Pilato ka betaa nyii nombia kenja ne, gyakolonj gyoo e gbaa. ⁹ Botoo te o besewo gyu dekanalan ken man ke boose Yesu nyiaa, “N lee alen?” Mona Yesu diji e bo. ¹⁰ Mena doo kegyia Pilato boose e nyiaa, “N be kolosi yee? N ba gyen nyi me dana donj kenj maa tale tina nenj yela, yaa maa yela baa gyo nenj sakaa opanjanj doo yee?” ¹¹ Botoo te Yesu tiranoo nyiaa, “Me kya faa na nenj gbεε, mena doo te n nyinja donj me doo. Nafɔ nyanj gbagba n baam doo na, n be dana donj me doo ya. Mena doo walanj non o ba lese manj fa ne, non wui dukum kela la.” ¹² Debanj kenj kegyia Pilato be nyii nombia kenja ne, o gyae gbεε kenj waa mo tina Yesu yela, mona na Gyudatena banj ne fae yeesa yako nyiaa, “Akpa n tina balee kei yela na, n te yεε Romantena gyoo dinaa Kaesa o doo e ya. Walanj kamase non o see o wose gyoo ne, na o na koro baa senj tia gyoo dinaa Kaesa.”

¹³ Kegyia Pilato ka betaa nyii noowoya kenja ne, o moo Yesu lee konj deboo man te o kaa gyenawo kyaa o gbeli kenj doo o ne kyaa di nombia ne. Boya te ba moowo ma o dekyae kenanj, te Gyudatena dei man na bεε baake ke nyi “Gabata.” ¹⁴ Debanj kenanj na weese ta senj dεε. Wee kenanj te Gyudatena ne desina ba wose na ke tεε naa na, baa di ba nyeekeleεwee kenj. Kenje kegyia Pilato yako Gyudatena banj nyiaa, “E keε, ε gyoo non yaa.” ¹⁵ Botoo te be fae yeesa nyiaa, “E mo e lee de siaman, ε mo e lee de siaman. E gyo e sakaa opanjanj doo.” Te kegyia Pilato boose wo nyiaa “E gyoo yaa te ε ne gyae nyi maa ko e?” Kenje saese kegyiise banj tiranoo nyi, “Da be dana gyoo kamase kpu na Kaesa ya.” ¹⁶ Kenja

pou wole ne, kegyia Pilato moo Yesu do balan ban nyinmaa man nyi baa gyu ke gyoo e sakaa opanjan doo.

Ba kegyoo Yesu sakaa opanjan doo

Mateo 27:32-44; Maake 15:21-32; Luka 23:26-43

¹⁷ Mena doo yoonootena ban moo Yesu lee donoo ken man na o seelena o opanjan ken te ba moo e lan gyu botoo ken bee baake "Nyeepookoo dee" ne. Gyudatena dei man na bee baake ke bo nyi "Golgota." ¹⁸ Botoo te be gyoo e nyeelabia sakaa opanjan doo. Kenje be gyoo balan bala baale mo sakaa opanjaase doo kpu na e. Njolo sakaa o dunolun doo te njolo mo sakaa o demena doo. ¹⁹ Kenje kegyia Pilato yela be nmarase noowoya kenja mataa na opanjan ken. Noowoya nenan yena nyiaa,

"YESU NASARETE BAALE,
GYUDATENA GYOO NON."

²⁰ Gyudatena burum kala kenmarase kei nawolo nyi botoo ken boo gyoo Yesu opanjan doo ne betan lem na donoo ken ya. Be nmarase ke Gyudatena dei man na Romantena dei man na Giriki dei man. ²¹ Gyudatena saese kegyiise kena kenmarase ken ne be yako kegyia Pilato nyiaa, "Nyen te nmarase ke nyi Gyudatena gyoo ya. Nyen nmarase ke bo nyi, balee kei kpa non yena Gyudatena gyoo." ²² Botoo te kegyia Pilato tiranoo nyiaa, "Kpene ken moo nmarase ne, me tan kenmarase."

²³ Deban ken yoonootena ban be gyoo Yesu opanjan doo tan ne, ba moo o wose man aboo nan te be kpala na akpen anaara, na be man

kamase ka mo dekpen dokolon. Ba ke kpala tan na te kaa o kegba atetate ken. Mena kegba kei doo kanyan dokolon te ba moowo loo ke karatete lee ka nyeeman tisi. Be ta loo ke towaa towaa ngba mena ken be loo kegba yakaa nyinan ne ya. ²⁴ Ken te yoonootena ban yako donja nyiaa,

“E na fa dee tirii kegba kei ya.

E fa dee lo boe na dee kee non waa nyin ke.”

Kei yela Wurubuarɛ nombia anmarasen see nan konawo ampan. Be nmarasewo see nyiaa,

“Be kpala ma aboo,

te ma kegba atetate doo be loo boe bo ke doo”

Ken doo mena mo te yoonootena ban yewo.

²⁵ Deban kenan na Yesu o naa na o niinaa na Kilopase weele Mɛɛre, na Mɛɛre non o ba lee Magedala ne senɛɛ benaa na Yesu opanjan ken.

²⁶ Yesu kena o naa na o kaseele non o ne gyae o nombia senɛɛ benaa na donja ne, o yako o naa nyiaa, “Nna, n bu nonan.” ²⁷ Ken te o kee o kaseele non mo te o yako e nyiaa, “Kee, n naa nonan.” Lee deban kenan na, te kaseele non moo Yesu o naa gyu o dee te o ke kyaawo o gyan.

Yesu yen

Mateo 27:45-56; Maake 15:33-41; Luka 23:44-49

²⁸ Ken a wole Yesu kena nyi nenɛɛ kpene kamase te tan ne o yakowo nyiaa, “Lonboanen dana man.” Kei yela Wurubuarɛ nombia anmarasen see nan konawo mena. ²⁹ Na osun na solon denyanɛsa daale banɛɛ botoo. Mena doo ba moo kolo ngba kokyaa ken gyae ke tale lee

lonj ne do solonj kenj man, te ba moo ke tooso na danj daale te ba moo ke soo o noo nyi waa nyoo. ³⁰ Solonj kenj ke tina Yesu noo ne te o yakowo nyiaa, "Te tanj." Botoo te o gonjase o nyee te o kara weesi.

³¹ Wee kenanj yena wee kenj Gyudatena na mo desina ba wose fa ba kefeefowee kedi. Mena kefeefowee kei yee wee dinaa ke. Te ke yee kpene kenj bee kole nyi baa tina woo yela opanjan doo na ba kefeefowee kenj kaa tunj e. Lee mena doo Gyudatena kegyiise banj gyuu kegyia Pilato gyanj ka sola e nyi, waa fa wo gbeye na be kaa tekerii balan banj bee fiti na yenj ne nawoo na baa nyinj yenj bilenj, na baa nyinj lese wo opanj daase njan doo. ³² Mena doo yoonootena banj gyuuwo ke tekerii balan bala banj boo gyo wo sakaa kpu na Yesu ne nawoo. ³³ Mona ba kekonj Yesu gyanj te ba kena nyi o tanj ke wulaa yenj ne, ba te tekerii o nawoo ya. ³⁴ Kenje yoonootena banj njolo moo wa apia soo Yesu yenaabia man. Debokenanj man te fatabo na lonj leewo. ³⁵ Manj walanj njon moo naa nombia kenja na me sia ne ne diina ka wose man adanse, te ma adanse kenj yee anokoare. Ma gyenj nyi anokoare yaa mee yako, te mee di adanse baa na emee mo ke nyinj lee di. ³⁶ Kei yela Wurubuare nombia anmarasenj see njan konjawo ampanj. Nombia njenanj yena nyiaa, "Boo gyae baa tekeri o nje dokolonj pe gba ya." ³⁷ Wurubuare nombia anmarasenj daale mo yakowo nyiaa, "Balanj baa kee walanj njon boo soo e apia ne."

Yesu kewuu

Mateo 27:57-61; Maake 15:42-47; Luka 23:50-56

³⁸ Keŋa pou wole ne, Gyosefo non o ba lee Arimatia donoo man ne kaa sola gbɛɛ lee kegyia Pilato gyan na o kaa lese Yesu woo non kewuu. Na Gyosefo kei mo yɛɛ Yesu kaseele e, mona o weese o wose bo nawolo nyi o ne yee Gyudatena kegyiise ban. Kegyia Pilato ke fa e gbɛɛ ne te o gyuuwo ka lese woo non. ³⁹ Nikodemose non o be kyaa koŋ Yesu gyan nelim ne, mo kaa kpuiwo na Gyosefo non. Nikodemose kei moo pɛpɛɛ na oliifi na aboo ofoŋ nyinjan ŋaale tasatoo koŋ te ba moowo desina woo non. ⁴⁰ Be balan bala moo akaralɛɛ na aboo ofoŋ nyinjan mo milii Yesu ŋgba mena keŋ Gyudatena ne desina woo pɛte bee wuu e ne. ⁴¹ Na wɔɔbii daale kyaa botoo keŋ booo gyoo Yesu sakaa opanɗan doo ne. Yeboo wole wole daale doo botoo keŋ be te wuu ta walaŋ ke man see ya. ⁴² Keŋ Gyudatena kefeɛfowee keŋ na benaa te bee desina ba wose mo te yeboo keŋ mo benaa na botoo doo ne, ba moo woo non kewuu ke man. Keŋte be biliŋi boe dinaa daale to ke noo.

20

Yesu kefoŋ lee yeŋ man

Mateo 28:1-8; Maake 16:1-8; Luka 24:1-12

¹ Kosida nebo nebo fuu keŋ tɛɛ te ŋmanɛe ta nideli ya ne, Mɛɛɛɛ non o ba lee Magedala donoo man ne, karatɛɛwo gyoo botoo keŋ booo wuu Yesu ne. O ke gyoo botoo ne, o naawoo nyi be te biliŋi boe keŋ lee yeboo keŋ nooman. ² Mena doo o

yeuwo kɔŋ Simɔn Pita na kaseele ñon Yesu ne gyae ɔ nombia ne gyaŋ kaa yako wo nyiaa, “Be ta lese de Gbenɔyoo lee yebɔɔ keŋ man, te dɔɔ gyeŋ botɔɔ keŋ bɔɔ moo e ka see ya.”

³ Keŋte Pita na kaseele ñon yeuwo gyu yebɔɔ keŋ tɛɛ. ⁴ Be kee yeu keŋ ne, kaseele ñon Yesu ne gyae ɔ nombia ne yeuwo gbaa Pita kyaŋ gbɛɛ ka gyoo yebɔɔ keŋ tɛɛ. ⁵ ɔ buɔawɔ keɛ yebɔɔ keŋ man na, ɔ naa akaraɛɛ keŋ kaagen doo la mɔna ɔ ta gyoo ke man ya. ⁶ Simɔn Pita ka lee wɔle kɔŋ na te ñon kaa gyoowo yebɔɔ keŋ man. ɔ gyoowo na te ɔ naa akaraɛɛ keŋ, ⁷ na kanyaŋ keŋ bɔɔ mo bake ɔ nyee ne. Kanyaŋ keŋ be doo akaraɛɛ keŋ gyaŋ ya, mɔna akaraɛɛ keŋ te bɔɔ ke doo yenaŋ. ⁸ Wɔle wɔle na te kaseele ɔ dɔɔ ñon mɔ gyoowo kena abɔɔ ñan, keŋte ñon mɔ lɛɛwɔ di. ⁹ Mɔna Wurubuare nombia anmarasen see ñan ne yako nyi “Yesu waa foŋ lee yeŋ man ne, be sɛɛ be te nyii ta ñe man nideli ya.” ¹⁰ Keŋte kaseela baŋ besewɔ gyu be dɛɛ.

*Yesu kalese ɔ wose wola Mɛere Magedala
Mateo 28:9-10; Maake 16:9-11*

¹¹ Mɔna Mɛere ñon ɔ be sila wɔ gyu ne seŋɛɛ yebɔɔ keŋ tɛɛ ɔ ne wii. ɔ ka seŋ ɔ ne wii ne te ɔ buɔawɔ keɛ yebɔɔ keŋ man, ¹² keŋte ɔ naa Wurubuare kpilala bala na ba doona kegbase wolomɛɛ be kyaa botɔɔ keŋ bɔɔ mo Yesu woo ñon doosi ne. Nɔlo kyaa yebɔɔ keŋ nyee gbɛɛ te ñolo mɔ kyaa ke nawɔɔ gbɛɛ. ¹³ Keŋte be bɔɔse e nyiaa, “Alo, weera n ne wii?” Te ɔ tiranɔɔ fa wɔ nyiaa, “Nawolo nyi be ta lese me Gbenɔyoo lee yebɔɔ keŋ man, te mɔɔ gyeŋ botɔɔ keŋ bɔɔ

mo e ka see ya.” ¹⁴ Ɔ ke yako mena ne, ɔ gɛɛsewɔ kɛɛ na te ɔ naa Yesu senɛɛ, mɔna ɔ ta gɛm nyi Yesu ɲonan̄ ya. ¹⁵ Keɲte Yesu boose e nyiaa, “Alo, weera n ne wii? Amɔte yaa n ne kɛɔ?” Na Mɛere gɛɲ nyi walan̄ ɲon ɔ ne kɛɛ wɔɔbii keɲ dɔɔ ne ɲonan̄, mena dɔɔ ɔ yako e nyiaa, “Tobaale, akpaa nyan̄ moon̄a woo ɲon ka weese na, wola man̄ botɔɔ keɲ n ba mo e ka see na me kaa mo e ta.” ¹⁶ Keɲte Yesu baake e nyiaa, “Mɛere!” Mɛere gɛɛsewɔ kɛɛ te ɔ fae yeesa baake e be dɛɛ dei man̄ nyiaa, “Raboni” keɲ nawolo nyi “De Gbeɲgyoo” ¹⁷ Keɲte Yesu yako e nyiaa, “Na tina man̄ ya, nawolo nyi me te gyuu ta me kya ɲon gyan̄ ya. Mɔna bese gyu me kaseela ban̄ gyan̄ na n kaa yako wɔ nyi ‘Mee gyu me kya ɲon ɔ yɛɛ ɛ kya e ne, na me Wurubuare ɲon ɔ yɛɛ ɛ Wurubuare e ne gyan̄.’ ” ¹⁸ Mena dɔɔ Mɛere Magedala ɲon gyuuwɔ ke yako kaseela ban̄ nyiaa “Ma te naa de Gbeɲgyoo Yesu ɲon.” Te ɔ besewɔ yako wɔ nombia ɲan̄ Yesu be yako e nyi waa yako wɔ ne.

Yesu kalese ɔ wose wola ɔ kaseela ban̄

Mateo 28:16-20; Maake 16:14-18; Luka 24:36-49

¹⁹ Kosida kenan̄ balinɔɔ ne, kaseela ban̄ gyuuwɔ ke gyan̄ee deni man te be tɔɔ disim do ba wose, nawolo nyi bee yee Gyudatena kegyiise ban̄. Debokenan̄ man te Yesu kaa bɛɛwɔ lee ba nsana te ɔ yako wɔ nyiaa, “Wosefɛɛɛɛɛɛɛ dɛɛ kyaa na ɲon.” ²⁰ Ɔ ke yako wɔ mena ne, ɔ moo ɔ nyin̄maa na ɔ yenaabia gyam keɲ wola wɔ. Keɲte yɛɛ ɔ kaseela ban̄ gyon̄ nideli nyi ba te naa

be Gbenjyoo ñon bela. ²¹ Kenje Yesu besewo yako wo nyiaa, “Wosefereñ dɛɛ kyaa na ñon, mena kenj me kya ñon be kpila manj nɛ, mena ke yaa mɛɛ kpila emɛɛ mɔ.” ²² Ɔ kekolosi nombia kenja tanj nɛ, ɔ lee weesɛɛ woli wo te ɔ yako wo nyiaa, “Ɛ lɛɛ Wurubuare felinj ñon na waa kyaa ɛ man. ²³ Akpaa ɛ mo ñolo nombiakumɛɛ kyɛɛ e na, Wurubuare mɔ waa mo kyɛɛ e. Te akpaa ɛ bɛɛ ɛ ta mo ñolo nombiakumɛɛ kyɛɛ e ya na, Wurubuare mɔ be gyae waa mo kyɛɛ e ya.”

Yesu kalese ɔ wose wola Tomase

²⁴ Wee kenanj kenj Yesu be kaa lese ɔ wose wola ɔ kaseela kufu bala banj nɛ, na be man ñolo ñon bɛɛ baake e nyi Tomase yaa Ata nɛ be kpue na ɔ tebia ya. ²⁵ Mena doo Yesu kaseela akanj banj yako Tomase nyiaa, “Da te naa de Gbenjyoo ñon.” Kenje Tomase yako wo nyiaa, “Akpaa me ta mo me sia naa nyeelabia gyanjarɛɛ ñan, na maa mo me nyimbii do ɔ yenaabia gyam kenj man ya nɛ, manj be gyae maa lɛɛ di korakora ya.” ²⁶ Weeya gyanaara wole nɛ, na ɔ kaseela banj te gyanjee deni man bela. Wee kenanj na Tomase mɔ kpue na wo. Ba te to asima ñan pou, karatetee dokolonj te Yesu kaa bɛɛwo lee be doo te ɔ yako wo nyiaa, “Wosefereñ dɛɛ kyaa na ñon.” ²⁷ Kenje ɔ yako Tomase nyiaa, “Mo n nyinmaa do me nyinmaa boo man na n ke kɛɛ me nyinmaase, na n ka mo n nyimbii do ma yenanj kɛɛ. Tina anmaarenj kelee yela na n ke lɛɛ di.” ²⁸ Botoo te Tomase tiranoo nyiaa, “Nyanj yena me Gbenjyoo na me Wurubuare.” ²⁹ Kenje Yesu boose e nyiaa, “Kenj

n be naa man dɔɔ te n lɛwɔ di? Balaŋ baŋ ba te naa man ya te bɔɔ lɛɛ di nɛ, baŋ na nyeebam.”

³⁰ Yesu besewɔ yɛɛ gyakolonɔ nombia burum ŋan ɔ kaseela baŋ be naa na be sia, mɔna na ŋe popou te be ŋmarasewɔ do tɔne kei man ya.

³¹ Mɔna be ŋmarase keŋa bo na ɛ ke lɛɛ di nyi Yesu yɛna Wurubuarɛ bu na nyeeɛɛre ŋon. Na nyan ŋon n lɛɛ e di na, n ke nyiŋ nyeedonɔ kekpaɛ keŋ ɔ ye le man.

21

Yesu kalese ɔ wose wola ɔ kaseela baale

¹ Keŋa pou wɔle nɛ, Yesu besewɔ lese ɔ wose wola ɔ kaseela baale Tiberiase boo nɔɔman. Mena keŋ ɔ ba lese ɔ wose wola wɔ yaa. ² ɔ kaseela baŋ bɛɛ baake wɔ Simɔn Pita na Tomase ŋon bɛɛ baake e Ata nɛ na Natanele ŋon ɔ ba lee Kaanan donɔɔ keŋ ke kyaa Galelia tɛɛle man nɛ, na Sebedeo bia na ɔ kaseela bala baale gyuuwɔ ke kyaa bom. ³ Keŋte Simɔn Pita yako wɔ nyiaa, “Mee gyu boo man me kaa kyan kpebia.” Te baŋ mɔ yako e nyiaa, “Daa mɔ dee sila neŋ gyu.” Mena dɔɔ be gyuuwɔ ka gyoo degbele man te be laŋawɔ. Be lɔɔ asawu nelim kenan pou mɔna ba te kyan kolo ya.

⁴ Tɛɛ kena nebo nebo fuu nɛ, be kɛɛ na ŋolo seŋɛɛ la boo nɔɔman, na n kɛɛ nɛ Yesu ŋonan. Mɔna ɔ kaseela baŋ ta gyeŋ e ya. ⁵ Keŋte Yesu bɔɔse wɔ nyiaa, “Tewulɛɛ, doona ɛ te kyan kolo ya?” Te be tiranɔɔ nyiaa, “Koa de te nyiŋ kpebii dokolonɔ paŋpaŋ gba ya.” ⁶ Keŋte ɔ yako wɔ nyiaa, “ɛ fuŋ ya asawu keŋ lɔ degbele keŋ dunolonɔ dɔɔ na ɛ ke kyan kpebia.” Mena dɔɔ

be funja asawu kenj lo botoo yenanj te be kyanja kpebia burum kenj nyi booo ne tale baa wonjee asawu kenj gba ya.

⁷ Botoo te Yesu kaseele non o ne gyae o nombia ne yako Pita nyiaa, “De Gbenjgyoo Yesu nonanj.” Simon Pita kenyii nyi de Gbenjgyoo Yesu nonanj ne te o moo o kegba wurikyim milii o wose, nawolo nyi o wulaa kpee ke. Kenje o tonawoo gyoo lonj kenj man yee o ne gyu Yesu gyanj. ⁸ Mona kaseela akanj banj saa degbele kenj bee konj dekenkenj doo na bee wonjee asawu kenj kpebia be wulu ke man ne, nawolo nyi na ba dekyae kenj tanj lem na dekenkenj ya. Ke lem gyae ke yee ngba baam tooose sojola na kufu ne (50).

⁹ Be kelii dekenkenj doo ne be naa boalanj na nyewalanj, na kpebia gyakaa ke doo na bodobodo mo doo yenanj. ¹⁰ Kenje Yesu yako wo nyiaa, “E mo kpebia banj e be kyam ne baale konj.” ¹¹ Mena doo Simon Pita besewoo gyu degbele kenj man, te o ke wonjee asawu kenj konj dekenkenj doo. Na kpebia dinaana banj booo wulu asawu kenj ne, be yaanoole yee sojonoj na sojola na kufu batooro (153). Kenj na kpebia banj booroj kei koranj ne, asawu kenj te tirii ya. ¹² Kenje Yesu yako wo nyiaa, “E konj kaa di e nebo weenee.” Mona o kaseela banj njolo te tale gyo o konoo boose e nyi “Nyanj yena amote ya?” Nawolo nyi ba gyenj nyi be Gbenjgyoo Yesu nonanj. ¹³ Te Yesu konawoo kaa mo bodobodo kenj fa wo, kenanj wole te o moo kpebia banj mo fa wo. ¹⁴ Yesu kefonj lee yenj man ne, kei yena betabotoorote kenj o ba lese o wose wola o kaseela banj.

Yesu kekolosi na Pita

¹⁵ Be kedi weeneε ηan tan ne te Yesu boose Simon Pita nyiaa, “Gyon bu Simon, n ne gyae man kela n tebia kewo keε gyae man?” Kenje Pita tiranoo fa e nyiaa, “Ayi, me Gbenjyoo, n gyen nyi mee gyae n nombia.” Kenje Yesu yako e nyiaa, “Keε me silala ban doo ηgba mena ken namensekeelere ne keε namense doo ne.”

¹⁶ Te Yesu besewo boose e bolate nyiaa, “Gyon bu Simon, n ne gyae me nombia?” Te Pita tiranoo fa e nyiaa, “Ayi me Gbenjyoo, nyan gbagba gyen nyi mee gyae n nombia.” Kenje Yesu yako e nyiaa “Keε me silala ban doo ηgba mena ken namensekeelere ne keε o namense doo ne.”

¹⁷ Kenje Yesu besewo boose e betabotoorote nyiaa, “Gyon bu Simon, n ne gyae me nombia nideli?” Nombia ηenan takaa Pita nideli nawolo nyi o te boose e betabotooro nyi, “N ne gyae man nideli?” Kenje Pita yako e nyi, “Me Gbenjyoo, nyan gbagba n gyen kpene kamase. N gyen nyi mee gyae nen nideli.” Kenje Yesu yako e nyiaa, “Mena na keε me silala ban doo ηgba mena ken namensekeelere ne keε o namense doo ne.”

¹⁸ Mee yako nen anokoare nyiaa, “Deban ken n yee tobaale e ne nyan gbagba ne tale mo n kegba do n wose, na n ka koro gyu botoo ken n ne gyae. Mona n kaa ηmee na ηolo ne gyae la waa do nen kegba na waa kyan nen n nyinmaa man mo nen gyu botoo ken n bee gyae nyi n ke gyu ya.”

¹⁹ Yesu yako nombia kenja baa na kawola yen ken Pita waa yen na ka lese Wurubuarε yele. Yesu kekolosi nombia kenja pou tan ne te o yako Pita nyiaa, “Sila man!”

²⁰ Ba ke ta bee gyu ne, Pita geseewo kee te o naawo ngba kaseele non Yesu ne gyae o nombia nideli ne silana wo wole wole. Mena kaseele kei yena non o be kyaa teelina Yesu deban ken bee di be balinoo weenee te o be boose e nyiaa, “Me Gbengyoo, amote ne gyae la waa lese ney fa yey ne?” ²¹ Pita kena kaseele non ne o boose Yesu nyiaa, “Me Gbengyoo, sena te baa yee balee kei mo?” ²² Kenye Yesu tiranoo fa e nyiaa, “Akpa mee gyae nyi waa kyaa kelii deban ken maa bese kon na, n won faa la? Nyan sila man!” ²³ Mena doo nombia kena yaaseewo Yesu kaseela ban man nyiaa, kaseele non Yesu ne gyae o nombia ne be gyae waa yey ya. Mona Yesu te yako nyi o be gyae waa yey ya. Ken o be yako yena nyi, “Akpa mee gyae nyi waa kyaa kelii deban ken maa bese kon na, n won faa la?”

²⁴ Mena kaseele kei diina nombia kena wose man adanse te o nmarase na see. Te da gyen mo nyi wa adanse ken yee ampan.

²⁵ Yesu yee aboo burum naale mo. Akpa ben nmarase na dokolon dokolon ne, teele kei doo pou boo gyae baa nyin botoo ken baa mo na see ya.

xcv

**WURUBURE NOMBIA KPAAKPAA
NŌŌKEBAKESEE WŌLE
Delo: WURUBURE NOMBIA KPAAKPAA
NŌŌKEBAKESEE WŌLE New Testament**

copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Delo

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Jul 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

80e9f745-c10c-5e3f-94bb-9d65aa1a1b11